

Universitätsbibliothek Wuppertal

Artivm scriptores minores

Keil, Heinrich

Lipsiae, 1923

Excerpta Macrobiani de differentiis et societatibus Graeci Latineque verbi

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1978](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1978)

EXCERPTA MACROBII DE DIFFERENTIIS ET SOCIETATIBVS GRAECI LATINIQUE VERBI

Quae Macrobius de differentiis et societatibus graeci latinique verbi scripserat non integra, sic ut ab illo scripta erant, aetatem tulerunt, sed cum olim a grammaticis utriusque linguae studiosis in compendium redacta et aliis omissis, aliis additis vel mutatis ad usum inferioris aetatis accommodata essent, vetere Macrobii libro neglecto ea quae posteriores grammatici diversas rationes secuti ex illo collegerant consuetudine scholarum propagata sunt. quattuor autem excerptorum genera in codicibus manu scriptis inventa sunt. e quibus illud quod primo loco posui in codice Parisino 7186 legitur. is est formae quadratae minoris ex duabus diversis membranarum partibus compositus, quarum posterior, quae est duorum quaternionum, Macrobii excerpta continet undecimo saeculo scripta, f. 42—56 *Ex libro Macrobii*) de differentiis et societatib. graeci latinique verbi. Graecae latinaeque linguae — οὐκ. explicuit defloratio de libro ambrosii macrobii theodosii quam iohannes carpsit ad discendas grecorum uerborum regulas.* spatio in fine paginae relicto, in quo scripta sunt haec, *Diana grece dicitur arthemis quasi herodemis hoc est aerem caecans,* sequitur declinatio graeci verbi ποιεῖν et adnotatio excerptoris, f. 56*—57* ΤΟΡΗΜΑ — ΦΙΛΟΓΥΝΤΑΙ. fuit autem haec pars codicis olim Petri Pithoei, cuius nomen bis in ea scriptum est, f. 42 *P. Pithou* et f. 57 *Petri Pithoei.* eoque librum concedente primum excerptis Macrobii usus est Ludovicus Carrio, qui fragmentum Sallustii p. 2765 P. ex schedis Pithoeanis se edidisse scribit schol. in Sallust. hist. fragm. p. 253 ed. Antv. a. 1579. deinde Henricus Stephanus in epistula ad Iacobum Danesium scripta, quae est in editione Macrobii a Carrione facta Parisiis a. 1585, 'ex veteri P. Pithoei exemplari', ut ait, et praefationem libelli edidit et totum librum se editurum

*) *Macrobii ambrosii* in codice scriptum esse indicavit Ianus auctore Preselio, cuius opera in eo conferendo usus est. ego in paucis quae de hoc codice adnotavi solum Macrobii nomen scripsi.

esse promisit. tribus annis post ipsum librum ex eodem codice edidit Ioannes Opsopoeus Parisiis a. 1588. quam editionem postea expressit Isaacus Pontanns, qui primus haec excerpta cum Macrobianis libris coniuncta edidit Lugduni Batavorum a. 1597. inde ab illo tempore liber nomine Macrobianus vulgo inscriptus et cum reliquis illius libris saepius editus et a Putschio inter Latinos grammaticos receptus est. codice autem a Th. Presselio denuo collato usus est Ludovicus de Ian in sua editione Macrobiani a. 1848.

Aliud excerptorum genus praebebat codex Vindobonensis 16 olim Bobiensis, quem supra p. 442 commemoravi, f. 157 et 158 *incipiunt pauca excerpta de libro macrobii theodosii. Theodosius symmacho suo salutem dicit. De uerborum — adsignare uolumus.* praeterea pauca ex his ipsis quae hoc loco in fine codicis scripta sunt non multum discrepante scriptura in eodem iterum scripta extant f. 111, *Theodosius macrobius de graecis* (corr. *graecorum*) *coniugationibus sic ait apud graecos — finalem.* ex hoc libro descriptum esse Neapolitanum bibliothecae Borbonicae IV A 17, in quo eadem Macrobiani excerpta extare indicat Ianellius catal. biblioth. mus. Borbon. p. 13, dixi praef. vol. IV p. VIII.

Tertio loco posui excerpta codicis Vindobonensis 17 olim Bobiensis. is enim ante instituta Probi sedecim continet membranas perturbato ordine collocatas, de quibus haec scripserunt analectorum grammaticorum editores Vindobonenses praef. p. VII, 'sedecim haec folia cum quatuor amissis duos primitus constituebant quinterniones, quorum secundus folia 1—10 codicis implet et fol. 10 v. quinternionum signo *Q II* signatus est; primus vero sex tantum folia 11—16 continet, mulctatus scilicet foliis duobus prioribus et duobus ultimis, hinc etiam quinternionum signo *Q I*, quod ultimo folio impositum erat, destitutus. duo hi quinterniones a bibliopego monacho praepostere ligati sunt, ita ut quinternio secundus primum praecedat'. in his igitur membranis, sicut indicat Endlicherus catal. cod. philol. lat. bibl. Palat. Vindob. p. 214 sq., haec scripta sunt grammaticorum fragmenta, f. 11—14 *nam legimus — milicho romalco*, de nomine et pronomine p. 555—566: f. 14*—16* et 1—8 *incipit de uerbo. Saepissime tibi requirenti disertissimae studiosorum seueri — perosus et exosus explicit*: f. 8—10* Valerii Probi de nomine fragmentum vol. IV p. 207 sqq. Macrobiani autem excerpta dico ea quae de uerbo scripta sunt ad Severum. quae quamquam in scriptura codicis ita cum iis quae praecedunt de nomine et pronomine cohaerent, ut in unius artis continuitatem coniuncta esse videantur, tamen illa de uerbo, quoniam maximam partem ex Macrobiani libro petita sunt, huc revocavi, ne a reliquis Macrobianis excerptis seiungerentur; tractatum de nomine et pronomine supra exhibui. usus est hoc codice tum, cum Neapoli

erat, Hieronymus Columna in duobus Ennii fragmentis p. 173 ed. Vind. ab illo primum editis Enn. fragm. Neapoli a. 1590 p. 101 et 234. ipsa excerpta quae dixi et ex hoc codice et ex superiore edita sunt in analectis grammaticis Vindob. a. 1837 p. 145 sqq. postea Ianus eadem una cum Parisinis excerptis ita edidit, ut excerpta codicis 16 saepe cum illis consentientia subiecta adnotatione suis locis adscriberet, alterius autem codicis tractatum de verbo in fine editionis exhiberet.

Denique pauca excerpta Macrobiani leguntur in codice Laudunensi 444 saec. IX, f. 5 *Exempla barytonorum secundum macrobium theodosium* *οαίβω* *tribulo* etc.: cf. catalogue général des manusc. des bibl. des dep. I p. 234, Hildebrand glossar. lat. bibl. Paris. praef. p. VII, Rudorff. de gloss. Philoxeni et Cyrilli comm. academ. Berol. a. 1865 p. 213. prima verba in descriptione codicis exhibuerunt Hildebrandus et Rudorffius; ipse librum non vidi. sed eadem quamvis valde corrupte scripta inveni in codice Parisino 7499 in scholiis Eutychi p. 452, 24 adscriptis, *ferculum*. *Excerpta* *ΒΑΡΙΓΟΝΟΡ*, *οαίβω* — *στέφανωμα* *uincto uel uinctio uinctulum*.

In edendis excerptis id egi ut singulorum generum naturam integram servarem, ceterum, quantum fieri posset, brevitati studerem. itaque diversa excerptorum genera, quamvis saepe inter se consentiant, utpote ex eodem fonte petita, tamen separatim exhibui numeris locorum, ubi eadem res vel in Parisinis vel in Bobiensibus excerptis tractantur, in marginibus adscriptis, nisi quod uno loco, qui eodem modo in Bobiensi codice atque in Parisino scriptus est, ne eadem bis ponerentur, illius discrepantiam excerptis Parisinis adscripsi. praeterea declinationes verborum latinorum in Bobiensi codice post temporum et modorum tractationem repetitas paucis locis excerptis omisi. codicum autem scripturam in Parisinis excerptis ex Iani editione, in Bobiensibus ex Vindobonensi petivi. neque tamen quaecumque in graecis vocabulis vitiose a librariis scripta erant, quae accuratissime a Vindobonensibus editoribus ex Bobiensibus codicibus, minus accurate, ut videtur a Presselio e Parisino relata erant, indicavi. nam cum plurima in hoc genere e perversa pronuntiandi et scribendi ratione orta esse constet, ut *ε* et *αι* vel *η*, *ο* et *ω*, *ει* et *ι*, *θ* et *τ* saepe permutata, haec omnia scrupulosa diligentia indicare in his quidem libris non minus inutile est, quam in latinorum vocabulorum orthographia morari. deinde in iis locis, quibus codicum discrepantia adscripta est, non constanter adnotavi, quis levissimum quemque librariorum errorem primus correxisset, sed tum, cum paulo gravior esse videbatur emendatio vel longius a libris manu scriptis recedebat, nomina eorum qui veram scripturam restituerant, si modo ab aliis inventa erat, adscripsi. Opsopoei

emendationes vel in editionem receptas vel in adnotatione propositas e priore editione Pontani a. 1597 petivi. nam ipsam Opsopoei editionem non vidi.

Diversa excerptorum genera ex uno Macrobiani codice vel ex apographis unius codicis collecta esse ex vitiis quibusdam scripturae maxime in fragmentis veterum scriptorum communi consensu et in Parisinis excerptis et in tractatu ad Severum inventis (nam reliquorum fragmentorum minor in hac re vis est) adparet. temporis autem quo facta sunt nullum certum indicium est. sed quoniam Parisino codici nomen excerptoris subscriptum est Iohannes, hunc esse Ioannem Scotum, eum qui Erigena vulgo dicitur, existimaverunt Pithoeus in editione Pontani et editor glossariorum Labbaei praef. p. 7. quae coniectura, multorum illa quidem consensu conprobata, quamquam aliud fundamentum non habet, quam quod studiis illius maxime consentaneus esse videbatur libellus, tamen illa fere aetate haec excerpta composita esse veri simile est. nam tum primum in regno Francorum studia graecae linguae exerceri coepta sunt. ad quae eum qui excerpta fecit operam suam accommodavisse et subscriptio codicis docet et natura libri declarat. iam vero de ipso Macrobiani libro quamquam post inventa Bobiensia excerpta rectius quam antea iudicari potest, tamen ne nunc quidem satis constat, propterea quod grammatici non solo excerptorum munere functi sunt, sed multa etiam ipsi novaverunt. nam is qui Parisina excerpta composuit ut argumentum et ordinem libri accuratius quam reliqui servavit, ita ad regulas graeci verbi et usum scholarum intentus non solum multa ex iis quae Macrobius scripserat praetermisit, ut ipse ait, sed etiam pro captu suae aetatis non nulla addidit vel mutavit. ex Bobiensibus autem grammaticis alter pauca omnino exhibuit ad latina maxime verba pertinentia, in quibus sane solum, Macrobius secutus est; alter, qui tractatum de verbo ad Severum scripsit, quamvis plurima Macrobiani libro debeat, e quo ipse quoque ea maxime quae ad latinum sermonem spectant recepit, tamen complura quae vel ab aliis petiverat vel ipse invenerat, ut declinationes verborum, quas Macrobius certe non posuerat, adiecit.

I
EX LIBRO MACROBII
DE DIFFERENTIIS ET SOCIETATIBVS
GRAECI LATINIQUE VERBI

p. 2727—29 ed. Putsch.

5 Graecae latinaeque linguae coniunctissimam cognationem natura dedit. 187 V.
nam et isdem orationis partibus absque articulo, quem Graecia sola sor-
tita est, isdem paene observationibus figuris constructionibus uterque sermo
distinguitur, ut propemodum qui utramvis artem didicerit ambas | noverit.
in multis tamen differunt et quasdam proprietates habent, quae graece
10 idiomatica vocantur.

DE VERBORVM VTRIVSQVE LINGVAE DIFFERENTIIS VEL SOCIETATIBVS

Accidunt verbis utriusque linguae persona numeri figura coniugatio |
tempus modus, quem Graeci enclisin vocant, Latini cum formis in qualitate
posuerunt, genus, quod apud Graecos diathesis nuncupatur. eandem paene
15 cum casibus constructionem servant, ut misereor illius, parco illi, veneror
illum, φροντίζω τοῦδε, πείθομαι τῷδε, φιλῶ τόνδε. ablativum Graecia
non recipit. eadem illis personarum similitudo: prima voco, secunda vocas,
tertia vocat, καλῶ καλεῖς καλεῖ. in numeris una dissensio est, quod
δυνάκον, id est dualem, nulla latinitas admisit, Graeci vero in verbis no-
20 minibusque δυνάκα videntur habere.

DE FIGVRIS

Figurae ambobus non sine discretione pares. nos dicimus curro 148 V.
percurro, illi τρέχω διατρέχω. quattuor quoque modis et haec et illa
componuntur, ex duobus integris produco, ex integro et corrupto perficio,

P codex Parisinus 7186

p editio princeps Opsopoei a. 1588

6 quem *p* que *P* 11 LINGVAE om. *P* 13 in qualitate exc. *Bob.* qualitatem *P*
14 Latini eandem paene cum Graecis in casibus constructionem servant coniecit
Opsopoeus 15 parco] pareo *p* 16 φιλωντωνδε *P*

p. 2729. 30 P.

ex corrupto et integro accedo, ex duobus corruptis occipio. similiter ἐκ δύο τελείων συντρέχω, ἐκ τελείου καὶ ἀπολείποντος προσκυνῶ, ἐξ ἀπολείποντος καὶ τελείου συμβάλλω, ἐκ δύο ἀπολείπόντων κωμῶδῶ. sunt quaedam composita quae non possunt resolvi, ut suscipio conplector [ita apud illos τὸ μὲν συντρέχω]. sunt apud Graecos admissa post con-⁵ positionem, cum essent simplicia non recepta: νομῶ nihil significat, tamen οἰκονομῶ dicitur; similiter δομῶ et δομεύω, οἰκοδομῶ et βυσσοδομεύω componuntur. ita facior et grego non dicuntur, conficior vero et afficior et congreco probe dicuntur. utrique verbo binae praepositiones iunguntur: Homerus προπροκυλινδόμενος, Vergilius 'pede prosubigit¹⁰ terram'. latinitas compositi verbi saepe primam syllabam mutat, teneo contineo; saepe non mutat, lego neglego. in graeco verbo numquam prima syllaba adiecta praepositione violatur, βάλλω ἀμφιβάλλω διαβάλλω καταβάλλω, ἄγω συνάγω προάγω διάγω, φέρω προσφέρω διαφέρω ἀναφέρω, δέρω ἐκδέρω, φιλῶ καταφιλῶ. ultro equidem inte-¹⁵ merato verbo praepositio saepe corrumpitur, λέγω | συλλέγω, βάλλω συμβάλλω, τρέχω ἐκτρέχω. hoc item in latinis, fero ecfero. aufugio et aufero a praepositione ab componuntur, et in his solis ab movetur in
188 V. *au* auctore Cicerone, sensumque habet retrorsum trahendi. Nigidius ta-²⁰ men putat verbum autumo *ex* eadem praepositione conponi, quasi abae-²⁵ stimo, sicut abnumero idem est et numero. autumo vero et dico et censeo significat. graeca verba, quando componuntur cum praepositione, eundem accentum sine dubio servant, καταγράφω περιφέρω ἀναγλύφω ὑπομένω διατρέχω καταλαλῶ προορῶ. cum vero eis alia pars ora-³⁰ tionis adiungitur, modo mutant priorem, modo tuentur accentum. ser-³⁵ vant in his, τίω ἀτίω, ὄσσω κακόσσω, unde κακοσσόμενος, νίπτω χερ-⁴⁰ νίπτω, unde est 'χερνίψαντο δ' ἔπειτα', κιθαρίζω χοροκιθαρίζω. in aliis mutant, γλύφω καλαμογλυφῶ, γράφω χειρογραφῶ, σθένω εὐσθενῶ, σέβω εὐσεβῶ. Latini similiter servant, praepono praecurro; mutant, col-⁴⁵ ligo affero. apud Latinos nulla praepositio adiuncta mutat coniugationem,⁵⁰ clamo clamas, declamo declamas; Graeci non numquam in compositione mutant coniugationem, συλῶ συλᾶς, λεροσυλῶ λεροσυλεῖς, τιμῶ τιμᾶς, ἀτιμῶ ἀτιμοῖς, πειρῶ πειρᾶς, ἐμπειρῶ ἐμπειρεῖς. licet sint qui dicant haec non σύννθετα, sed παρασύννθετα, id est non ipsa composita, sed ex⁵⁵ compositis facta nominibus, ut λεροσυλῶ non sit ἀπὸ τοῦ συλῶ, sed ἀπὸ τοῦ λερόσυλος, et ἀτιμῶ non ἀπὸ τοῦ τιμῶ, sed ἀπὸ τοῦ ἄτιμος, et ἐμπειρῶ non ἀπὸ τοῦ πειρῶ, sed ἀπὸ τοῦ ἐμπειρος. et haec vocant

5 συντρέχω P 8 dicunt utroque loco P 10 Homeros P: Il. X 221 Od. P 525
Vergilius] georg. III 236 14 προάγω] προαγω P 15 δέρω ἐκδέρω non suo
loco posita esse coniecit Ianus coll. exc. Bob. p. 149 ed. Vind. 17 hoc idem Ianus
aufugio et aufero] Gell. XV 3 19 *au* om. P: versam mutatamque esse ab in
au syllabam exc. Bob. Cicerone] orat. 47, 158 habent P 20 *ex* om. P
quasi ab et aestimo P 26 κακοσσόμενος] Hom. Il. A 105 27 χερνίψαντο]
Hom. Il. A 449 δε επειτα P 37 ἐμπειρος] εμπειρος P

παράσύνθετα quae ex συνθέτοις, id est ex compositis, veniunt. nam ἀβλεπτῶ non ἀπὸ τοῦ βλέπω derivatum est (ceterum τ non haberet), sed ἀπὸ τοῦ ἄβλεπτος. contra χειροκοπῶ non ἀπὸ τοῦ κόπτω (ceterum τ haberet), sed ἀπὸ τοῦ χειροκόπος. unde haec nomina σύνθετα
 5 vocant et verba ex ipsis facta παρασύνθετα. sunt alia composita quae foris declinantur, κιθαρωδῶ ἐκιθαρώδουν, δημηγορῶ ἐδημηγόρουν, παιδαγωγῶ ἐπαιδαγώγουν, δυσφορῶ ἐδυσφόρουν. intus vero declinantur καταγράφω κατέγραφον, περιτρέχω περιέτρεχον, διαβάλλω διέβαλλον, quae imperativo faciunt κατάγραφε περίτρεχε διάβαλλε. |
 10 accentus autem de verbo non tolleretur, nisi ei praecedentem partem orationis compositio agglutinasset. quod evenit et in aliis verbis, in quibus modo longi temporis pondus priorem retinet accentum, modo correpti levitas sursum repellit: ἐνῆσαν ἔνεσαν. πολλοὶ δ' ἔνεσαν στονόοντες δίστολ'. ἀνείσαν ἄνεσαν, ἄλλ' ὅτε δῆριν ἀνείσαν. κατεῖχε κάτεχε,
 15 ἔνυξ δὲ μάλα δυοφερὴ κάτεχ' οὐρανόν': item συνῆψα σύναψον, συνῆξα σύναξον, συνεῖλον σύνελε, συνῆλθον σύνελθε. οὕτως καὶ προεῖπον πρόειπε. memineris nullam fere inveniri apud Latinos praepositionem quae nihil addat sensui, sicut apud Graecos saepe praepositio nullam sensus facit permutationem: hoc est enim εὔδω quod καθεύδω,
 20 hoc ἔξομαι quod καθέξομαι, hoc μύω quod καμύω. sic et surgo et consurgo.

DE CONIUGATIONIBVS

Apud Graecos eorum verborum, in quorum prima positione circumflexus accentus ultimam syllabam tenet, tres sunt coniugationes, quibus
 25 discretionem facit secunda persona, quam prima coniugatio habet in εῖς diphthongum desinentem, ut λαλεῖς, secunda in ας, cui ascribitur quidem ε, sed nihil sono confert, ut τιμᾶς, tertia in οῖς diphthongum, ut στεφανοῖς. eorum vero verborum, in quorum prima positione gravis accentus paenultimam syllabam signat, sex sunt coniugationes. sed in his
 30 non secunda persona discretionem facit, quippe cum in omnibus secunda

2 non ἀπό p nam απο P 13 πολλοί] Hom. Od. Φ 12. 60 14 ἀνείσαν
 ἄνεσαν Ianus ἀνείσαν ἀνησαν P' ἀλλοτε δῆριν ἀνεσαν P' ἀλλοτε δῆριν ἀνῆσαν p:
 unde verba petita sint non constat 15 ἔνυξ] Hom. Od. N 269 ἀνοφερὴ καταιχ
 P συνῆψα] συνήψας P συνῆξα] συνήξας P 20 sicut surgo P 23 Apud
 Graecos — 602, 21 recedit] adscripta est discrepantia codicis Bobiensis nunc Vindobonensis 16 (B), cuius excerpta edita sunt infra p. 631 sqq. praeterea prima eiusdem tractatus verba in eodem codice f. 111 repetita sunt, Theodosius Macrobius de graecis (corr. graecorum) coniugationibus sic ait, apud graecos III sunt coniugationes verborum, quorum prima positione circumflexus accentus ultimam syllabam tenet, quibus discretionem facit secunda persona, quam prima coniugatio habet in ηῖς diptongon desinens, ut τατῆς et reliqua. eorum vero verborum in quorum prima positione gravis accentus penultimam syllabam signat VI sunt coniugationes et in prima persona deferentiae in his deprehenduntur. quaeritur enim in prima positione cuiuscumque verbi quae litterae praecedant finalem 25 quam prima B quia prima P 26 ut καλεῖς B 28 gravis accentus] immo acutus. sed nomine barytonorum verborum grammaticus in errorem videtur inductus esse

persona in *eis* diphthongum finiatur. sed harum coniugationum in prima persona differentiae deprehenduntur. quaeritur enim in prima positione verbi cuiusque, quae litterae praecedant *ω* finalem litteram verbi. et si inveneris ante *ω β φ π πτ*, λείβω γράφω τέρω κόπτω, primae coniugationis pronuntiabis; si autem reppereris *γ κ χ*, λέγω πλέκω τρέχω, secundam vocabis: quodsi *δ θ τ*, ἄδω πλήθω ἀνύτω, tertiam dices: quarta erit, si habuerit *ξ* aut duo *σσ*, φράζω ὀρύσσω: si vero fuerint liquidae *λ μ ν ρ*, πάλλω νέμω κρίνω σπείρω, quintam notabunt: sexta profertur διὰ καθαροῦ τοῦ *ω*, ῥέω θεραπεύω. non nulli et septimam esse voluerunt praecedentibus *ξ ψ*, ἀλέξω ἔψω. apud Latinos, quorum nullum verbum in finalem syllabam admittit accentum, cessant differentiae quas apud Graecos circumflexus gravisve fecerunt, quorum alterum in verbis ultimae, alterum paenultimae Graeciam diximus deputasse. restat igitur in his latinitati unus accentus, gravem dico, qui solus Romana verba sortitus est; sed hoc proprium in verbis latinis habet quod non semper, ut apud Graecos, ubi fuerit, in paenultimam syllabam cadit, sed saepe et a fine tertiam tenet, ut aggero refero. quod apud Graecos non potest evenire, apud quos in communi lingua fieri non potest, ut, cum finalis syllaba longa est, tertius a fine habeatur accentus. *ω* autem naturaliter longum est. ergo numquam accentus in huius modi verbis apud illos in tertium gradum syllabarum recedit.

190. 146V. Singula tempora graecorum verborum non simpliciter, sicut latinitas compendio utitur, proferuntur. et ut exempli causa unius verbi declinatio notetur, τύπτω perfectum facit τέτυφα, et sequitur altera eiusdem temporis declinatio, quod medium perfectum vocant, τέτυπα: item plusquamperfectum ἐτετύφειν, medium plusquamperfectum ἐτετύπειν: ἀορίστου ἔτυψα, μέσου ἀορίστου ἔτυπον: futurum primum facit τύψω, futurum secundum τυπῶ. similiter in passivo variantur tempora.

190 V. De tempore praesenti. Graecorum verba omnia quae in *ω* exeunt, seu perispomena seu barytona sint, in quacumque coniugatione eundem tam in prima quam in secunda persona servant numerum syllabarum. omnia vero in *μαι* terminata varia syllabarum vicissitudine pensantur. porro praesens omne tempus quod in *μαι* terminatur omni modo in secunda persona unam syllabam minuit, φιλοῦμαι φιλή, τιμῶμαι τιμᾶ, στεφανοῦμαι στεφανοῖ, λέγομαι λέγη, γράφομαι γράφη, cum in activo pares syllabas utraque persona servaverit. item apud Graecos praesens tempus primae positionis, quod in *ω* exit, alios modos de se generat. nam tertia persona eius adhibito sibi *ν* facit ex se infinitivum modum, ποιεῖ ποιεῖν, τιμᾶ τιμᾶν, χρυσοῖ χρυσοῦν: tertia enim coniugatio πε-

2 deprehenduntur B 7 ξη aut duo σσ P ξηναοσσ B 8 πάλλω B πώλω
superscripto uendo P ψάλλω p 12 gravisque B 20 longa corr. longum B longa
P 34 τιμῶμαι P 36 persona p personae P item praesens tempus apud
grecos primae P 39 χρυσοῖ Ianus χρυσοῦν P

ρισπωμένων οι diphthongum in prima positione tantum tenet, in reliquis
 autem verbi declinationibus mutat eam in ου. sed et in barytonis |
 eadem infiniti modi creandi observatio reperitur, τύπτει τύπτειν, λέγει
 λέγειν et cetera. nec non et imperativum modum eadem tertia persona
 5 de se creat, in perispomenis quidem accentu ad superiorem syllabam
 translato, ποιεῖ ποιεῖ, τιμᾷ τίμα, χρυσοῖ χρύσοι, in barytonis autem
 subtracto ι, λέγει λέγε, γράφει γράφε, ἄρχει ἄρχε. in coniunctivo
 modo nihil omnino mutatur, sed prima persona praesentis temporis modi
 indicativi eadem est in coniunctivo modo prima persona praesentis, ποιῶ
 10 εἰν ποιῶ, βοῶ εἰν βοῶ, θέλω εἰν θέλω, γράφω εἰν γράφω. verum
 differentiam facit secunda persona, ποιῶ ποιεῖς, εἰν ποιῶ εἰν ποιῆς.
 item apud Graecos prima persona praesentis adiecto sibi ν facit partici-
 pium, λαλῶ λαλῶν, γράφω γράφων. praesens tempus graecorum ver-
 borum quod in μαι syllabam terminatur in περισπωμένοις quidem, si
 15 abiciat μαι syllabam, facit imperativum, φιλοῦμαι φιλοῦ, τιμῶμαι τι-
 μῶ, χρυσοῦμαι χρυσοῦ, in barytonis vero, si abiecta μαι syllaba acci-
 piat ν litteram, λέγομαι λέγον, γράφομαι γράφον.

De praeterito imperfecto. graeca verba omnia, seu barytona sive
 perispomena, in tempore imperfecto eandem habent primam personam numeri
 20 singularis quae est tertia pluralis, ἐποιοῦν ἐγώ, ἐποιοῦν ἐκεῖνοι. item
 in graecis verbis omnibus quorum positio prima in ω desinit imperfectum
 tempus ultimam syllabam suam ab his incipere litteris facit, a quibus
 ultima syllaba praesentis coepit, τιμῶ ἐτίμων, γράφω ἔγραφον, τρέχω
 ἔτρεχον, aut, si vocalis sola illic fuit, et hic in capite ultimae syllabae
 25 vocalis erit, ποιῶ ἐποιοῦν, θεραπεύω ἐθεράπευον. omne Graecorum
 imperfectum activum vel activo simile in ν litteram desinit: sed barytona
 in brevem syllabam finiuntur, id est in ου semper, ἔτρεχον ἔγραφον:
 perispomena vero vel a verbis in μι exeuntibus longa terminantur, ἐκά-
 λουν ἐτίμων ἐδήλουν ἐτίθην. denique ῥίπτω, quia modo acuto modo
 30 circumflexo accentu pronuntiatur, et ἔρριπτον et ἔρρίπτουν facit; κύνω
 propter eandem causam et ἔκυνον et ἐκύνουν. et hoc etiam observandum,
 ut aut imperfectum retineat numerum syllabarum quem praesens habet
 aut crescat | una. manet aequalitas in illis quorum praesens a vocali
 coepit, incrementum patiuntur quorum praesens a consonante inchoat,
 35 ἄγω ἤγον, λέγω ἔλεγον. nec sine ratione: nam quae syllaba non cres-
 cunt adiectione temporis crescunt, dum incipientem vocalem de brevi
 longam faciunt, ut ἄγω, α brevis mutata est in η longam, ἤγον. saepe
 tamen licentia poetica incremento carent. non numquam prima ipsa vo-
 calis, si brevis est, immobilis manet, sed vocalem alteram recipit, ut
 40 iunctae longam faciant syllabam, ἔχω εἶχον, ἔλκω εἶλκον, ἔρπω εἶρπον.

η est om. P 20 est om. P 29 ἐδήλουν] ἐδελοῦν P ἐδίδουν p 30 et ἐριπτον
 et ἐριπτον P κύνω Lobbeckius in Soph. Aiac. v. 239 κύνω P 31 et ἐκίον et ἐκίουν
 P 37 η longam Ianus η longum P 40 ἔλκω εἶλκον p εακω ειακον P

aliquotiens nec mutata nec altera recepta quae fuit ipsa producitur, ἰδρύνω ἰδρυνον, ὑδρεύω ὑδρευον. hic enim *i* et *u* in praesenti correpta, in imperfecto vero longa pronuntiantur. *υῖο*θετῶ autem manet ut fuit, *υῖο*θέτουν, quia non potuit habere quo cresceret: in praesenti enim longa fuit diphthongi privilegio: licet in diphthongis maxime communibus permutatio sit recepta in diphthongos longiores, ut *αι* et *οι*, quia communes sunt et non numquam pro brevibus habentur, in *η* aut in *ω* mutantur, αἰνῶ ἦνουν, οἰκῶ ὤκουν. nec me praeterit etiam *av* diphthongum, quae numquam pro communi habita est, solere mutari, αὐλῶ ἡῦλουν, αὐχῶ ἡῦχουν, licet *ou* et *ei* immutabiles maneant, οὐρῶ οὔρουν, οὐτάζω οὔ-¹⁰ ταζον, εἰκονίζω εἰκονίζον, εἰκάζω εἰκαζον· τὸ γὰρ ἥκαζον ἀττικόν. *ω* et *η* multo constantius manent, quod incrementum perfectio tanta non recipit, ὠνούμαι ὠνούμην, ἡχῶ ἥχουν. excipiuntur ἐορτάζω et ὀψείω. cum enim apud Graecos omnia imperfecta numquam medias, sed tantum ultimam vel primam moveant, illorum alterum solam mediam movit,¹⁵ ἐώρταζον, cum ἡόρταζον facere debuisset, alterum et primam et mediam, ὀψείω ὤψεον. ὄρῶ enim et ἐώρῶν non sunt contra regulam, quia ὄρῶ cum ὤρῶν facere debuit, ex abundanti principio *ε* addita est, et fecit pro ὤρῶν ἐώρῶν, ut οἶνοχοῶ ὠνοχόουν, et tamen dicitur ἐφονοχόουν, et pro ἦν ἔην dicunt. non solum in verbis haec supervacua adiectio,²⁰ sed etiam in nominibus usurpata est, ἔδνα ἔεδνα et similia. ἀναβαίνω et ἐπέχω non primam, sed secundam syllabam mutaverunt, quia prima non verbi, sed praepositionis est: verba enim sunt βαίνω ἔχω et faciunt ἔβαινον εἶχον, inde ἀνέβαινον ἐπέχον. ἀναισχυντῶ mutavit primam, ἡναισχυντουν, quia ex nomine compositum est, id est δῆμα | ὀνοματι-²⁵ κόν, ἀναίσχυντος ἀναισχυντῶ. verba autem ex compositis nominibus parasyntheta vocantur et a prima syllaba declinantur, ut φίλιππος φιλιππίῳ ἐφιλιππίζον: licet non ignorem quod σύμμαχος et συνήγορος composita sint nomina et ex se faciant verba parasyntheta, συμμαχῶ συνηγορῶ, quae tamen non foris, sed intus declinantur, συμμαχῶ συνεμά-³⁰ χουν, συνηγορῶ συνηγόρουν: sed hoc ideo, quia praepositio hic habet significationem suam. ceterum ubi nullus ex praepositione sensus accedit, foris declinatur imperfectum, id est adicitur illi vocalis, tamquam praesens tempus incipiat a consonanti, καθίζω ἐκάθίζον, καθεύδω ἐκάθευδον: hoc est ἴζω quod καθίζω, hoc εὐδω quod καθεύδω, quia prae-³⁵ positio nihil significat. ubi vero additur ex praepositione sensus, tunc in declinatione imperfecti quaerimus, unde incipiat verbum ipsum sine praepositione; et si verbum a vocali incipit, quamvis praepositio habeat consonantem, verbi tamen vocalem ex brevi mutamus in longam, ut συνάγω συνῆγον, quia aliud est ἄγω, aliud συνάγω. item si praepositio quae⁴⁰

7 habeantur in *η* aut in *ω* P 9 αὐδῶ ἡυδουν P 11 ἀττικόν *ω* et *η* multo contexit Opsopoeus ἀττικονως multo P ἀττικόν ἔσσι multo p 24 mutant P mutat p

sensum confert incipiat a vocali incipiente verbo a consonante, imperfectum manente eadem nec mutata praepositionis vocali aliam addit consonanti verbi vocalem, ut est ἐπιχαίρω ἐπέχαιρον, quia aliud est, ἐπιχαίρω, aliud χαίρω. sane hoc observatur, ut vocalis quae additur consonanti brevis sit, quia non potest ultra unum tempus excrescere, λέγω ἔλεγον, λέγομαι ἐλεγόμην. unde βούλομαι et δύναμαι secundum communem regulam ex se faciunt ἐβουλόμην ἐδυνάμην: sed quod saepe legimus ἡβουλόμην ἡδυνάμην attica licentia est. ultima quoque syllaba imperfecti non nihil diversitatis habet, ut in perispomenis prima et tertia in 10 ουν mittant, ἐποιοῦν ἐχρυσόουν, secunda in ων, ἐβόων, quae fiunt in passivo vel passivo similibus ἐποιοῦμην ἐχρυσούμην ἐβοώμην. apud Graecos solus definitivus modus praesens ab imperfecto disiungit, ceteri omnes modi iungunt, ut φιλῶ ἐφίλουν: at in imperativo φίλει praesens et imperfectum | confunditur; similiter in coniunctivo εἰν φιλῶ et in 15 optativo εἰ φιλοῦμι et in infinitivo φιλεῖν utrumque simul tempus appellant.

De tempore perfecto. perfectum tempus apud Graecos non a prae- 191 V. senti, sed a futuro figuratur. nec sine ratione: omne enim quod factum est prius faciendum fuit. in graecis omne perfectum aut syllaba aut uno 20 tempore maius prima positione sui profertur, ut λέλυκα ὤπτηκα. nec te moveat quod πεποίηκα vel πεφίληκα et similia non una, sed duabus syllabis primam verbi vincunt positionem: diximus enim primam perfecti positionem non esse praesens, sed futurum, quod una, non duabus syllabis, superant, ut ποιήσω πεποίηκα, φιλήσω πεφίληκα. hoc etiam 25 argumento probatur: nam cum numquam perfectum tempus a prima positione sui et syllaba crescat et tempore, sed tantum altero, restat ut ὤπτηκα ἡγάπηκα, si a praesentibus facta sunt ὀπτῶ ἀγαπῶ, et syllaba maiora inveniantur et tempore, quod fieri per regulam non potest; a futuro igitur veniunt, ὀπτήσω ὤπτηκα et ἀγαπήσω ἡγάπηκα, primae vocalis correptae productione facta. item cum numquam perfectum a consonanti incipiens par origini suae sit numero syllabarum, adversabitur 30 regulae omne perfectum τῶν εἰς μι, quia parem praesenti syllabarum numerum tenet, δίδωμι δέδωκα, τίθημι τέθεικα. sed non ita est: δώσω enim δέδωκα fecit et θήσω τέθεικα et crevit syllaba. numquam 35 apud Graecos perfectum minus praesenti vel futuro invenitur. item cum praesens a vocali incipit, omni modo in praeterito movetur in longam. numquam apud Graecos praeteritum perfectum in duabus syllabis invenitur, sed est interdum sex syllabarum, ut πεπολεμάρχηκα, est quinque, πεπολέμηκα, est quattuor, πεποίηκα, est trium, λέλυκα, nec umquam

3 ἐπιχαίρω ἐπεχαιρον P: ἐγγαίρω coniecit Opsopoeus ἐπιχαίρω] ἐπιχαίρω P
10 mittunt P 11 uel passivis similibus P vel passivi similibus Zeunius
12 diffinitivus constanter P 20 λέλυκα P nec moveat P nec tamen te moveat
exc. Bob. 32 praesentis P

p. 2738—38 P.

invenies trisyllabo minus. necesse est enim ut prima syllaba declinationis sit, ut *λε*, secunda originis, ut *λυ*, tertia finalis, ut *κα*. quicquid igitur plus fuerit, ad | mediam syllabam, quae quidem originis est, refertur; declinatio vero et finis singulas possident, ut est *περίληκα*, *πε* declinationis, *φιλη* originis, *κα* finis. ergo *παρακείμενος*, id est perfectum, minus trisyllabo non invenitur excepto *οἶδα*, quod bisyllabum est et *παρακείμενος*. nec mirum, cum hoc verbum in multis regulae resistat. nullum namque perfectum hoc excepto ab *οι* diphthongo inchoare reperies. item cum prima verbi positio *ει* diphthongo inchoat, in nullo tempore mutatur: huius verbi origo, id est *εἶδω*, mutavit *ει* in *οι*. quod tians perfectum a longa oritur, necesse est plusquamperfectum ab eadem semper incipere, quod hoc verbum neglegit: nam plusquamperfectum *ᾔδειν* est, cum perfectum *οἶδα* sit. deinde omne participium in *ως* desinens solam ultimam syllabam in *ἄλφα* mutando idem tempus efficit, *γεγραφήκως γεγραφήκα*, *λέλυκως λέλυκα*: *εἰδώς* autem non facit *εἶδα*, sed *οἶδα*. solus igitur iste *παρακείμενος* vitii obsessus non nocebit. omne verbum graecum, si in praesenti a simplici excepto *φ* incipit consonante, primam in tempore perfecto syllabam geminat, *γράφω γέγραφα*, *λέγω λέλεχα*, nec talis geminatio praepositionis adiectu impeditur, *προχομίζω προκεκόμικα*, *συγγράφω συγγέγραφα*. omne perfectum tempus in perispomenis vel solum primum in barytonis desinit aut in *κα* aut in *φα* aut in *χα*, *τετήρηκα γέγραφα πέπληχα*, adeo ut omne paene verbum similium declinationem sequatur, *τηρῶ τηρεῖς, χωρῶ χωρεῖς, τετήρηκα κεχώρηκα, γράφω γράφεις, τρέφω τρέφεις, γέγραφα τέτραφα, πλήττω πλήττεεις, τάττω τάττεεις, πέπληχα τέταχα*. nec te moveat quod, si graecum verbum incipiat ab una de his litteris quas *δασεία σύμφωνα* vocant, cum ad geminationem venit, non *δασύ* iteratur, sed *ἀντίστοιχον* eius, *θαρρῶ τεθάρρηκα, φονεύω πεφόνευκα, χρίω κέχρικα*. in latinis vero eadem littera geminatur, fallo fefelli. F enim apud Latinos *δασύ* non est, quia non habent consonantes *δασείας*, et F digammon est *Αἰολέων*, quod illi solent magis contra vim aspirationis adhibere: | tantum abest ut pro *φ* habendum sit. ipsum autem *φ* adeo latinitas non recipit, ut pro eo etiam in graecis nominibus p et h utatur, ut Philip-
pus Phaeton.

Frigeo frixi facit a secunda coniugatione, frigo vero frixi a tertia, unde frixum fritorium, id est calefactorium. similiter aceo aces acui, unde inchoativum acesco, et acuo acuis acui; fero tuli et tollo tuli, sustulo sustuli adtulo adtuli: Accius vero in Andromeda etiam ex eo quod

13 ᾔδειν] *εἶδειν* P 17 excepto *φ* Ianus excepto *γ* P 19 προμίζω P
20 συγγράφω συγγεγραφα P 22 τεθρηκηκα P 23 τετηκα κεχωρηκα P 28
φονεω P 33 pro ea P 37 acui] acuit P sustulo sustuli adtulo adtuli, e quibus
sustulo et adtulo 'ut non convenientia antecedentibus' uncis inclusit Ianus, non recte ab
exceptorum relata esse videntur. fortasse fero tuli et tollo tuli, suffero sustuli et sus-

est tulo quasi a themate tulat declinat, 'nisi quod tua facultas nobis tulat operam': vertor et verior versus sum; patior et pandor passus sum, non pansus: Vergilius 'passis crinibus': explico explicui, quia plico plicui; sed Cicero pro Tullio explicavit ait.

De plusquamperfecto. in graecis verbis quae in ω exeunt omne perfectum tempus mutat in fine α in $\epsilon\iota\nu$ et facit plusquamperfectum, quod illi $\acute{\upsilon}\pi\epsilon\rho\sigma\upsilon\nu\tau\epsilon\lambda\iota\kappa\acute{\omicron}\nu$ vocant. in capite vero, si perfectum a vocali incipit, ab eadem vocali et plusquamperfectum incipiat necesse est, $\epsilon\phi\theta\alpha\rho\kappa\alpha$ $\epsilon\phi\theta\acute{\alpha}\rho\kappa\epsilon\iota\nu$, $\epsilon\lambda\theta\eta\kappa\alpha$ $\epsilon\lambda\theta\acute{\eta}\kappa\epsilon\iota\nu$: si vero initium perfecti consonans fuerit, tunc $\acute{\upsilon}\pi\epsilon\rho\sigma\upsilon\nu\tau\epsilon\lambda\iota\kappa\acute{\omicron}\varsigma$ ab adiecta sibi vocali incipit, $\pi\epsilon\pi\acute{o}\iota\eta\kappa\alpha$ $\acute{\epsilon}\pi\epsilon\pi\acute{o}\iota\eta\kappa\epsilon\iota\nu$, $\gamma\acute{\epsilon}\gamma\rho\alpha\phi\alpha$ $\acute{\epsilon}\gamma\gamma\rho\acute{\alpha}\phi\epsilon\iota\nu$. nec inmerito: bina enim tempora, ut et supra diximus, naturalis quaedam cognatio copulavit, cum praesenti imperfectum, cum perfecto plusquamperfectum, cum aoristo Graecorum futurum. ideo apud illos sicut incipiente praesenti a vocali imperfectum similiter a vocali incipit, si vero praesens a consonante coepit, additur imperfecto vocalis, $\phi\theta\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$ $\epsilon\phi\theta\epsilon\iota\rho\omicron\nu$, ita et plusquamperfectum simili observatione de initio perfecti cognati sibi leges assumit, excepto eo quod brevem quam in principio perfecti repperit non mutat in longam, sicut mutat imperfectum de capite praesentis acceptam, $\acute{\alpha}\gamma\omega$ $\acute{\eta}\gamma\omicron\nu$. post plusquamperfectum consequens erat ut de infinito tempore, id est $\pi\epsilon\rho\iota$ $\acute{\alpha}\omicron\rho\acute{\iota}\sigma\tau\omicron\nu$, tractaremus; sed ideo praetermittimus, quia eo latinitas caret.

De futuro. tres sunt omnino syllabae quae in graecis verbis futuro tempori terminum faciunt: aut enim in $\sigma\omega$ exit aut in $\xi\omega$ aut in $\psi\omega$, $\lambda\alpha\lambda\acute{\eta}\sigma\omega$ $\pi\rho\acute{\alpha}\xi\omega$ $\gamma\rho\acute{\alpha}\psi\omega$, nisi quod quinta $\beta\alpha\rho\upsilon\tau\acute{o}\nu\omega\nu$ ante ω liquidam suam retinet. item graeca verba, si perispomena sint cuiuscumque coniugationis, ultra numerum syllabarum praesentis augent una syllaba futurum, $\pi\omicron\iota\acute{\omega}$ $\pi\omicron\iota\acute{\eta}\sigma\omega$, $\tau\iota\mu\acute{\omega}$ $\tau\iota\mu\acute{\eta}\sigma\omega$, $\delta\eta\lambda\acute{\omega}$ $\delta\eta\lambda\acute{\omega}\sigma\omega$: barytona in quacumque coniugatione eundem numerum servant, $\acute{\lambda}\epsilon\gamma\omega$ $\acute{\lambda}\acute{\epsilon}\xi\omega$, $\acute{\alpha}\gamma\omega$ $\acute{\alpha}\xi\omega$, $\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$ $\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\rho\acute{\omega}$, $\acute{\eta}\nu\iota\omicron\chi\epsilon\acute{\upsilon}\omega$ $\acute{\eta}\nu\iota\omicron\chi\epsilon\acute{\upsilon}\sigma\omega$. in graecis latinisque verbis paenultima praesentis manet in futuro, $\acute{\alpha}\gamma\alpha\pi\acute{\omega}$ $\acute{\alpha}\gamma\alpha\pi\acute{\eta}\sigma\omega$, $\gamma\alpha$ mansit; $\theta\epsilon\rho\alpha\pi\epsilon\acute{\upsilon}\omega$ $\theta\epsilon\rho\alpha\pi\epsilon\acute{\upsilon}\sigma\omega$, $\pi\epsilon\nu$ mansit; cogito cogitabo, $g\iota$ mansit. si verbum barytonon sit habens in praesenti $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}\beta\omicron\lambda\omicron\nu$ ante ω , id est liquidam consonantem, tunc paenultima, quae in praesenti longa fuit, fit brevis in futuro, $\pi\lambda\acute{\upsilon}\nu\omega$ $\pi\lambda\upsilon\nu\acute{\omega}$, $\chi\rho\alpha\acute{\iota}\nu\omega$ $\chi\rho\alpha\nu\acute{\omega}$, $\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$ $\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\rho\acute{\omega}$. diximus perispomena augere una syllaba futurum, quia crescit ultima, $\phi\iota\lambda\acute{\omega}$ $\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\omega$, $\nu\iota\kappa\acute{\omega}$ $\nu\iota\kappa\acute{\eta}\sigma\omega$, $\sigma\tau\epsilon\phi\alpha\nu\acute{\omega}$ $\sigma\tau\epsilon\phi\alpha\nu\acute{\omega}\sigma\omega$. sed non semper sub eadem praecedentis litterae observatione succedit adiectio. nam in prima coniuga-

tollo sustuli, affero attuli et attollo attuli: cf. Diom. p. 372, 4. 380, 11. Charis. p. 247, 27. Prob. cath. p. 39, 5. Prisc. l. VIII p. 419, 7 l. X p. 526, 14 1 tuli declinat P nisi quid facultas tua tulat nobis opem Bothius poet. lat. scen. fragm. p. 172 nisi quid tua facultas nobis tulat opem cito Ribbeckius trag. lat. rel. p. 125 3 Vergilius] Aen. I 480. II 403 4 Cicero pro Tullio] Diom. p. 372, 21 10 ypersinthelicus P 16 $\epsilon\phi\theta\epsilon\iota\rho\omicron\nu$ coniecit Opsopoeus $\epsilon\phi\theta\alpha\rho\kappa\alpha$ P 34 $\chi\rho\alpha\acute{\iota}\nu\omega$ $\chi\rho\alpha\nu\acute{\omega}$ p $\chi\rho\epsilon\nu\omega$ $\chi\rho\epsilon\nu\omega$ P

p. 2739--41 P.

tione aut η aut ϵ ante $\sigma\omega$ reperitur, $\pi\omega\lambda\omega$ $\pi\omega\lambda\acute{\eta}\sigma\omega$, $\phi\omicron\rho\omega$ $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega$. et apud illos, quotiens in futuro ϵ ante $\sigma\omega$ ponitur, brevem esse praesentis paenultimam observatum est. nec tamen reciproca est necessitas, ut, quotiens brevis est paenultima praesentis, ϵ ante $\sigma\omega$ sit in futuro: ecce enim $\nu\omicron\omega$ $\nu\omicron\acute{\eta}\sigma\omega$, $\phi\iota\lambda\omega$ $\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\omega$. secunda coniugatio aut η ante $\sigma\omega$ in futuro habet, ut $\omicron\pi\tau\omega$ $\omicron\pi\tau\acute{\eta}\sigma\omega$, aut α productum, ut $\pi\epsilon\rho\acute{\alpha}\sigma\omega$, aut α correptum, ut $\gamma\epsilon\lambda\acute{\alpha}\sigma\omega$. deprehensumque est eorum futurorum α in paenultima produci, quorum praesens aut nullam consonantem ante ω aut ρ habet, $\acute{\epsilon}\omega$ $\acute{\epsilon}\acute{\alpha}\sigma\omega$, $\pi\epsilon\rho\omega$ $\pi\epsilon\rho\acute{\alpha}\sigma\omega$, in contrarium non redeunte necessitate, siquidem $\chi\rho\omega$ $\chi\rho\acute{\eta}\sigma\omega$ facit et $\acute{\epsilon}\gamma\gamma\upsilon\omega$ $\acute{\epsilon}\gamma\gamma\upsilon\acute{\eta}\sigma\omega$: illic vero cor-
 10
 ripti, ubi in praesenti | ante ω λ invenitur, $\gamma\epsilon\lambda\omega$ $\gamma\epsilon\lambda\acute{\alpha}\sigma\omega$. sed nec in hoc haec in se necessitas redit, $\kappa\omicron\lambda\lambda\omega$ $\kappa\omicron\lambda\lambda\acute{\eta}\sigma\omega$. $\pi\epsilon\iota\nu\acute{\alpha}\sigma\omega$ autem et $\delta\iota\psi\acute{\alpha}\sigma\omega$ dorica sunt per solam litteram, non etiam per accentum: illi enim in omni futuro in ω desinente ultimam circumflectunt. tertia aut ω in paenultima futuri habet aut $\omicron$. sed hic certa distinctio est. nam
 15
 verba quae derivativa sunt ω habent; quae vero principalia nec ex alio tracta $\omicron$, $\tau\acute{\epsilon}\kappa\nu\omicron\nu$ $\tau\epsilon\kappa\nu\omega$ $\tau\epsilon\kappa\nu\acute{\omega}\sigma\omega$, $\sigma\tau\acute{\epsilon}\phi\alpha\nu\omicron\varsigma$ $\sigma\tau\epsilon\phi\alpha\nu\omega$ $\sigma\tau\epsilon\phi\alpha\nu\acute{\omega}\sigma\omega$. $\acute{\omicron}\mu\omega$ autem $\acute{\omicron}\mu\omicron\iota\varsigma$, quia non derivatum est, $\acute{\omicron}\mu\acute{\omicron}\sigma\omega$ facit et $\acute{\alpha}\rho\omega$ $\acute{\alpha}\rho\omicron\iota\varsigma$ $\acute{\alpha}\rho\acute{\omicron}\sigma\omega$. apud Graecos non facile prima syllaba praesentis mutatur in futuro, quod praemissis patebit regulis. futurum apud illos altero e duo-
 20
 bus locis movetur, aut ultimo aut paenultimo. ultimus duobus modis movetur, aut litteris aut accentu: litteris, ut $\gamma\rho\acute{\alpha}\phi\omega$ $\gamma\rho\acute{\alpha}\psi\omega$, $\nu\upsilon\sigma\sigma\omega$ $\nu\upsilon\acute{\xi}\omega$, accentu, ut $\nu\acute{\epsilon}\mu\omega$ $\nu\epsilon\mu\omega$, $\delta\acute{\epsilon}\rho\omega$ $\delta\epsilon\rho\omega$. et cum movetur ultimus, non omni modo movet paenultimum; motus autem paenultimae omni modo ultimam movet, $\acute{\alpha}\gamma\epsilon\iota\rho\omega$ $\acute{\alpha}\gamma\epsilon\rho\omega$, $\mu\iota\alpha\acute{\iota}\nu\omega$ $\mu\iota\alpha\nu\omega$. hic enim et de paen-
 25
 ultima subtracta est littera, et in ultimam cecidit accentus. nec non et $\pi\nu\acute{\iota}\gamma\omega$ $\pi\nu\acute{\iota}\xi\omega$, $\acute{\epsilon}\rho\upsilon\kappa\omega$ $\acute{\epsilon}\rho\upsilon\acute{\xi}\omega$. mutata est et finalis in littera et quae antecedit in tempore, siquidem ι et υ verborum supra dictorum in praesenti quidem producuntur, corripiuntur autem in futuro. si ergo necesse est ut in barytonis verbis quae habent in praesenti ante ω liquidam con-
 30
 sonantem in futuro paenultima ex longa brevis fiat, ut $\acute{\alpha}\gamma\epsilon\iota\rho\omega$ $\acute{\alpha}\gamma\epsilon\rho\omega$, $\mu\iota\alpha\acute{\iota}\nu\omega$ $\mu\iota\alpha\nu\omega$, sequitur ut, cum huius modi verba bisyllaba reperiuntur, in quibus syllaba quae incipit ipsa est utique paenultima, tunc mutetur non quasi prima, sed quasi paenultima, $\kappa\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$ $\kappa\epsilon\rho\omega$, $\sigma\pi\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$ $\sigma\pi\epsilon\rho\omega$. ita fit ut apud Graecos mutari non numquam futuri syllaba prima dicatur.
 35
 item $\tau\rho\acute{\epsilon}\phi\omega$ primam litteram permutantes $\theta\rho\acute{\epsilon}\psi\omega$ faciunt et $\acute{\epsilon}\chi\omega$ $\psi\iota\lambda\acute{\omicron}\nu$, $\acute{\epsilon}\xi\omega$ $\delta\alpha\sigma\upsilon$ pronuntiant. sed $\theta\rho\acute{\epsilon}\psi\omega$ quidem ut diceretur Ἰωνες obtinuerunt, quibus libido est aspirationem modo addere, modo demere: addere, ut $\tau\rho\acute{\epsilon}\phi\omega$ $\theta\rho\acute{\epsilon}\psi\omega$ et $\tau\rho\acute{\epsilon}\chi\omega$ $\theta\rho\acute{\epsilon}\xi\omega$, demere, | ut $\theta\rho\acute{\iota}\xi$ $\tau\rho\iota\chi\acute{\omicron}\varsigma$ faciunt.

1 ante ω P $\phi\omicron\rho\omega$ $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega$ p $\phi\omicron\rho\omega$ $\phi\omicron\rho\acute{\eta}\sigma\omega$ P $\sigma\tau\omicron\rho\omega$ $\sigma\tau\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega$ coniecit Ianus2 ante ω P 4 ante ω P 5 ante ω P 9 in contrarium coniecit Opsopoeus: in
 oia. P 12 $\pi\iota\nu\acute{\alpha}\sigma\omega$ P 25 $\mu\iota\alpha\acute{\iota}\nu\omega$ $\mu\iota\alpha\nu\omega$ p $\mu\iota\alpha\nu\omega$ $\mu\alpha\nu\omega$ P 33 utique in
 paenultima P 39 $\theta\rho\acute{\epsilon}\psi\omega$ p $\tau\rho\epsilon\psi\omega$ P

ἔχω autem et ἔξω circa aspirationem certa ratione dissentiunt, quia, cum fas esset utrique aspirationem dari, ut ἔλκω ἔλξω, hanc τῷ ἔχω assignari necessitas illa non passa est, quia fieri non potest ut ulla vocalis praeposita χ litterae aspirationem habeat. denique υ, quia numquam sine aspiratione incipit, numquam χ litterae praepositur, ne alterius natura violetur, aut τοῦ υ, si incipiat sine aspiratione, aut τοῦ χ, siquam vocalem cum aspiratione sustineat. futurum ergo ἔξω, subducta aspiratione necessitate χ litterae, spiritum vehementiorem aut recepit aut tenuit. in non nullis vero verbis in μι exeuntibus fit primae syllabae non permutatio, sed amissio, ut τίθημι θήσω, δίδωμι δώσω, κίχρημι χήσω.

De praesenti tempore passivo. omne praesens tempus apud Graecos in ω desinens modi indicativi generis activi verbi perispomeni, si secundae coniugationis sit, adhibet fini suo μαι syllabam et facit de se passivum, βοῶ βοῶμαι, τιμῶ τιμῶμαι: si vero sit primae vel tertiae, ω in ου mutato et accepta similiter μαι passivum creat, φιλῶ φιλοῦμαι, χρυσῶ χρυσοῦμαι. permutationem autem ω in ου de circumflexo accentu nasci indicio est futurum linguae doricæ, quod hanc permutationem, cum in alterum genus transit, sibi vindicat, ποιησῶ ποιησοῦμαι, λεξῶ λεξοῦμαι. at in barytonis omnibus ω in ο mutato et adiecta μαι passivum figuratur, λέγω λέγομαι, τύπτω τύπτομαι, ἡνιοχεύω ἡνιοχεύομαι. ita ergo breviter definiteque dicendum est: omne praesens passivum habet in paenultima aut ω aut ου aut ο, τιμῶμαι φιλοῦμαι γράφομαι; quae aliter habuerint, ex illis verbis sunt, quorum prima positio in μι exit, quae semper passivi paenultimam brevem faciunt, ut τίθεμαι ἴσταμαι δίδωμαι. item ex secunda vel tertia coniugatione eadem est secunda persona passivi, quae activi tertia, νικᾷ ἐκεῖνος, νικᾷ σύ, στεφανοῖ ἐκεῖνος, στεφανοῖ σύ. item praesens quod in μαι desinit, seu perispomenon seu barytonon et cuiuscumque coniugationis sit, praeter illa quorum prima positio in μι exit, secundam personam una syllaba minorem profert, λαλοῦμαι λαλή, τιμῶμαι τιμᾷ, στεφανοῦμαι στεφανοῖ, λέγμαι λέγῃ, θεραπεύομαι θεραπεύῃ.

De tempore minusquamperfecto passivo. minusquamperfectum passivum apud Graecos duobus nascitur modis. aut enim omne praesens tempus passivum mutata in fine αι diphthongo in ην cum adiectione temporis crescentis in capite facit ex se minusquamperfectum, ἄγομαι ἡγόμην, τρέφομαι ἐτρεφόμην: aut minusquamperfectum activum ante ultimam litteram suam inserit μη et facit ex se passivum, ἐποιοῦν ἐποιοούμην, ἔγραφον ἔγραφόμην. apud Graecos minusquamperfectum passivum minorem syllaba in verbis omnibus profert secundam personam

4 litterae p littera ea P 6 siquam coniecit Opsopoeus siqua P 8 recipit aut tenuit P recipit aut tenuit coniecit Opsopoeus recipit aut tenuit Pontanus 17 indicium est P 19 at in p aut in P 38 minus perfecto P 39 syllaba Zeunius syllabam P

p. 2742. 43 P.

praeter illa quae in *μι* exeunt, *ἐποιούμην ἐποιοῦ, ἐτιμώμην ἐτιμῶ, ἐδηλούμην ἐδηλοῦ, ἐλεγόμην ἐλέγουν*.

De perfecto et plusquamperfecto passivis. perfectum activum quod in *κα* desinit, si habuerit paenultimam natura longam, transfert finalem syllabam in *μαι* et facit de se passivum, *νευόηκα νευόημαι, τετίμηκα τετίμημαι, κεχρύσσωκα κεχρύσσωμαι*. si vero paenultima brevis sit, *σίγμα* superaddit ultimae (oportet enim paenultimam in hoc tempore aut natura aut positione longam fieri), *τετέλεκα τετέλεσμαι, γεγέλακα γεγέλασμαι, ἤροκα ἤροσμαι*. denique et in sexta verbi barytoni, quia interdum in illa paracimenes habet paenultimam longam, interdum brevem, ubi longa est, tantum mutat *κα* in *μαι*; ubi vero brevis est, addit et *σίγμα*, *θερα- 10 πεύω τεθεράπευκα τεθεράπευμαι, σβεννύω ἔσβεκα ἔσβεσμαι, ξύω ἔξυκα ἔξυσμαι*. *λέλυκα* autem *λέλυμαι* et *τέθυκα τέθυμαι* non carent vitio, quia, cum brevis sit *υ, σ* non recipiunt. sane in barytonis tertia coniugatio, et cum paenultimam longam habeat, tamen adhibet *σίγμα*, *πέπεικα πέπεισμαι*. quae in *φα* desinunt vel | quae ante *α* habent *γκ*, haec διὰ δύο μὴ in passivo pronuntiantur, *τέτυφα τέτυμαι*; quae vero in *χα*, transeunt in *γμαι*, *νένυχα νένυγμαι, πέπληχα πέπληγμαι*. cum ante ultimam syllabam aut *ο* aut *λ* reperitur, *κα* transit in *μαι*, *ἔψαλκα ἔψαλμαι, κέκαρκα κέκαρμαι*. idem servant et verba quae in prima po- 20 sitione *υ* habent in ultima syllaba, *κρίνω κέκρικα κέκριμαι, πλύνω πέπλυκα πέπλυμαι*. ὑπερσυντελικός passivi generis de paracimeno suo nascitur. ille enim incipiens a vocali in *ην* terminum mutat et hunc efficit, *ἐφθάρμαι ἐφθάρμην, ἤττημαι ἤττημην*. at si ille coepit a consonanti, hic praeter finis mutationem quam diximus etiam vocalem prin- 25 cipio suo adhibet, *πεποίημαι ἐπεποίημην, ἔλεγμα ἐλελέγμην*.

De futuro passivo. paenultima syllaba apud Graecos futuri activi quarta sit a fine passivi, *νοήσω νοηθήσομαι, θεραπεύσω θεραπευθήσομαι, ἐλάσω ἐλασθήσομαι*. secunda persona minor syllaba sit quam prima, *λαληθήσομαι λαληθήσει, τιμηθήσομαι τιμηθήσει*. illa vero species propria Graecorum est, quod habent in genere passivo futurum quod rem significat non multo post sed mox futuram, ut *πεποιήσομαι γεγράφομαι*. hoc autem tempus ex perfecto eiusdem generis nascitur. insertis enim secundae personae perfecti duabus litteris, *ο καὶ μ*, futurum paulo post, quod atticum vocatur, efficitur, *πεποίησαι πεποιήσομαι, γέ- 30 γραψαι γεγράψομαι*. nec ab re erat paulo post futurum ex paulo ante transacto tempore procreari. inveniuntur huius modi tempora figurata et ex verbis in *ω* exeuntibus, ut est *δεδοικήσω*, quod proprium Syracusanorum est, et *δεδώσω*, ut apud Draconem *ἄταρ καὶ δῶρα δεδώσομεν*, quasi paulo post dabimus. 40

10 pericimenes P 12 ἔσβεκα p εσβηκα P 13 λελυσμαι P 14 cum brevis
v o non recipit P 18 πεπληκα P 21 πεπλευκα P 24 aut si P 31 habet P
37 tempore P 39 Draconem Zeunius

De indicativo, qui et definitivus. indicativus habet absolutam de re quae 147 V. agitur | pronuntiationem. nam qui dicit ποιῶ ostendit fieri; qui autem dicit ποίει ut fiat imperat; qui dicit εἰ ποιοῦμι optat ut fiat; qui dicit ἐὰν ποιῶ necdum fieri demonstrat; cum dicit ποιεῖν, nulla definitio est. 5 solus igitur definitus perfectam rei definitionem continet: unde Graeci ὁριστικὴν ἐγκλίσιν, Latini modum definitivum vocitaverunt. denique omnia tempora in hoc solo modo disiuncta et libera proferuntur. dicunt enim ἐνεστώτος ποιῶ, παρατατικοῦ ἐποιοῦν: at in imperativo iunguntur haec tempora ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ποίει, item in coniunctivo 19 ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ἐὰν ποιῶ, et in optativo ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ εἰ ποιοῦμι, in infinitivo ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ποιεῖν. similiter indicativus παρακειμένου facit πεποίηκα et ὑπερσυντελικῷ ἐπεποίηκεν: imperativus vero παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῷ facit πεποίηκε πεποιήκτω, et coniunctivus παρακειμένου καὶ ὑπερσυντε- 15 λικῷ ἐὰν πεποιήκω, optativus παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῷ εἰ πεποιήκοιμι, infinitus πεποιήκηναι. rursus indicativus utitur temporibus separatis, cum dicitur ἀορίστου ἐποίησα, μέλλοντος ποιήσω: sed imperativus facit ἀορίστου καὶ μέλλοντος ποιήσον, coniunctivus ἀορίστου καὶ μέλλοντος ἐὰν ποιήσω: optativus vero et infinitus haec sola tem- 20 pora proferunt separata, ποιήσαιμι καὶ ποιήσοιμι et ille ποιήσαι καὶ ποιήσειν. optativus Graecorum nec minusquamperfectum nec plusquamperfectum tempus admisit. utrique ergo modum integritate temporum liberum contractis et coartatis iure praeponunt. derivativa verba, id est ea quae ex verbis aliis derivantur, non nisi ex definitivo originem sorti- 25 untur, ut est θρῶ principale et ex eo derivativum θραύω. sic apud Latinos meditativa et inchoativa et frequentativa verba sunt ex definitivo modo verborum principalium derivata. speciatim vero verba apud Graecos quae in μι exeunt ex definitivo tracta sunt verbi in ω exeuntis, ut τιθῶ 30 τίθημι, διδῶ δίδωμι, ἰσθῶ ἴστημι. item nomina ex verbis nascentia, quae illi | ὀνόματα ῥηματικά vocant, de hoc solo modo sub varia vel personarum vel temporum declinatione procedunt. nam nomen γράμμα ex prima persona, id est γέγραμμαι, natum et nomen ψάλτης ex tertia 35 persona, quae est ἔβαλται, profectum litterarum quae in utroque sunt similitudo docet; item τύμμα ἀπὸ παρακειμένου τοῦ τέτυμμαι, ποίησις autem ἀπὸ μέλλοντος τοῦ ποιήσω composita sunt. omnia tamen haec nomina ab indicativo veniunt. denique Stoici hunc solum modum rectum, veluti nominativum, et reliquos obliquos, sicut casus nominum, vocaverunt. rationabiliter autem declinatio ab activo inchoat, quod actus pas- sionem praecedat; bene etiam a prima, non alia persona, quod prima de

1 fluitius corr. al. m. definitivus P solutam P absolutissimam exc. Rob. 5 perfectam rei definitionem continetur P 12 παρακειμένου facit πεποίηκα et ὑπερσυντελικῷ P 17 dicitur] dicit P 20 separata hic ποιήσαιμι Zeunius 21 plusquamperfectum tempus Zeunius perfectum tempus P 27 apud graeco P 29 διδῶ om. P

- 148 V. tertia ad secundam loquitur; apte quoque a singulari numero, καὶ γὰρ πᾶς ἀριθμὸς ἐκ μονάδων σύγκειται ἢ ἐκ μονάδος κατάγεται, et si omnis multitudo constat ex singulis, recte est praemissa unitas et secuta populositas. iuste etiam a praesenti: ex instanti enim tempore possunt reliqua cognosci, non instans apparebit ex reliquis, siquidem [ἀπὸ τοῦ] 5 λείβω λείβεις ποιεῖ ἀόριστον ἔλειψα, μέλλοντα λείψω, item ἀπὸ τοῦ λείπω fit ἀόριστος ἔλειψα καὶ μέλλον λείψω. cum ergo dico vel ἔλειψα vel λείψω, quod esse velim huius praesens verbi tempus, incertum est; cum autem dico λείπω aut λείβω, de reliquis eius temporibus nemo dubitat. ἡρχόμην imperfectum tempus est a praesenti ἔρχομαι, similiter a 10 praesenti ἄρχομαι. cum ergo dico ἡρχόμην, incertum relinquo, utrum veniebam an incipiebam intellegi velim, et ideo ἐνεστῶς eius in dubio est, ἔρχομαι sit an ἄρχομαι: cum vero dico ἄρχομαι aut ἔρχομαι, nihil de imperfecto dubitabitur. coniugationum quoque diversitates in graeco latinoque verbo praesens facit, ποιεῖς τιμᾶς στεφανοῖς: non nisi in- 15 stantis secunda persona discernit; ceterum in πεποίηκα et τετίμηκα, in ποιήσω et τιμήσω, item in ἐποιοῦν et ἐχρύσουν nulla discretio. sed et in βαρυτόνοις τύπτω primae esse coniugationis faciunt π καὶ τ, quae in praesentis prima persona ω litteram antecedunt, quae signa desunt et in τέτυπα et in ἔτυπα et in τύπω. λέγω propter γ secundae est, quod 20 signum habere desinit in λέλεχα ἔλεξα λέξω: sic in reliquis coniugationibus. praesens tempus ostendit et genera verborum. nam activum aut neutrum Graecus intellegit, si in ω praesens desinat, passivum vel
- 150 V. commune et his similia, si in μαι. declinandi autem verbi series non nisi cum de modis tractatur apparet. hinc modus apud Graecos ἐγκλίσις 25 nuncupatur, id est ἐν ᾧ ἡ κλίσις.

De declinatione indicativi. omne apud Graecos verbum indicativum in ω desinens, seu barytonon seu perispomenon sit, seu praesentis seu futuri, omni modo in secundae personae fine diphthongum habeat necesse est, id est ἰῶτα vel cum ε, ut ποιεῖς, vel cum α, ut τιμᾶς, vel cum ο, 30 ut δηλοῖς; in omni autem futuro cum ε, ut νοήσεις βοήσεις χρυσώσεις λέξεις τύψεις. item in omni graeco verbo cuius prima positio in ω desinit secunda persona amisso σίγμα tertiam facit. omne verbum in ω desinens cuiuscumque coniugationis et temporis ἰσοσυλλαβεῖ in prima secunda et tertia persona, ποιῶ ποιεῖς ποιεῖ, ἐρῶ ἐρᾷς ἐρᾷ, ἀργυρῶ 35 ἀργυροῖς ἀργυροῖ, λέγω λέγεις λέγει, λέξω λέξεις λέξει, νοήσω νοήσεις νοήσει. in verbis in ω desinentibus prima pluralis a prima singulari fit, operose tamen ac varie. in praesenti enim tempore μεν syllaba semper adicitur; sed modo nihil additur vel permutatur, ut in secunda

1 καὶ γὰρ] εἰ γὰρ P ἢ γὰρ Ianus 2 ἢ ἐκ μονάδος κατάγεται Ianus ημεροναδος κατάγεται P ἢ μονάδος κατέγγεται coniect. Orsopoeus 4 populositas] fortasse pluralitas 26 id est ἐν ωι κλίσις P 31 δειλοῖς P 38 μὴν P

περισπωμένων, βοῶ βοῶμεν, τιμῶ τιμῶμεν, modo ω in ου diphthongum
mutantes, ut in prima et tertia περισπωμένων, νοῶ νοοῦμεν, φανερῶ
φανεροῦμεν: in reliquis autem, id est barytonis omnibus vel etiam πε-
ρισπωμένων futuris, ω in ο transferentes, λέγω λέγομεν, τρέχω τρέ-
5 χομεν, θεραπεύω θεραπεύομεν, λαλήσω λαλήσομεν, ἐάσω ἐάσομεν,
ἀργυρώσω ἀργυρώσομεν. secunda pluralis a tertia singulari nascitur:
primae quidem et secundae syzygiae περισπωμένων instanti τε addentes,
ποιεῖ ποιεῖτε, βοᾷ βοᾷτε, in tertia vero ultimum ἰῶτα in υ mutantes |
et idem τε addentes, χρυσοῖ χρυσοῦτε: at in omnibus barytonis et in
10 περισπωμένων futuris ipsum ἰῶτα ultimum detrahentes et eandem ad-
dentes syllabam τε, πέμπει πέμπετε, τρέχει τρέχετε, ἀθλεύει ἀθλεύετε,
ποιήσει ποιήσετε, ἀροτριάσει ἀροτριάσετε, ἰδρώσει ἰδρώσετε. tertiam
quoque personam pluralem eorundem verborum de prima eiusdem numeri
faciunt μεν mutantes in σι, et quia pluralis tertia semper exigit paen-
15 ultimam longam, ideo in praesentibus perispomenis, in quibus hoc evenit,
solam facit mutationem syllabae, ut diximus, μεν in σι, φιλοῦμεν φι-
λοῦσι, τιμῶμεν τιμῶσι, στεφανοῦμεν στεφανοῦσι. at in barytonis et
in περισπωμένων futuris addit paenultima υ, ut longam ex brevi faciat,
ἔχομεν ἔχουσι, πέμπομεν πέμπουσι, λαλήσομεν λαλήσουσι: ο enim
20 littera, cum apud illos naturaliter corripitur, adiecta υ producit, ut in
nominibus κόρη κόρος, κούρη κοῦρος, Ὀλυμπος Οὔλυμπος, eademque
retracta corripitur, βούλεται βόλεται, τετράπους τέτραπος. omne ergo
verbum graecum quod in σι reppereris terminari tertiae personae plu-
ralis esse pronuntia excepto ἐσσί, quod solum, cum sic desinit, secundae
25 est, cuius prima ἐσμί et pluralis prima ἐσμέν. omnia autem verba in
μι mutant μι in σίγμα et faciunt secundam personam, φημι φής, τίθημι
τίθης. sic debuerat ἐσμί ἐσσ. sed quia nulla syllaba in geminum σίγμα
desinit, additum est ἰῶτα, ἐσσί, et propter differentiam a secunda sin-
gulari tertia persona, quae similiter ἐσσί debuerat fieri, assumpsit ταῦ,
30 ἐστί. verba enim in μι terminata tertiam personam in σι mittunt, δί-
δωσι ἴστησι. omne παρατατικόν naturaliter in ου terminatur et secun-
dam personam υ in σίγμα mutando et ο in ε transferendo figurat, ἔλεγον
ἔλεγες, ἔφερον ἔφερες: tertia de secunda ultimae litterae detractio-
ne procedit. sed quod perispomena in ουν vel in ων desinunt, ἐκάλουν
35 ἐχρύσουν ἐτίμων, duarum syllabarum in unam contractio fecit. nam
integrum erat ἐκάλειν ἐχρύσειν ἐτίμαον, ex quo cum breves duae con-
trahuntur, in unam longam coalescunt. ideo ε et ο et ο et ο in ου fa-

2 mutantes, pro quo scribendum erat mutatur, ex negligentia excerptoris ortum esse
videtur; item infra transferentes, addentes, mutantes etc. 5 λαλέσω λαλήσομεν P
9 at in p aut in P 11 ἀθλεύετε] ἀθλεύεται P 12 ποιήσετε] ποιησεται P
ἀροτριάσει] ατρορειασει P 19 λαλήσομεν λαλήσουσι Ianus αλλήσομεν αλλήσουσι
P 23 pluralis et hoc loco et infra 29 et 30 deleuit Ianus 29 persona] pluralis
P 30 ἐστί Ianus εσσι P personam] pluralis P 36 ἐχρύσουν Ianus εχρυσειν
P 37 ε et ο atque ο et ο in ου Ianus ε et ο in ου P

p. 2747—49 P.

miliarem sibi diphthongum | convenerunt. ἐκάλεον ἐκάλουν, ἐχρύσοον ἐχρύσουν: α vero et ο in ω, ἐτίμαον ἐτίμων. ideo et secunda persona ω in α, unde fuerat natum, reducit, ἐτίμων ἐτίμας: ου autem diphthongum illic servat, ubi repperit primam eius litteram familiarem primae positioni fuisse. χρυσοῖς ἐχρύσουν ἐχρύσους: ibi transit in ει, ubi εις 5 primae positioni meminit contigisse, καλεῖς ἐκάλουν ἐκάλεις. in omnibus vero diversitatibus detractio finalis litterae personam, ut diximus, tertiam facit, ἐποίης ἐποίει, ἐβόας ἐβόα, ἐκεραύνους ἐκεραύνου, ἔλεγε ἔλεγε, ἔφερε ἔφερε. ex hoc apparet quod in ἔλεγε et ἔφερε ν supervacuum est et integrum est ἔλεγε ἔφερε, quod asserit et apostrophus, quae facit 10 ἔλεγ' ἔφερ'. quo modo enim haec usurparetur, si ν naturaliter adhaereret, cum duas litteras numquam apostropho liceat excludi? indicio est ei imperativus, cuius secunda persona praesentis semper de tertia imperfecti indicativi nascitur amissa in capite vel syllaba vel tempore, ἐκάλει κάλει, ἐτίμα τίμα, ἐδήλον δήλον, ἦρου ἄρου. ergo si imperativus 15 λέγε, ibi sine dubio ἔλεγε, non ἔλεγε. sed ε littera saepe sibi τὸ ν familiariter adhibet. testes huius rei Αἰολεῖς, apud quos λεγόμεθα φερόμεθα et similia finale ἄλφα in ε mutant, et mox ε advocat sibi τὸ ν, et fit prima persona λεγόμεθεν φερόμεθεν. contra siquando ε in ἄλφα mutatur, ν inde discedit, sicut Δωριεῖς τὸ πρόσθεν πρόσθα dicunt καὶ 20 τὸ ἔνθεν ἔνθα: sed et Ἴωνες, cum ἦδειν ἦδεα faciunt, ἐστήκειν ἐστήκεα, ν repudiant, ne cum ἄλφα iungatur. ex his omnibus facile colligitur sufficere tertiae personae de secunda faciendae, si σίγμα retrahatur, quod in capite graeci pronominis saepe contingit, σέθεν ἔθεν, σοι οἶ. Graeci primam pluralem παρατατικοῦ faciunt interponentes με ante ν 25 finalem primae singularis, ἐνόουν ἐνοοῦμεν, ἐώρων ἐωρῶμεν, ἐφανεῖρον ἐφανεροῦμεν, ἔλεγον ἐλέγομεν: et secunda illis pluralis efficitur addita τε tertiae singulari, ἐποίει ἐποιεῖτε, ἐτίμα ἐτιμᾶτε, ἴδρου ἰδρουτε, ἔλεγε ἐλέγετε: ex quo iterum ν littera supervacua probatur. tertia vero pluralis in hoc tempore semper eadem est primae singulari, | ἐράμουν 30 ἐγώ, ἐράμουν ἐκεῖνοι: sic ἐτίμων, sic ἐστεφάνουν, sic ἔτρεχον. unde Δωριεῖς in illis verbis quae in ου mittunt parataticon et propter βραχυκαταληξίαν in tertia a fine patiuntur accentum tertiam numeri pluralis discretionis gratia βαρυτονοῦσιν, ἔτρεχον ἐγὼ προπαροξυτόνως, ἐτρέχον ἐκεῖνοι βαρυτόνως. prima persona paracimeni semper in α 35 terminatur, et de hac ceterae sine operosa circuitione nascuntur. accepto enim σίγμα facit secundam et hoc rursus abiecto atque ἄλφα in ε mutato tertiam creat, πεποιήκα πεποιήκας πεποιήκε: primam quoque pluralem addita sibi μεν syllaba, πεποιήκα πεποιήκαμεν. si pro μεν

1 ἐχρύσοον Iamus χρυστον P 5 transit p transiit P 10 et integrum p ex integrum P 11 quo modo | quando P 13 ei om. P 15 ἦγε ἄγε Iamus 18 mutant Iamus mutatur P 21 ἐστήκειν ἐστήκεα P 28 tertiae p tertia P 33 in tertia a fine Zeunius tertiam a fine P 35 paracimei P

τε acceperit, secunda pluralis est, πεποιήκατε: si σι, tertia, πεποιήκασι. ὑπερσυντελικός de prima persona facit tres singulares, tres vero plurales de tertia singulari: ἐπεποιήκειν ν in σίγμα mutato fit ἐπεποιήκεις, ν abiecto fit ἐπεποιήκει. ipsum vero ἐπεποιήκει assumpta μεν facit 5 ἐπεποιήκειμεν, assumpta τε ἐπεποιήκειτε: si σαν acceperit, pluralem tertiam ἐπεποιήκεισαν: nam ἐπεποιήκεισαν correpta paenultima Ἰωνες protulerunt. ideo autem praetermisimus disputare de duali numero et de tempore aoristo et de multiplici ratione temporum, quia his omnibus carent Latini, id est περὶ δευτέρων καὶ μέσων ἢ παρακειμένων ἢ 10 ὑπερσυντελικῶν ἢ μελλόντων, quibus latius Graecia sola diffunditur. de passiva igitur declinatione dicamus.

De passiva declinatione. Graeci activo instanti verborum in ω ex-
euntium addunt syllabam μαι, et fit passivum. quae syllaba omni verbo
sola sociatur, ita ut ω prius ultimum nunc paenultimum aut maneat, ut
15 in secunda περισπωμένων, ἀροτριῶμαι, aut in ου diphthongum transeat,
ut in prima et tertia, κινουῖμαι στεφανοῦμαι, aut in ο corripitur, ut
in omnibus barytonis, πλέκομαι ἄγομαι. ergo numquam passivum grae-
cum invenitur non suo activo maius. verbum graecum in μαι desinens,
si in secunda persona | μ in σίγμα demutet, hoc aut est praesens τῶν
20 εἰς μι, ut τίθῃμι τίθεμαι τίθεσαι, δίδωμι δίδομαι δίδοσαι, ἵστημι ἵστα-
μαι ἵστασαι, aut est τῶν εἰς ω temporis praeteriti perfecti, πεφίλῃμαι
πεφίλῃσαι, τετίμῃμαι τετίμῃσαι, et in his semper ἰσοσυλλαβεῖ primae
secunda persona. alioquin reliqua omnia quae in μαι desinunt, sive prae-
sentis seu futuri sint, tam passivi generis quam communis unam secundae
25 personae syllabam detrahunt. καλοῦμαι καλῇ, ὀρώμαι ὀρᾷ, δηλοῦμαι
δηλοῖ, βλέπομαι βλέπῃ, τιμῇσομαι τιμῇσῃ, λεχθῇσομαι λεχθῇσῃ,
τιμῇσομαι τιμῇσῃ, λέξομαι λέξῃ. et ut advertas faciliori compendio,
quae graeca verba passiva secundam personam minorem syllaba proferant,
accipe generalis regulae repertam necessitatem. omnis apud illos prima
30 persona passiva, quae activo suo syllaba maior est, haec syllabam detrahit
de secunda; quae aequalis activo est, parem in secunda tenet: φιλῶ φι-
λοῦμαι, quia passivum maius activo est, φιλῇ facit, ἔλκω ἔλκομαι ἔλκῃ,
ἔλεγον ἔλεγόμην ἔλέγου, ἐβόων ἐβοῶμην ἐβοῶ, λαλήσω λαληθήσομαι
λαληθήσῃ: contra εἴρηκα εἴρημαι, quia par activo suo est, facit secun-
35 dam ἰσοσύλλαβον primae, εἴρησαι, εἰρήκειν εἰρήμην εἴρησο, λελάληκα
λελάλημαι λελάλησαι, ἐλεαλήκειν ἐλεαλήμην ἐλεαλήσο. in omni
verbo cuiuscumque temporis prima persona in μαι terminata translato μ
in τ litteram migrat in tertiam servato numero syllabarum. sed paenul-
timam retinet in παρακειμένῳ quidem omne verbum, πεφίλῃμαι πεφί-
40 ληται, in praesenti vero sola tertia συζυγία περισπωμένων, χρυσοῦμαι
χρυσούται. ceterum prima transfert in ει diphthongum, quae in prima

10 Graecia] gratia P 15 ἀροτριῶμαι coniecit Obscopoens αποτριῶμαι P 26
δηλοῖ] δηλου P τιμῷμαιθησομαι P 28 proferunt P 34 εἴρηκα] εἴρηκω P

p. 2750—52 P.

verbi positione fuerat eius iudicium, καλοῦμαι καλεῖται, ὅτι καλῶ κα-
 λείῃς, secunda in α propter eandem causam, τιμῶμαι τιμᾶται, ὅτι τιμᾶς.
 nam et χρυσοῦται ideo retinet ου, quia propinqua priori est: utraque
 enim diphthongus οι et ου per ο litteram componuntur. futurum autem
 περισπωμένων et in barytonis tam praesens quam futurum ο litteram, 5
 quae fuit paenultima primae, per tertiam in ε transfert, ut natura brevis
 mutetur in natura breuem, φιληθήσομαι φιληθήσεται, | λέγομαι λέ-
 γεται, λεχθήσομαι λεχθήσεται. cuiuscumque verbi passivi vel passivo
 similis prima persona pluralis in quocumque tempore in θα syllabam de-
 sinit, νοοῦμεθα ἐνοοῦμεθα νευοῦμεθα ἐνευοῦμεθα νοηθήσόμεθα: 10
 ἀόριστον enim, qui solus in μεν exit, ἐνοήθημεν, transeo, quia Latini
 ignorant. per omnia tempora primam personam pluralem maiorem pro-
 ferunt singulari, ποιοῶ ποιοῦμεν, ἐποιοῦν ἐποιοῦμεν, πεποιήκα πεποιή-
 καμεν, ἐπεποιήκειν ἐπεποιήκειμεν, ποιήσω ποιήσομεν: sic et ποιοῦμαι
 ποιοῦμεθα, ἐποιοῦμην ἐποιοῦμεθα, πεποιήμαι πεποιήμεθα, ἐπεποιήμην 15
 ἐπεποιήμεθα, ποιηθήσομαι ποιηθήσόμεθα. sic et apud Latinos amo
 amamus, amabam. amabamus, amavi amavimus, amaveram amaveramus,
 amabo amabimus; sic et amor amamur, amabar amabamur, amabor ama-
 himur. in graecis verbis secunda persona pluralis activa unam ultimae
 syllabae suae litteram τ mutat in σ καὶ θ et fit passiva, ποιεῖτε ποιεῖσθε, 20
 γράφετε γράφεσθε: quod non mireris in praeteritis perfectis non evenire,
 cum πεποιήκατε πεποιήκασθε non faciat, sed πεποιήσθε, nec λελύκατε
 λελύκασθε, sed λέλυσθε, nec πεφράκατε πεφράκασθε, sed πέφρασθε
 et similia. alia enim regula his temporibus obviavit, cuius imperium est
 ut omnia verba quorum prima persona in θα exit secundam minorem 25
 syllaba proferant. si ergo fecisset πεποιήκασθε, par foret numerus
 syllabarum cum prima πεποιήμεθα, si λελύκασθε, cum λελύμεθα, si
 πεφράκασθε, cum πεφράμεθα. ideo necessario syllaba media subtracta
 resedit πεποιήσθε λέλυσθε πέφρασθε. ceterum ποιεῖτε ποιεῖσθε λέ-
 γετε λέγεσθε priori regulae obsequitur, quia non repugnat sequenti: ποιού- 30
 μεθα enim ποιεῖσθε, λεγόμεθα λέγεσθε. in verbis passivis vel passivo
 similibus persona tertia singularis addito ν ante τ cum primae personae
 paenultima tertiam pluralem facit, λέγεται λέγονται, ποιεῖται ποιοῦνται,
 πεποιήται πεποιήνται, εἴρητο εἴρηντο, ἐλέγετο ἐλέγοντο, εἰὼν λέγεται
 εἰὼν λέγονται, εἰ λέγοιτο εἰ λέγοντο. unde illa praeterita perfecta 35
 quae his litteris in medio contexta sunt, ut in tertia persona plurali ν
 non possit adiungi, advocant sibi participia: | τέτιλται, quia inter λ et
 τ ν esse non potuit, cui nec finali esse post λάμβδα nec incipere ante
 ταῦ fas erat, factum est τετιλμένοι εἰσίν: γέγραπται similiter, quia inter
 π καὶ τ non admittebat ν, γεγραμμένοι εἰσίν, τέτυπται τετυμμένοι 40

6 ut naturalis brevis in natura breuem P 32 persona tertia singularis Ianus per-
 sona secunda pluralis P 35 λέγωνται] λεγονται P 37 τετελιτε P 38 cui] cum
 P 40 admittebat ν p admittebamur P τέτυπται] τετετυπτε P

εἶσιν, ἐσφραγίσται ἐσφραγισμένοι εἶσιν et similia. omne graecum verbum indicativum cuiuscumque generis in prima sui positione aut in ω exit, ut λαλῶ πλουτῶ, aut in μαι, ut λαλοῦμαι βούλομαι, aut in μι, ut φημί τίθημι: licet et in α esse credatur, quia ἐργήγορα non nulli ausi sunt primum thema verbi pronuntiare. apud Graecos ω non solum in verbis, sed in omni parte orationis littera est naturaliter longa: latinorum verborum finale o sunt qui longum aestiment, sunt qui breve 151 V. definiant. nam scribone caedone o non minus consensu omnium productum habet, quam amone doceone nutrione. ego tamen de re, quae auctores magni nominis dubitare fecit, certam quidem non ausim ferre sententiam; adseveraverim tamen Vergilium, cuius auctoritati omnis retro aetas et quae secuta est vel sequetur libens cesserit, o finale in uno omnino verbo adverbio nomine, uno pronomine, corripuisse, scio modo duo ego, 'scio me Danais e classibus unum', 'modo Iuppiter 15 assit', 'si duo praeterea', 'non ego cum Danais'.

De imperativo modo. semper apud Graecos modi indicativi temporis praesentis secunda persona pluralis eadem est quae et imperativi: ποιεῖτε et in indicativo secunda est et in imperativo, τιμᾶτε χρυσοῦτε γράφετε ποιεῖσθε τιμᾶσθε χρυσοῦσθε λέγεσθε γράφεσθε et similia. hac regula 20 memoriae mandata alteram subiciemus, ut una ex utraque observandae rationis necessitas colligatur. omne verbum quod in μεν desinit qualem paenultimam habuerit in | prima persona, talem transmittit secundae, id est tempus retinet vel productae vel brevis syllabae, λαλοῦμεν λαλεῖτε, quia in prima ου erat, et in secunda ει diphthongus acque longa successit: τιμῶμεν τιμᾶτε, μα longa syllaba locum quem in prima μω habuerat occupavit: στεφανοῦμεν στεφανοῦτε, eadem diphthongus perseveravit: λέγομεν, quia o littera brevis est, λέγετε, ε acque natura brevem recipit. at in coniunctivo, quia producit paenultimam, ἐὰν λέγωμεν, ideo et in secunda persona, ἐὰν λέγητε, produxit ε in η mutando. si igitur 30 φεύγωμεν primam personam imperativi esse dicemus, sequitur ut, quia in μεν exit ω praecedente, etiam secundae personae paenultimam ex necessitate producat. quod si est, φεύγητε faciet, quem ad modum ἐὰν λέγωμεν ἐὰν λέγητε. sed constitit eandem semper esse secundam personam imperativi, quae et indicativi fuit; φεύγετε autem in indicativo 35 fuit, non φεύγητε. ex his colligitur neque aliam imperativi secundam personam esse nisi φεύγετε, nec in declinatione φεύγετε secundam esse posse post φεύγωμεν, et ideo φεύγωμεν non potest imperativi prima esse persona. manifestum est ergo imperativum nec singularem nec pluralem habere primam personam. cum autem dicimus fugiamus dis- 40 camus nutriamus aremus doceamus et similia, ad exhortativum sensum,

12 cesserit p asserit P 14 scio] Verg. Aen. III 602 modo] Verg. Aen. III 116
15 si] Verg. Aen. XI 285 non] Verg. Aen. III 425 18 et in indicativo Ianus
et indicativo P. 25 prima om. P

p. 2753—55 P.

non ad imperativum modum pertinere dicenda sunt. apud Graecos imperativus singularis activus temporis praesentis et praeteriti imperfecti, in secunda scilicet persona, aut in *ει* aut in *α* aut in *ου* aut in *ε* aut in *θι* terminatur. prima tria ad perispomena pertinent, νόει τίμα δῆλον, quartum ad barytona, λέγε γράφε, quintum ad verba τὰ εἰς μι, ut ἴσταδι ὄμνυθι φάθι. sed et illa similem habent terminum, quorum infinitivus in *ναι* exit, etsi non sint τῶν εἰς μι, βῆναι βῆθι, νυγῆναι νύγηθι, δαμῆναι δάμηθι: excepta sunt εἶναι δοῦναι θεῖναι. ceterum *νενοη- κέναι* vel huic similia ut magis *νενόηκε νενοηκέτω* quam *νενόηθι* faciant, multiplex ratio | cogit, de qua unum pro exemplo argumentum ponere non pigebit. quae in *θι* exeunt ab infinitis in *ναι* desinentibus necesse est ut sint infinitis suis ἰσοσύλλαβα, νύγηθι νυγῆναι, δάμηθι δαμῆναι, βῆθι βῆναι. πεποιήθι autem πεποιήκεναι aequalitate iam caruit: inde 154 V. non receptum est πεποιήθι, sed πεποιήκε. similiter apud Latinos imperativus nascitur ab infinito abiecta ultima, cantare canta, monere mone, 15 legere lege, ambire ambi, ferre fer, esse es et ades et prodes: Lucilius 'prodes amicis', Vergilius 'huc ades, o Lenaeae', Terentius 'bono animo es': facere face, dicere dice, et per syncopam fac dic. Graeci secundae personae addita τω syllaba tertiam eiusdem praesentis efficiunt, ποίει ποιεῖτω, τίμα τιμάτω, χρύσου χρυσοῦτω, λέγε λεγέτω. quodsi 20 secunda in *θι* desiit, ipsam mutant in τω, βῆθι βήτω. τε vero syllabam adicientes praesenti singulari imperativo pluralem faciunt, ποίει ποιεῖτε, βόα βοᾷτε, δῆλον δηλοῦτε, τύπτε τύπτετε: tertiam pluralem faciunt addendo *σαν* tertiae singulari, ποιεῖτω ποιεῖτωσαν. hanc declinationem, quae decursa est, Graeci duobus simul temporibus adsignant, instanti et 25 praeterito imperfecto. et re vera, si pressius quaeras, magis de imperfecto quam de instanti natum apud illos imperativum videbis. tertia enim imperfecti indicativi persona capite diminuta vel in syllaba vel in syllabae tempore facit imperativi secundam, ἐλάλει λάλει, ἐβόα βόα, ἐστεφάνου στεφάνου, ἔλεγε λέγε, ἦγε ἄγε, εἶλκε ἔλκε: ita et in passivis, ἐνοοῦ νοοῦ, ἐτιμῶ τιμῶ, ἐχρυσοῦ χρυσοῦ, ἐτύπτου τύπτου, ἦγου ἄγου, εἴλκον ἔλκον. Latini non aestimaverunt ullum praeteritum imperativo dandum, quia imperatur quid, ut aut nunc aut in posterum fiat: ideo praesenti et futuro in modi huius declinatione contenti sunt. sed Graeci introspecta sollertius iubendi natura animadvertunt posse comprehendere 35 praecepto tempus elapsam, ut est ἡ θύρα κεκλείσθω, quod aliud est quam ἡ θύρα κλείσθω. nam κλείσθω cum dico, ostendo hactenus patuisse; cum vero dico κεκλείσθω, hoc impero, ut claudendi officium iam peractum | sit. quod et latinitas iubendum novit, cum περιφραστικῶς dicit 'ostium clausum sit'. hic iam per omnia praeteriti tempora de- 40

5 ad verba p a verbo P 8 θεῖναι] θιναι P 9 faciat' P 17 Vergilius] georg. II 4. 7 huc pater o Lenaeae Terentius] Heauton tim. III 6, 18 21 mutat P
24 ποιητῶ ποιητῶσαν P 27 natum] tantum P

clinatio vagatur, sed utroque perfecto simul iuncto. dicunt enim *παράκειμένον καὶ ὑπερσυντελικοῦ νενίκηκε νενικηκέτω* et *νενίκησο νενικήσθω*. quod quam necessarium sit, hinc sumpto argumento requiratur. ponamus senatum pugnaturo consuli vel militibus imperare conficiendi belli celeritatem, *πρὸ ὧρας ἑκτῆς ἢ συμβολῇ πεπληρώσθω* vel *ἢ μάχῃ πεποιήσθω* vel *ὁ πόλεμος νενικήσθω*. futurum quoque suum Graeci cum aoristo iungunt, quia iisdem signis in indicativo utrumque dinoscitur. nam si aoristus desinat in *σα*, futurum in *σω* terminatur, *ἐλάλησα* *λάλησω*: si hoc in *ξα*, illud in *ξω*, *ἔπραξα* *πράξω*; si in *ψα*, in *ψω*, *ἔπεμψα* *πέμψω*. ergo *λάλησον* *πράξον* *πέμψον* adsignantur simul utrique tempori, quia utriusque signa demonstrant. tertia vero persona magis aoristum respicit quam futurum: facit enim *λάλησάτω* *πράξάτω* *πέμψάτω*, cum *σα* *ξα* *ψα* *χαρακτηῖρες* sint *ἀορίστων*. idem sonat et plurale *ποιήσατε*, cuius tertia persona rursus cum additamento tertiae singularis efficitur *ποιήσάτωσαν*. et ut hoc idem tempus, id est futurum imperativi, passivum fiat, sumitur aoristus infiniti, et nulla omnino littera mutata tantumque accentu sursum ad praecedentem syllabam tracto futurum imperativi passivi fit, *ποιῆσαι* *ποιήσαι*, *λάλῃσαι* *λάλησαι*, cuius tertia persona fit de tertia activi mutato *τ* in *σθ*, *ποιήσάτω* *ποιήσάσθω*, sicut *ποιεῖτε* *ποιεῖσθε* et *ποιήσατε* *ποιήσασθε*.

De coniunctivo modo. coniunctiva Latinorum, quae *ὑποτακτικά* 159 V. Graecorum, causam vocabuli ex una eademque origine sortiuntur. nam ex sola coniunctione quae ei accidit coniunctivus modus appellatus est, unde et Graeci *ὑποτακτικὸν* διὰ τοῦ *ὑποτετάχθαι* vocitaverunt. apud quos hoc habet praecipuum hic modus, quod omne | tempus eius activum primam personam singularem in *ω* mittit, *ἐὰν ποιῶ* *ἐὰν πεποιήκω* *ἐὰν ποιήσω*, adeo ut et illa verba quae in *μι* exeunt, cum ad hunc modum venerint, redeant ad illa in *ω* desinentia de quibus derivata sunt, *τιδῶ* *τίδημι* et in coniunctivo *ἐὰν τιδῶ*, item *διδῶ* *δίδωμι* *ἐὰν διδῶ*. *ὑποτακτικά* Graecorum syllabas quae in aliis modis breves fuerunt in sua declinatione producant, *λέγομεν* *ἐὰν λέγωμεν*. sed et *ει* diphthongum in *ἦτα* mutant, *λέγω* *λέγεις*, *ἐὰν λέγω* *ἐὰν λέγῃς*, et quia natura verborum omnium apud Graecos haec est, ut ex prima persona in *ω* exeuntium secunda in duas vocales desinat, ideo *ΕΑΝ ΑΕΓΗΙΣ* cum *ι* ascripto post *η* profertur, ut duarum vocalium salva sit ratio. tertia vero persona de secunda fit retracta ultima littera, *ἐὰν ποιῇς* *ἐὰν ποιῇ*. et quia, ut diximus, amore productionis *ο* pluralis indicativi in *ω* mutant, *λέγομεν* *ἐὰν λέγωμεν*, in secunda quoque persona *ε* in *η* transferunt, *λέγετε* *ἐὰν λέγητε*, tertia *ἐὰν λέγωσιν*, quia omne verbum apud Graecos quod exit in *μεν* mutat *μεν* in *σιν* et personam tertiam facit. horum pas-

4 ponamus] praeponamus P 5 *λελημακη πεπλησθω* (vel *πεπλυσθω* testante Orsopoco) *λησπολεμος νενικεσθω* P ἢ ἡ μάχῃ πεποιήσθω ἢ ὁ πόλεμος νενικήσθω Ianus 7 in om. P 10 adsignatur P 13 *καρακτηρες* P 17 imperativum passivum P

p. 2756. 57 P.

siva de activis ita formantur, ut, primae personae activae si addas *μαι* syllabam, passivum eiusdem temporis facias, *ἐὰν ποιῶ ἐὰν ποιῶμαι* [*ἐὰν πεποιήκω ἐὰν πεποιήκωμαι*], *ἐὰν ποιήσω ἐὰν ποιήσωμαι*. item activi tertia secunda passivi est, *ἐὰν ποιῶ ἐὰν ποιῆς ἐὰν ποιῇ, ἐὰν ποιῶμαι ἐὰν ποιῇ*. haec eadem activi tertia addita sibi *ται* syllaba passivam tertiam facit, *ἐὰν ποιῇ ἐὰν ποιῇται*. Graeci in coniunctivo modo tempora bina coniungunt. proprium Latinorum est ut modo indicativa pro coniunctivis, modo coniunctiva pro indicativis ponant: Cicero de legibus tertio 'qui poterit socios tueri' * idem Cicero in primo de re publica 'libenter tibi, Laeli, uti eum desideras equidem concessero'.

157 V. De optativo modo. de hoc modo quaestio graeca praecessit, si praeteritum tempus possit | admittere, cum vota pro rebus aut praesentibus aut futuris soleant agitari, nec in speciem possint transactam revocari; pronuntiatumque est praeteritum quoque tempus optanti necessarium, quia saepe in longinquis quid evenerit nescientes optamus evenisse quod nobis commodet. qui enim Olympiacae palmae desiderium habuit domi residens ipse, certatum equos suos cum aurigante filio misit, transacto iam die qui certamini status est, exitum adhuc nesciens et desiderium votis adiuvens, quid aliud dicere existimandus est quam *εἶθε ὁ υἱός μου νενικήκοι*? haec et quaestio et solutio cum latinitate communis est, quia in causa pari haec vox esse deberet optantis, 'utinam filius meus vicerit'. sed rari latinarum artium auctores admiserunt in optativo declinationem praeteriti perfecti, utinam vicerim. in hoc enim modo Latini tempora Graecorum more coniungunt, imperfectum cum praesenti, plusquamperfectum cum perfecto, et hoc adsignant duobus antecedentibus, quod in coniunctivo praeteriti imperfecti fuit, utinam legerem. hoc duobus sequentibus, quod in coniunctivo plusquamperfecti fuit, utinam legissem, et hoc dant futuro, quod habuit coniunctivus praesentis, utinam legam. sunt tamen qui in praeterito perfecto adquiescant, utinam legerim, quorum sententiae graeca ratio, quam supra diximus, opitulatur. in graeco optativo quae in *μι* exeunt activa tantum sunt, quae in *μην* passiva tantum vel passivis similia, *λέγοιμι λεγούμην*. sed quae in *ην* exeunt praecedente vocali modo activa, modo passiva sunt; et activa non nisi ex illis verbis veniunt quae in *μι* exeunt, *φαίην δοίην*, passiva autem et de iisdem verbis fiunt, ut *δοθείην τεθείην*, et de exeuntibus in *ω*, ut *νυγείην δαρείην*. activa

9 lacunam negligentia excerptoris, ut videtur, commissam indicavi. qui poterit socios tueri, si dilectum rerum utilium et inutilium non habebit. exc. Bob. in fragmentis librorum de legibus posuit Halmius p. 923 in primo de re publica] 13, 20 libenter tibi, Laeli, ut de eo disseras equidem concessero 14 agitari Ianus accitari P in specie possint transacta P 18 misit P: fortasse miserit. 'dicendum erat aut et- misit aut si- misit' Ianus 21 et absolutio P 29 praesens P 30 in] et P 34 et non nisi P: activa addidit Ianus. fortasse tamen plura de activis optativis vel excerptoris vel librariorum culpa ante et perierunt

ergo quae in *μι* exeunt mutant *μι* in *μην* et passiva faciunt, *λέγοιμι* *λεγοίμην*. quae vero in *ην* exeunt, *μ* interserunt et in passivum trans-eunt, *τιθείην* *τιθείμην*, *διδόην* *διδοίμην*. Graeci omne tempus optativi modi maius syllaba proferunt, | quam fuit in indicativo, *ποιῶ* *ποιοῖμι*,
 5 *πεποιήκα* *πεποιήκοιμι*, *ποιήσω* *ποιήσοιμι*: aoriston enim praetereo, quod latinitas nescit. ideo *ἤβῶμι* et *ἤβῶοιμι* apud Graecos legimus, quia propter necessarium augmentum syllabae *ἀπὸ τοῦ ἤβῶ* fit *ἤβῶμι*, καὶ *ἀπὸ τοῦ ἤβῶ* fit *ἤβῶοιμι*. omne apud Graecos optativum singulare habet sine dubio in paenultima diphthongum quae per *ι* componitur, *λέ-*
 10 *γοιμι* *γράφοιμι* *σταίην* *δοίην*. unde et *ΗΒΩΙΜΙ*, post *ω* ascribitur *ι*, ne sine hac vocali optativi paenultima proferatur. graeca quae in *μι* ex-eunt *ι* ultimum in *εν* mutant et fiunt pluralia, *ποιοῖμι* *ποιοῖμεν*, *γρά-*
φοιμι *γράφοιμεν*. semper apud Graecos pluralis prima persona aut unam vocalem habet in paenultima praecedentem, ut *σταίημεν* *νυγείημεν*, aut
 15 duas, ut *λέγοιμεν* *γράφοιμεν*. sed priora fine mutato in *σαν* tertiam personam de se efficiunt, sequentia vero *μ* subtracto idem faciunt, *σταίη-*
μεν *σταίησαν*, *λέγοιμεν* *λέγοιεν*. passiva Graecorum quae in *μην* ex-eunt hanc ipsam syllabam in *ο* mutant et secundam personam faciunt, *ποιοίμην* *ποιόλο*, *γραφοίμην* *γράφοιο*: quae vero in *ην*, *ν* in *σ* mutant
 20 et faciunt secundam, *σταίην* *σταίης*, *δοίην* *δοίης*. ipsa vero secunda persona, si in *ο* exit, addit *τ* et facit tertiam *ποιόλο* *ποιόλοτο*, *γράφοιο* *γράφοιτο*: quae in *σ* desinit, hoc amittit et facit tertiam, *σταίης* *σταίη*, *δοίης* *δοίη*.

De infinito modo. infinitum modum, quem *ἀπαρέμφατον* dicunt, 161 V.
 25 quidam Graecorum inter verba numerare noluerunt, quia nullius *ἐγκλί-*
σεως verbum verbo alterius iunctum efficit sensum (quis enim dicat *βουλοίμην* *λέγω*, *λέγοιμι* *βούλομαι*, *γράφοιμι* *τρέχω*?); aparemphatum vero cum quolibet modo iunctum facit sensum, *θέλω* *γράφειν*, *θέλε* *γρά-*
φειν, *ἐὰν* *θέλω* *γράφειν*, *εἰ* *θέλοιμι* *γράφειν*. similiter et apud La-
 30 tinos dici non potest velim scribo, debeam curre et similia. dicuntque adverbium esse magis, quia infinitum, sicut adverbium, praepositur et postponitur verbo, ut *γράφω* *καλῶς*, | *καλῶς* *γράφω*, scribo bene, bene scribo, *ἑλληνιστί* *διαλέγομαι*, *διαλέγομαι* *ἑλληνιστί*, latine loquor, lo-
 quor latine; ita et hoc, *θέλω* *γράφειν*, *γράφειν* *θέλω*, volo scribere, scribere volo, *ἐπίσταμαι* *τρέχειν*, *τρέχειν* *ἐπίσταμαι*, scio loqui, loqui
 35 scio. nec mirum aiunt, cum multa adverbia nascentur a verbis, hoc quo-
 que ex verbo esse profectum. si enim *ἑλληνίζω* *ἑλληνιστί* facit et *κάννω* *ἀκμητί*, cur non et *ἀπὸ τοῦ* *γράφω* nascatur adverbium *γράφειν*? hoc etiam addunt: si ab eo quod est *γράφω* cum fit *γράφων*, iam verbum
 40 non dicitur, sed participium, quia ultimam mutat et personam amittit,

12 εν] ην P ποιοῖμεν] ποιοιμην P 13 γράφοιμεν] γραφοιμην P 15 ut
 λεγοιμην γραφοιμην P 16 σταίημεν] σταιημην P 17 λέγοιμεν] λεγοιμην P
 27 paremphatum P 30 curre p. currere P

p. 2759. 60 P.

cur non et *γράφειν* in alterum nomen migret ex verbo, cum non solum finem moveat, sed etiam significationem personae numerique perdat, maxime cum, sicut participium in distinctionem personarum additamento pronominis mutatur, *ἐμὲ φιλῶν*, *σὲ φιλῶν*, *ἐκείνον φιλῶν*, ita et *ἀπαρέμφατος* contingit, *ἐμὲ φιλεῖν*, *σὲ φιλεῖν*, *ἐκείνον φιλεῖν*? sed illi qui talia de infinito putant hac maxime ratione vincuntur, quod in adverbio temporum significationes non de eiusdem soni inflexione nascuntur, sed ut tempora mutantur et voces, *νῦν πάλαι ὕστερον*, nunc antea postea; in infinito autem vox eadem paululum flexa tempus immutat, *γράφειν γεγραμέναι γράψειν*, scribere scripsisse scriptum ire. nec omne *ἀπαρέμφατον* cuiusque verbo iunctum sensum exprimit, sed illis tantum quae nullam rem per se dicta significant, quae ab illis *προαιρετικά*, ab his arbitraria non absurde vocari possunt, quia per ipsa significatur dispositionem seu amorem vel arbitrium subesse nobis rei adhuc incertae, sed per adiunctionem verbi alterius exprimendae. nam *ἐσθίω μετὰ τοῦ τύπτειν* aut *περιπατῶ μετὰ τοῦ πλουτεῖν* iungi non possunt. item lego cum sedere iunctum aut scribo cum caedere nullam efficit sensus perfectionem, quia et lego rem significat et sedere, et scribo similiter et caedere. si vero dixero volo aut opto aut soleo aut incipio et similia, nullam rem ex huius modi verbi pronuntiatione significo; et haec sunt vel talia quae bene *aparempathis* implicantur, ut ex uno arbitrium, ex altero res notetur, volo currere, opto invenire, dispono proficisci, soleo scribere. ex hoc intellegitur maximam vim verbi in infinito esse modo, siquidem verba rerum nomina sunt, et videmus ab *aparempathis* rei significationem alteris quoque verbis non habentibus accommodari. adeo autem hic modus absolutum nomen rerum est, ut in significationibus rerum, quas Aristoteles numero decem *κατηγορίας* vocat, quattuor per *ἀπαρέμφατον* proferantur, *κεῖσθαι ἔχειν ποιεῖν πάσχειν*. graeco vocabulo propterea dicitur *ἀπαρέμφατον*, quod nullum mentis indicat affectum. nam *γράφω τύπτω τιμῶ* et rem et ipsum animi habitum expressit agentis; *γράφειν* vero vel *τύπτειν* vel *τιμᾶν* nullam continet affectus significationem, quia incertum est quid sequatur, *θέλω μέλλω διατυπῶ*, an contra *οὐ θέλω οὐ μέλλω οὐ διατυπῶ*. hinc de ipsius declinatione tractemus.

Graeci infiniti unum tempus duo tempora complectitur indicativi modi: *ποιῶ ἐποίουν* in indicativo, in infinito autem ita pronuntiat, *ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ποιεῖν*, item *πεποίηκα ἐπεποίηκειν* et in infinito *παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶν πεποιημέναι*. apud Graecos omne *ἀπαρέμφατον* aut in *ν* desinit aut in *αι* diphthongum. sed et cum in *ν* desinit, diphthongus praecedat necesse est, ut *ποιεῖν χρυσοῦν*. ideo *τῷ BOAIN* *ἰῶτα* ascribitur, ne sit *ἀπαρέμφατον* sine diphthongo.

8 ut tempora mutantur voces etiam permutantur etc. *Bob.*

unde quae in *ην* desinunt, ut *ζῆν πεινῆν διψῆν*, non sunt communia, sed dorica, ut *ὄρῆν*. eiusdem sunt dialecti et quae in *εν* exeunt, ut ἀπὸ τοῦ *νοεῖν νοέν* et ἀπὸ τοῦ *δασμφορεῖν δασμφορέν*: licet sint et communia in *εν*, sed integritatis extremitate praecisa, ut est ἀπὸ τοῦ
 5 *ἔμεναι ἔμεν*, ἀπὸ τοῦ *δόμεναι δόμεν*. perfecti temporis indicativi Graecorum tertia persona fini suo adiecta *ναι* syllaba transit in *ἀπαρέμφατον*, πεποίηκε πεποιηκέναι, λέλεχε λελεχέναι. Latini primae personae perfecti addunt geminatum *ss* et *e*, dixi dixisse. Graeci | ἀπαρέμφατα sua activa in *αι* desinentia per omnes semivocales litteras proferunt excepto
 10 *ξ*, *στεῖλαι νεῖμαι χοῖναι σπεῖραι νοῖσαι λέξαι γράφαι*: excepta sunt *εῖπαι καὶ ἐνέγκαι*, quae sola non semivocales sortita sunt, sed mutas. passiva vero per unam tantum litteram *θ* proferuntur praemissa aut liquida, κεκάρθαι τετίλθαι ἐρράνθαι, aut *σ*, λέγεσθαι φιλεῖσθαι, aut altera ex mutis quae vocantur *δασεῖαι*, id est sive *χ*, ut *νευύχθαι*, sive *φ*, ut *γε-
 15 γράφθαι*. cum Latini nullum infinitum monosyllabum habeant, Graeci paucissima habent, quae referuntur ad solam secundam συζυγίαν περισπωμένων, ut *σπᾶν θλάν*. etenim *πνεῖν χεῖν ῥεῖν* non sunt integra, sed ex collisione contracta: fuit enim integritas *πνέειν χέειν ῥέειν*, et medio *ε* subtracto in unam syllabam sunt redacta et ex themate verborum
 20 veniunt *πνέω χέω ῥέω*. nullum enim graecum verbum ἀπαρέμφατον ex verbo in *ω* desinente factum non eundem numerum syllabarum tenet, qui in prima positione verbi fuit, *νοῶ νοεῖν, τιμῶ τιμᾶν, χρυσῶ χρυσοῦν, τρέχω τρέχειν, τύπτω τύπτειν*: sic *πνέω πνέειν, χέω χέειν, ῥέω ῥέειν*, ex quibus *πνεῖν χεῖν ῥεῖν* sunt facta. ἀπαρέμφατα quae in
 25 *ν* desinunt, si de verbo sunt perispomeno, amisso *ν* et accepta syllaba *σθαι* faciunt ex se passiva, *ποιεῖν ποιεῖσθαι, τιμᾶν τιμᾶσθαι, δηλοῦν δηλοῦσθαι*. quodsi sint de barytono, etiam *ι* amittunt, *λέγειν λέγεσθαι, γράφειν γράφεσθαι*. fiunt et de indicativo passivo: mutat enim *τ* in *σ* καὶ *θ* et facit ἀπαρέμφατον. nec solum hoc in praesenti tempore, sed
 30 et in praeterito et futuro, *φιλεῖται φιλεῖσθαι, πεφίληται πεφιλῆσθαι, φιληθήσεται φιληθήσεσθαι*. est et alia diligentior observatio circa παρακείμενον. nam quotiens in paenultima habet *κ*, tunc amissa utraque syllaba et accepta *σθαι* in passivum transit, *πεπατηκέναι πεπατησθαι, γεγελακέναι γεγελάσθαι, πεπλυκέναι πεπλύσθαι*: aut interdum
 35 *θαι* solam accipit sine *σ*, sed tunc quotiens ante *κ* liquida reperitur, ut *τετιλκέναι τετίλθαι, κεκαρκέναι κεκάρθαι, ἐρραγκέναι ἐρράνθαι*: unde intellegitur in verbo *γ*, quod fuit ante *κ*, *δυνάμει ν* fuisse. quodsi παρακείμενος activus habuit in paenultima aut *φ* aut *χ*, tunc | quoque *θ* accipit, *γεγραφέναι γεγράφθαι, νενυχέναι νενύχθαι*. Latini futuri in-

7 λέλεχε om. P, add. p 10 χοῖναι] χοεῖναι P 11 sortita sed multas P
 13 καικαρκέναι P φιλεσθαι P 16 referantur P 29 sed in praeterito P 30
 πεφιλῆτε πεφιλῆσθαι πεφιλῆθησεται πεφιλῆθησεσθαι P 36 καικαρκέναι και-
 κάρθαι P 37 ante κ p ante χ P 39 νενυχέναι p νεχέναι P

finitum faciunt adiuncto participio vel magis gerundi modo ire seu iri et vel in passivo doctum iri vel in activo doctum ire pronuntiant. ἀπαρέμφατα quae in θαι exeunt aut tertium a fine acutum sortiuntur, ut λέγεσθαι γράφεσθαι, aut secundum, ut τεύλλθαι κεκάρθαι, aut circumflectunt paenultimam, ut ποιεῖσθαι νοεῖσθαι. ἀπαρέμφατον quod in θαι exit, si habeat in paenultima υ, modo praesentis temporis est, modo praeteriti perfecti, et hanc diversitatem discernit accentus. nam si tertius a fine sit, praesens tempus ostendit, ut ὀλλυσθαι δῆγγυσθαι ζεύγγυσθαι: si secundus, praeteritum perfectum, ut λελύσθαι ἐξύσθαι. unde εἶρονθαι, si in capite habeat accentum, σημαίνει ἔλκεσθαι, quod est praesentis; si in paenultima sit, σημαίνει εἰλκύνθαι, quod est praeteriti, 'νῆα κατειρύσθαι'. in ἀπαρέμφατοις compositio non mutat accentum, sed hunc composita custodiunt, qui simplicibus adhaerebat, φιλεῖσθαι καταφιλεῖσθαι, κείσθαι κατακείσθαι. denique καταγράψαι, quia et activi aparemphati est et passivi imperativi, cum est aparemphati, in verbo habet accentum, καταγράφαι, at cum est imperativi, ad praepositionem recurrit, κατὰγράφαι. in infinito graeco praeteritum perfectum, si dissyllabum fuerit, omni modo a vocali incipit, ὦφθαι εἰρχθαι. si ergo inveniantur dissyllaba huius modi a consonantibus incipientia, manifestum est non esse integra, ut πέρθαι βλήσθαι δέχθαι, quorum integra sunt πεπέρθαι βεβλήσθαι δεδέχθαι. Graeci aparemphato non numquam pro imperativo utuntur, Latini pro indicativo:

θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι,

id est μάχον, hic pro imperativo; at pro indicativo Sallustius 'hic ubi primum adolevit, non se luxuriae neque inertiae corrumpendum dedit, sed, ut mos gentis illius est, iaculari, equitare, et cum omnes gloria anteiret, omnibus tamen carus esse'; idem 'pleraque tempora in venando agere, leonem atque alias feras primus aut in primis ferire, plurimum facere, | minimum de se loqui'. infinitum non numquam pro coniunctivo ponunt: Cicero pro Sestio 'rei publicae dignitas me ad se rapit et haec minora relinquere hortatur' pro 'hortatur ut relinquam'; 'hortor amare focos' pro 'hortor ut ament'. ponunt et pro gerundi modo: Cicero pro Quintio 'consilium cepisse hominis fortunas funditus evertere' pro evertendi; Vergilius

sed si tantus amor casus cognoscere nostros
pro cognoscendi; et aliter Terentius in Hecyra 'it ad eam visere'
pro visitatum;

et cantare pares et respondere parati

4 καικαρθαι P 7 perfecti p imperfecti P 12 νῆα] Hom. Od. ε 332 15
cum est aparemphatum P 16 accentum et cum est imperativum P 23 θαρσῶν]
Hom. Il. E 124 24 Sallustius] Iugurth. 6, 1 31 pro Sestio] 3, 7 32 hortor]
Verg. Aen. III 134 33 ponuntur P 34 pro Quintio] 16, 53 coepisse P 36 sed]
Verg. Aen. II 10 37 in Hecyra] I, 2, 114 39 et cantare] Verg. bucol. 7, 5

pro ad respondendum. ponunt et pro participio praesentis: Varro in Scaevola 'et ut matrem audivi dicere', Cicero in Verrem 'Charidemum Chium testimonium dicere audistis' pro dicentem. cant nunc qui infinito caluminantur et verbum non esse contendunt, cum
5 pro omnibus fere verbi modis probetur adhiberi.

DE IMPERSONALIBVS

Sunt impersonalia Graecis Latinisque communia, sunt tantum con- 164 V.
cessa latinitati. decet me te illum nos vos illos impersonale est; sed et
Graeci hoc verbo similiter utuntur, *πρέπει ἐμοὶ σοὶ ἐκείνῳ ἡμῖν ὑμῖν*
10 *ἐκείνοις*. hoc autem impersonale nascitur a verbo deceo deces decet
decemus decetis decent, *πρέπω πρόπεις πρέπει πρόπομεν πρόπετε*
πρόπουσιν; 'decent domum columnae', *πρέπουσιν τῇ οἰκίᾳ οἱ κίονες*.
'placet mihi lectio' verbum est, 'placet mihi legere' impersonale est:
ita et apud Graecos *ἀρέσκει μοι ἡ ἀνάγνωσις* ad personam relatum est,
15 *ἀρέσκει μοι ἀναγινώσκειν* impersonale est * contingit me venisse.
similiter apud Graecos *συνέβη μοι ἡ ἐλπίς* declinationis est, *συνέβη με*
ἐληλθέναι impersonale est. poenitet me hoc est quod apud illos *μετα-*
μέλει μοι. impersonalia apud Graecos per tempora non flectuntur: nam
impersonaliter *τρέχεται περιπατεῖται* nemo dicit. nullum impersonale in
20 pluralis numeri forma invenitur: nam 'bene legitur [liber]' impersonale
est, 'libri' autem '[bene] leguntur' elocutio est graecae similis *αἱ βιβλοὶ*
ἀναγινώσκονται.

DE FORMIS VEL SPECIEBV5 VERBORVM

His subiunguntur quae verborum formae vel species nominantur, me- 170 V.
25 ditativa inchoativa frequentativa et usurpativa. quae sunt fere propriae
latinitatis, licet meditativam etiam Graeci habere putantur.

De meditativa. est autem meditativa quae significat meditationem rei 171 V.
cuius imminet et speratur effectus, ut parturio, quod est parere meditor,
esurio, esse meditor; et sunt semper tertiae coniugationis productae. huic
30 similis in graecis quoque verbis invenitur species, *θανατιῶ δαιμονιῶ*
βινητιῶ οὐρητιῶ ἐρωτιῶ. his enim verbis temptamentum quoddam rei
et meditatio, non ipse effectus, exprimitur. his similia videntur *διγείω*
ὀκνεῖω γαμησεῖω πολεμσεῖω βρωσεῖω.

De inchoativa. inchoativa forma est quae iam aliquid inchoasse 171 V.
35 testatur, ut pallescit, cui necdum diffusus est totus pallor. et haec forma

1 ponuntur P in Scaevola *Ianus* in scaenolam P 2 in Verrem] act. sec. I 19,
50 3 Chium] cum P 4 contendunt P 11 decemus decetis decent om. P, add.
Ianus 15 contingit quoque potest et ex integra declinatione venisse, scilicet ut Tarno
contingat regia coniunx, potest et impersonale esse exc. Bob. contingit mihi adventus (aut
optatum seu spes), contingit mihi venisse coniecit Zeunius 19 *τρέχεται περιπα-*
τεῖται *Ianus* coll. exc. Bob. p. 167 *τρέχειν περιπατεῖν* P 26 meditativa P
31 *βινητιῶ* exc. Bob. *κινητιῶ* P *ἐρωτιῶ*] *ερωτιῶ* P

p. 2764. 65 P.

semper in sco quiescit (nec tamen omnia in sco inchoativa sunt) et semper, dum sit derivativa, tertiae coniugationis fieri cogitur. haec forma praeteritum nescit habere tempus perfectum. quid enim simul et adhuc incipere et iam praeterisse dicatur? hanc quoque formam sunt qui Graecis familiarem dicant, adserentes hoc esse *μελαίνομαι καὶ θερμαίνομαι*,⁵ quod est nigresco et calesco. sed apud illos quoque aliqua huius significationis in *σκω* exire contendunt, *τελίσκω γαμίσκω τιτρώσκω γηράσκω*. *διδάσκω* autem, licet eiusdem finis sit, nemo tamen perfectum et non inchoativum esse dubitavit. |

- 172 V. De frequentativa. frequentativa forma compendio latinitatis obsequi-¹⁰ tur, cum uno verbo frequentationem administrationis ostendit. haec forma non nunquam uno gradu, non nunquam duobus derivatur, ut cano canto cantito; nec tamen est in posterioribus maior quam in prioribus frequentationis expressio, sicut nec in diminutivis secundus gradus minus priore significat, anus anula anicula. sternuto frequentativum est a principali¹⁵ sternuo: Propertius

candidus augustae sternuit omen Amor.

pulto sunt qui accipiant pro eo quod est pulso et *ἀττικισμόν* quendam latinitatis existiment, ut apud illos *θάλασσα θάλαττα, πλάσσω πλάττω*: sed pultare est saepe pulsare, sicut tractare est saepe trahere. erucat²⁰ frequentativum est a principali erugit * 'aquae vis'. et grassatur iteratio est a graditur: Sallustius 'cum inferior omni via grassaretur'. sunt quaedam huius formae sine substantia principalis, cyathissare tympanissare crotalissare: sunt quae magis moram quam iterationem expli-²⁵ cant, 'hastamque recepat ossibus haerentem'. hic enim recipiendi difficultas sub specie frequentationis exprimitur. hanc formam in graecis verbis invenire non potui.

- 167 V. De usurpativa. hanc quidam gerundi modum vel participalem vocant, quia verba eius paene omnia similia participiis sunt et sola significatione distantia. nam 'vado salutatum' hoc est dicere 'vado salutare' aut 'ut³⁰ salutem'. item 'ad salutandum eo' participium esse iam desinit, nisi adieceris vel hominem vel amicum: hac enim adiectione participii vim tenebit; sed tunc, cum ex verbo est habente passivam declinationem, ut 'ad videndum' 'ad salutandum'. 'ad declamandum' vero cum dico, non possum adicere illum, quia declamor latinum non est. haec forma lati-³⁵

6 quoque om. P, add. exc. Bob. 7 γερασσω P 9 dubitabit Pontanus 15 anula] anilla P 16 Propertius] H, 3, 24 21 lacuna quam indicavi excidit prior pars versus Enniani, qui est in exc. Bob. p. 173 a verbo erugit, Ennius 'contempsit fontes quibus exerugit aquae vis'. unde erugit Ennius 'erugit aque vis' coniecit Zeunius, erugit Ennius 'exerugit aquae vis' Ianus 22 cum] dum ex codice Pithoei edidit Carrio Sallust. fragm. p. 204 ed. Antv. a. 1579, quem reliqui editores Sallustii secuti sunt omni vi coniecit Douza in Sall. fr. p. 141 ed. Haverc. 23 cyathissare P 25 hastam-que] Verg. Aen. X 383 28 modi P

nitati non solum praestat ornatum, sed illud quoque, | ut aliquid habere videatur quod Graeci iure desiderant.

DE GENERIBVS VERBORVM

Quod Graeci διαθέσεις ῥημάτων vocant, hoc Latini appellant genera 173 v.
 5 verborum: affectus enim graeco nomine διάθεσις nuncupatur. Graeci igitur διαθέσεις hac distinctione definiunt. quae in ω exeunt activam vim significantia et iunguntur casibus vel genitivo vel dativo vel accusativo et accepta μαι syllaba transeunt in passiva, haec activa dixerunt, ut ἄρχω σου, κελεύω σοι, τιμῶ σε: haec adsumpta μαι passiva fiunt. contra παθητικά dixerunt quae in μαι desinentia significant passionem et
 10 necesse habent iungi genitivo cum praepositione ὑπό ac possunt amissa μαι syllaba in activum redire, ἄρχομαι ὑπό σοῦ, κελεύομαι ὑπό σοῦ, τιμῶμαι ὑπό σοῦ. cui ex supra scriptis definitionibus una defuerit, nec ενεργητικόν nec παθητικόν dicitur, sed si in ω exit, οὐδέτερον vel
 15 ἀπολελυμένον vocatur, ut est ξῶ πλουτῶ ὑπάρχω ἑρτάζω. in his iuvenies aliqua aperte et absolute actum, aliqua designantia passionem. nam τρέχω ἀριστῶ περιπατῶ de agente dicuntur, νοσῶ autem et ὀφθαλμιῶ sine dubio passionem sonant. sed neque activa illa dicuntur, quia et nulli de supra dictis casibus iungi possunt nec μαι recipiunt: nam nec
 20 τρέχω σε nec ἀριστῶ σε nec περιπατῶ σε dicitur, nec potest transire in τρέχομαι ὑπό σοῦ, ἀριστῶμαι ὑπό σοῦ, περιπατοῦμαι ὑπό σοῦ. sed nec νοσῶ et ὀφθαλμιῶ, quamvis verba sint passionis, dici παθητικά possunt, quia nec in μαι desinunt, nec quisquam significatur passionis auctor, nec subiungitur illis ὑπό σοῦ, quod proprium passivorum
 25 est. nam et in activo et in passivo debent omni modo duae, et administrantis et sustinentis, subesse personae. haec igitur, quia utroque nomine carent, apud illos οὐδέτερα vel ἀπολελυμένα dicuntur, sicut apud Latinos volo vivo valeo. sed sicut aliqua apud Graecos in ω exeuntia significant passionem, ita multa reperies | in μαι desinentia et activam tantum
 30 habentia significationem, ut κηδομαι σου, φειδομαι σου, ἐπιμέλομαι σου, ἱππάζομαι σοι, μάχομαι σοι, διαλέγομαι σοι, δωροῦμαι σοι, χαρίζομαι σοι, εὐχομαι σοι, ἄγαμυί σε, περιβλέπομαι σε. sunt apud Graecos communia, quae ab illis μέσα vocantur, quae, dum in μαι desinant, et actum et passionem una eademque forma designant, ut βιά-
 35 ζομαι σε καὶ βιάζομαι ὑπό σοῦ, ἀνδραποδίζομαι σε καὶ ἀνδραποδίζομαι ὑπό σοῦ. sola quoque passiva hoc nomine, id est μέσα, vocantur, ut ἡλειψάμην ἡσάμην ἐλουσάμην. haec enim licet τῆς μέσης διαθέσεως dicant, nihil tamen aliud significant nisi πάθος: nam hoc est ἡλει-

2 quod Graeci exc. Bob. quae graeci P 4 διαθέσεις P διάθεσιν p 9 σοι σου
 P 16 designantia Ianus designant P designare p 29 desinentia, quae casibus iunguntur et actiuam tantum habent significationem coniecit Opsopoeus 30 habentia Ianus habent P 31 ἱππάζομαι σου P διαλέγομαι σου P χαρίζομαι] καρίζομαι P

p. 2767. 68 P.

ψάμην quod ἡλείφθην: hoc est ἡσάμην quod ἡσθην. item ἐγραψάμην ἐφάμην ἐδόμην μέσα appellant, cum nihil significant praeter actum. hoc est enim ἐγραψάμην quod ἔγραψα, nec umquam dicitur ὑπὸ σοῦ ἐγραψάμην, et hoc ἐφάμην quod ἔφην, hoc est ἐδόμην quod ἔδων. ergo et illa quae superius diximus, φείδομαί σου, κήδομαί σου, ἰππά-⁵ ζομαι μάχομαι διαλέγομαι περιβλέπομαι δωροῦμαι χαρίζομαι εὐχομαι ἄγαμαι, cum actum solum significant, μέσα tamen appellantur: licet his similia Latini non communia, sed deponentia nomenclant. est et haec Graecorum a latinitate dissensio, quod, cum Latini numquam verbum commune dicant, nisi quod sit simile passivo, Graeci tamen quaedam et¹⁰ activis similia μέσα dixerunt, ut πέπληγα, quod μέσον dicitur et sub activo sono solam significat passionem: hoc est enim πέπληγα quod πέπληγμαι. πέπληγα vero, ἀφ' οὗ τὸ 'πεπληγῶς ἀγορήθεν', καὶ κέκοπα, ἀφ' οὗ τὸ 'ἀμφοτέρω κεκοπῶς', tam de actu quam de passione dicuntur. lectum est enim et πεπληγῶς σε et πεπληγῶς ὑπὸ σοῦ,¹⁵ 'πεπληγῶς ἀγορήθεν' καὶ 'ῥάβδῳ πεπληγνύα'. similiter apud Latinos quaedam modo neutra, modo sunt deponentia, ut labo labor, fabricor fabrico, ructo et ructor: quod etiam Graeci non ignorant, βουλεύομαι βουλευῶ, πολιτεύομαι πολιτεῦω.

DE DEFECTIVIS VERBIS

20

192.175 V. Tam apud Graecos quam apud Latinos deficient verba in declinatione. | tribus enim modis dicunt verborum evenire defectum, aut intellectu exigente aut litteris non convenientibus aut usu desistente. in primis duobus necessitati, in tertio vero reverentiae obsequimur vetustatis. intellectu deficient illa quae dicuntur πεποιημένα, id est quae ad simili-²⁵ tudinem soni alicuius expressa sunt, ut λίγξε βιός, σίξε ὀφθαλμός et similia. in his enim verbis nec ulla persona nec modus declinationis quaeritur. litterarum inconvenientia deficient, quotiens verbum habet ante ω μ vel ν: haec enim secundum regulam suam proferri vel in παρακειμένῳ seu ὑπερσυντελικῷ vel in ἀορίστῳ seu μέλλοντι non³⁰ possunt, ut νέμω cum regulariter fieri debuisset νένεμκα ἐνενέμκειν, quia non potuerunt hae litterae convenire, intercessit η, νενέμηκα ἐνε-νεμήκειν: item ἐνέμηθην vel νεμθήσομαι eandem sumpsere litteram propter euphoniā, ἐνεμήθην νεμθήσομαι. item tertia persona singularis, quae τ habet in ultima syllaba, accepta ν facit pluralem, λέγεται³⁵ λέγονται, μάχεται μάχονται: verum κέκαρται in plurali declinatione ν non potuit admittere, ideoque defecit: sic ἔσταλται, sic κέκοπται et alia

3 ὑπὸ σοῦ ἐγραψάμην Zeunius προεγραψαμην P 5 φείδομαι Zeunius φιλομαι P
 6 εὐχομαι Iavus εχομαι P 13 πεπληγῶς] Hom. II. B 264 ἀγορήθεν P
 14 ἀμφοτέρω] Il. N 60 16 ἀγορήθεν P ῥάβδῳ] Hom. Od. K 238. 319
 26 λίγξε] Hom. Il. Δ 125 σίξε] Hom. Od. I 394 30 seu mellonte P 33 item
 ενεμψθην vel νεμψθησομαι P 34 item in tertia persona singulari P

milie, et remedium de participio mutuata sunt. alia sunt apud illos quae consuetudo destituit, ut omnia verba quae desinunt in *νω*, *λανθάνω* *ἀνδάνω* *μανθάνω*, quae non nisi usque ad praeteritum imperfectum declinantur; similiter et quae in *σκω*, *γῆράσκω* *τελίσκω* *γαμίσκω* *τιτρώσκω*. nam quod legimus *διδάξω*, a themate est non *διδάσκω*, sed *διδάχω*, cuius indicium est *διδασχῆ*. idem patiuntur quae in *νω* exeunt dissyllabis maiora, *ὀμνύω* *ὀμνυμι*, *πηγνύω* *πήγνυμι*, *ὀγγνύω* *ὀγγνυμι*. similiter imperfectum praeteritum non excedunt et quae in *ειω* exeunt, ut *ὀκνεῖω* *γαμῆσειω* *βρωσεῖω*, nec non et quae ex monosyllabo per
 10 *ῶτα* geminantur, ut *τρῶ* *τιτρῶ*, *βῶ* *βιβῶ*, *χρῶ* *κίχρῶ*. haec omnia usque ad imperfectum tempus possunt extendi, non plus. apud Latinos deficiunt inquam et sum. nam sequentes personae analogiam primae personae non servant: alterum enim facit inquam inquis inquit, alterum sum es est, | et illud quidem in reliquis omnibus deficit temporibus; sum
 15 vero in aliud transit, ut tempora compleat, eram fui ero. sunt quae in prima solum persona deficiunt, ovas ovat: ovo enim lectum non est: similiter daris datur. soleo nescit futurum; | verro perfectum ignorat. genui ex quo themate venit nullus scit, licet Varro dixerit genunt. nec mirum: nam et apud Graecos tam praeterita invenies quam futura quae
 20 praesenti careant, *ἤνεργα* *ἔδραμον* *οἶσω*.

6 idem Ianus item P 14 defecit P 18 Varro] in andabata 'sed quod haec loca aliquid genunt' Priscianus l. X p. 528, 26 20 οἶσω. explicuit desloratio. de libro ambrosii macrobii theodosii quam iohannes carpserat ad discendas grecorum verborum regulas P. sequuntur deinde in codice haec, quae excerptor Macrobiū subiecisce videtur: Τὸ ῥῆμα ἐνεργητικὸν τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως κατὰ πρῶτην τὴν συζυγίαν περισπωμένων ἐνεστώτος ποιῶ ποιεῖς ποιεῖ ποιοῦμεν ποιεῖτε ποιοῦσι, παρατατικῷ ἐποιοῦν ἐποιοῖς ἐποιοῖ ἐποιοῦμεν ἐποιοῖτε ἐποιοῦσι, παρακειμένον πεποιήκα πεποιήκας πεποιήκατε πεποιήκασι, ὑπερσυντελικῷ ἐπεποιήκειν ἐπεποιήκεις ἐπεποιήκει ἐπεποιήκειμεν ἐπεποιήκειτε ἐπεποιήκεισαν, μέλλοντος ποιήσω ποιήσεις ποιήσῃ ποιήσῃμεν ποιήσῃτε ποιήσῃσιν. imperativus ἐνεστώτος καὶ παρατατικῷ ποίει ποιεῖτω ποιεῖτε ποιεῖτωσαν, ἀορίστον καὶ ὑπερσυντελικῷ πεποιήκατε πεποιήκατε πεποιήκατεσαν, ἀορίστον καὶ μέλλοντος ποιήσον ποιήσατε ποιήσατεσαν. coniunctivus ὑποτακτικῷ ἐνεστώτος καὶ παρατατικῷ εἰς ποιῶ εἰς ποιῇς εἰς ποιῇ εἰς ποιῶμεν εἰς ποιῇτε εἰς ποιῶσιν, παρακειμένον καὶ ὑπερσυντελικῷ εἰς πεποιήκα εἰς πεποιήκας εἰς πεποιήκατε εἰς πεποιήκατεσαν, ἀορίστον ποιήσω ποιήσεις ποιήσῃ ποιήσῃμεν ποιήσῃτε ποιήσῃσιν. optativus ἐνεστώτος καὶ παρατατικῷ ποιοίμην ποιοίμην ποιοίμην ποιοίμην ποιοίμην ποιοίμην, παρακειμένον καὶ ὑπερσυντελικῷ πεποιήκοιμι πεποιήκοις πεποιήκοι πεποιήκοιμεν πεποιήκοιτε πεποιήκοιτεσαν, ἀορίστον ποιήσαιμι ποιήσαις ποιήσαις ποιήσαις ποιήσαις ποιήσαις, μέλλοντος ποιήσοιμι ποιήσοις ποιήσοι ποιήσοιμεν ποιήσοιτε ποιήσοιτεσαν. infinitivus ἐνεστώτος καὶ παρατατικῷ ποιεῖν, παρακειμένον εἰ ὑπερσυντελικῷ πεποιήκῃναι, ἀορίστον ποιῆσαι, μέλλοντος ποιῆσειν.

Quoniam Macrobius Theodosius librum de differentiis deque societatibus verborum utriusque linguae, graecae scilicet atque latinae, composuit, in quo varie confusaeque verborum regulas miscerit, visum mihi est primo eundem eodem quo ipse usus est ordine breviter deslorare, aliquando permutatis, saepius eisdem quibus et ille utendo sermonibus; deinde singularum conjugationum regulas, in quantum ex rationibus praedicti auctoris colligi potuerunt, exponere. in quibus siquis multa nos praetermisisse perspexerit, sciat illud non nostra desidia esse factum, sed quia de his quae intacta videntur aut ambigam aut nullam potuimus invenire rationis auctoritatem, quaedam tamen inseruimus, quae nobis ex proportionem aliorum verisimilia fieri visa sunt. cum igitur Graeci coniuga-

tionum suarum numerum denario contineant, verborum tamen omnium tria divisio est. aut enim in *περισπώμενα*, id est in ea quae ultimam circumflectunt, aut in *βαρύτονα*, hoc est paenultimam gravem habentia, dividuntur. addunt quidam tertiam speciem quam *ηρησύνην* (fort. epicoenon) vocant, id est aculem: habet enim, ut dicunt, acutum in ultima. Macrobius vero duas tantum species ostendit, unam in his in quibus, ut diximus, ultimam semper circumflexus tenet accentus, atque ideo *περισπωμένη* meruit appellari, alteram quae, dum immutabiliter in paenultima gravem teneat, nullum tamen in fine certum potest habere sonum. denique barytona dicitur, id est tono extranea in ultima, non quia non habeat, sed quod certum stabilemque habere non possit. aliquando namque gravatur, aliquando vero acuitur, numquam tamen circumflectitur. hoc etiam videtur non esse transcendendum, quod, cum quorundam auctoritas sola perispomena ipsiusque tertiae speciei, quam illi addunt, verba ω naturaliter producto terminari contendat, barytona vero semper σ naturaliter correpto, omnia Graecorum verba una eademque littera, producta scilicet ω , Theodosius finiri pronuntiet. inde fit ut illorum finem accentus discernat, non tempus. videtur quoque idem simili ratione velle, non tamen affirmare, omnia Latiniotum verba rationabilius secundum graecam formam σ producto concludi quam correpto, cum iuxta paene omnes dichronum sit. prima igitur species in tribus coniugationibus concluditur, in quibus circumflexus ultimam tamquam perpetuam possidet sedem. secunda vero sex vel septem videtur comprehendere syzygias, quarum paenultimas gravi accentu non dubitant naturaliter esse possessas. quorum omnium regulas modo generales modo speciales, non tamen plene, docendas esse promissimus. in qua tamen promissione lectorem praemoneamus, ne plus quaerat, quia nec plus inveniet, quam quae pertinent ad declinationem conformationemque verborum, in quibus paene tota huius libelli utilitas, si aliquantula quidem est, versatur. hinc iam tractare incipientes, primo de perispomenis dicemus, quorum prima ω productum primae personae in *εις* diphthongum convertens secundam efficit personam, ut *φιλω φίλεις*, ipsa autem secunda *σίγμα* sublato tertiam gignit, *φιλεῖ*. notandumque quod omnes personae singulares in hac coniugatione, sicut et in aliis duabus eiusdem speciei, et aequalem syllabarum numerum teneant et circumflexum semper in ultima custodiant. prima etiam pluralis a singulari prima egreditur, converso scilicet ω in *ον* diphthongum adiecta syllaba *μεν*, *φιλω φιλοῦμεν*; secunda pluralis a tertia singulari addita *τε*, *φιλεῖ φιλεῖτε*; tertia vero pluralis a prima eiusdem numeri nascitur mutata *μεν* in *σι*, *φιλοῦμεν φιλοῦσιν* (l. *φιλοῦσι*). sic igitur verbum activum praesentis temporis indicati (l. indicativi) modi primae coniugationis circumflexibilium flectitur, *φιλω φιλεῖς φιλεῖ*, pluraliter *φιλοῦμεν φιλεῖτε φιλοῦσιν*. passivi quoque generis prima persona singularis ab activa prima singulari fit converso ω in *ον* et adsumpta *μαι*, *φιλω φιλοῦμαι*: secunda semper minor una syllaba quam prima invenitur, et in *ῆτα* desinit, *φιλοῦμαι φιλή*: tertia vero a prima eiusdem generis mutato μ in τ et diphthongo *ον* in *ει* diphthongum conversa, *φιλοῦμαι φιλεῖται*, semperque prima et tertia aequasyllabae fiunt. prima persona pluralis a prima plurali activa abiecta *ν* et addita *θα* ubique fit, *φιλοῦμεν φιλούμεθα*: secunda pluralis activa movet *ταυ* ultimae suae in *σίγμα* et *θητα*, fitque passiva *φιλεῖτε φιλεῖσθε*: tertia pluralis a tertia singulari passiva oritur addito *ν* ad τ et paenultima primae personae singularis servata, *φιλεῖται φιλοῦνται*. igitur passivi verbi declinatio sic est: *φιλοῦμαι φιλή φιλεῖται*, pluraliter *φιλούμεθα φιλεῖσθε φιλοῦνται*.

II

EXCERPTA DE LIBRO

MACROBII THEODOSII

DE VERBORVM GRAECI ET LATINI DIFFERENTIIS
VEL SOCIETATIBVS

THEODOSIVS SYMMACHO SVO SALVTEM DICIT

Cum vel natura vel usus loquendi linguas gentium multiplex diver- 599, 5
sitate variasset, ceteris aut anhelitu aut sibilo explicantibus loqui suum,
solis graecae latinaeque et soni leporem et artis disciplinam atque in ipsa
10 loquendi mansuetudine similem cultum et coniunctissimam cognationem
dedit. nam et isdem orationis partibus absque articulo, quem Graecia
sola sortita est, et isdem penes singulas partes observationibus sermo
uterque distinguitur, pares fere in utroque componendi figurae, ut prope-
modum qui utramvis artem didicerit ambas noverit. sed quia ita natura
15 fert, ne quid sic esse alteri simile possit, ut idem illi sit (necesse est
enim omne quod simile est aliqua differentia ab eo cui confertur recedat),
ideo, cum partes orationis in utraque lingua arta inter se similitudine
vincerentur, quasdam tamen proprietates, quibus seorsum insignirentur,
habuerunt, quae graeco nomine idiomatica vocantur.

20 Item prima utriusque verbi societas in hoc est, quod neutrum eorum 599, 12
in casus flectitur; deinde quod utrumque comitatur persona numeri figura
coniugatio tempus modus, quem *Graeci* enclisin vocant, Latini | cum formis
in qualitate posuerunt, genus, quod apud Graecos diathesis nuncupatur.
horum singulis inspectis sollertius quae in his diversa sunt non latebunt.
25 circa casus, ut diximus, utrisque perfecta communio est. prima utriusque
verbi societas est in hoc: nam et neutrum casibus declinatur et utrumque
similiter universis paene casibus servit, ut misereor illius, parco illi, ve-
neror illum, venio ab illo, nitor illo; item *φροντίζω τοῦδε*, *πείθομαι*
τῷδε, *φιλάω τόνδε*. ablativum enim vel quem dicunt septimum Graecia
30 non recipit. eadem illis et in personis similitudo est, quia in utroque
verbo III eadem personae sunt, prima voco, secunda vocas, tertia vocat,
et apud illos *καλῶ καλεῖς καλεῖ*. haec sunt fere quae habent ita inter

B codex Bobiensis nunc Vindobonensis 16

1 Incipiunt pauca excerpta de libro macrobii theodosii. theodosius — dicit. De ver-
borum — societatibus. Com *B* 8 variatesset *corr.* diversitate variasset *B* hanelatu
B anhelatu *ed. Vind.* 11 absque] atque *B* 22 Graeci *om. B* enclisin *B* 25
circasus *B* 27 misereor] mereor *B* 30 utroque] utro *B*

p. 188—91 V.

se communia, ut in illis omnino non differant. at in numeris haec una dissensio est, quod *δυνόν* usus in latinitate nullus admisit. nam qui putant fecere dixere dualis esse numeri, subinepti sunt arguente Vergilio, qui verbis talibus universitatem vult continere, ut 'conticuere omnes' et 'una omnes fecere pedem'.

600, 19 Nigidius in commentariis grammaticalibus verbum autumo conpositum ait ex praepositione ab et verbo aestimo, dictumque intercise autumo, tamquam si diceretur abaestimo, quod significaret totum aestimo. sed autumo non id solum significat aestimo, sed et dico et censeo. | * * *

602, 22 Singula tempora non simpliciter proferuntur. et ut exempli causa 10 unius verbi declinatio notetur, *τύπτω* perfectum facit *τέτυφα*, et sequitur altera eiusdem temporis declinatio, quod medium perfectum vocant, *τέτυπα*: item plusquamperfectum *ἔτετύφειν*, medium plusquamperfectum *ἔτετύπειν*: *ἀορίστον ἔτυφα*, *μέσον ἀορίστον ἔτυπον*. futurum primum *τύψω* facit, futurum secundum *τυπῶ*. sed et in passiva eiusdem verbi declinatione saepe 15 contingit repetitio variata temporibus contenta simplicibus latinitate compendiis.

602, 29 Praesens tempus in secunda coniugatione vel tertia producta in io exeuntium secundam personam una syllaba profert minorem, doceo doces, ambio ambis. idem patitur et tertia correpta, si i ante o habeat, ut capio capis, pario paris. at in prima et ceteris verbis tertiae correptae idem 20 manet numerus syllabarum in prima secundaque persona, seco secas, dico dicis. Graecorum omnia verba quae in *ω* exeunt, seu perispomena seu barytona sint, in quacumque coniugatione eundem tam in prima quam in secunda persona servant numerum syllabarum. porro in verbis vel apud *Latinos* in or vel apud Graecos in *μαι* exeuntibus syllabas contraria vi- 25 cissitudo dispensat. nam secunda coniugatio et tertia producta vel correpta i ante or habens eundem numerum retinent syllabarum in utraque persona, doceor doceris, nutrior nutriris, capior caperis, cum in activo [modo] horum verborum secunda minuatur; in prima autem coniugatione et ceteris tertiae correptae verbis una syllaba crescit [in] secunda per- 30 sona, amor amaris, dicor diceris, cum in activo pares in utraque persona syllabae maneant. at in graecis omne praesens tempus quod in *μαι* terminatur omni modo in secunda persona unam syllabam minuit, *φιλοῦμαι φιλή*, *γράφωμαι γράφη* et similia, cum in activo pares syllabas utraque persona servaverit. in omni imperfecto tempore prima apud La- 35

1 deferant corr. diferant B 2 *δυνόν* B 4 conticuere] Verg. Aen. II 1 5 una] Verg. Aen. V 830 9 censeo DE CONIUGATIONIBUS INCIPIT Apud graecos 601, 23—602, 21 recedit sed ad propositum reuertamur. omnium igitur uerborum apud latinos omnino coniugationes sunt (tres add. ed. Vind.) in quibus, cum nullum uerbum in fine ut diximus, habeat accentum, deferentias tamen coniugationum non in prima, sed in secunda persona graeco quaerimus exemplo, quod apud illos in solis circumflexibus (circumflexilibus ed. Vind.) observari solet. prima ergo latinorum coniugatio in secunda persona primae positionis uerbo actiuo et neutro habet a * (lacunam indicavit editor Vindobonensis) graui accentu sunt. singula tempora B 11 *τέτυφα* B 12 aemporalis B 25 Latinos om. B 27 habens om. B 31 in utraque personas B

tinus syllaba nec adiectione nec permutatione variatur. nam sive praesens tempus incipiat a vocali, eadem vocalis in imperfecti declinatione servatur, ut ago agebam, sive praesenti tempori initium consonans faciat, nulla imperfecto tempori vocalis accedit, rogo rogabam.

- 5 Item necessario regulariter praemonemus quod apud Graecos perfectum tempus non a praesenti, sed ex futuro velut de quadam prima
positione et origine sui figuratur. nec tamen te moveat, cur transactum
de necdum facto figurari dicitur, aestimantem quod praeteritum antiquius
sit futuro. sed non ita est. omne enim quod factum est prius faciendum
10 fuit, deinde factum est, et hoc quod praeteritum est aliquando futurum fuit.
iure ergo de venturo quod iam venit efficitur, quia natura fore prius est
quam fuisse. item apud Graecos numquam praeteritum perfectum in duabus
syllabis invenitur, sed est interdum VI syllabarum, ut πεπολεμάρχηκα,
est V, ut πεπολέμηκα, est IV, ut πεποίηκα, est trium, ut λέλυκα, nec
15 umquam invenies trisyllabo minus. necesse est enim ut sit prima syllaba
declinationis, secunda originis, tertia finalis, ut λέλυκα: *λε* prima syllaba de-
clinationis est, quae induxit magnum augmentum, *λυ* originis est, quia prima
verbi positio ab hac incipit, *κα* finalis est. nec te moveat οἶδα, quod disyl-
labum est: nam παρακείμενος habetur. hoc enim multipliciter corruptum
20 docetur: nam praeter hoc nullum perfectum tempus ab *οι* diphthongo in-
cipit. huius verbi origo est εἶδω, et mutari *ει* in *οι* salva et incorrupta
ratione non habuit. inde εἶδεν debuit esse praeterito plusquamperfecto.

- Item III sunt omnino syllabae, quae in graecis verbis futuro tempore
terminum faciunt: aut enim in *σω* exit aut in *ξω* aut in *ψω*, ut λαλήσω
25 πράξω γράψω. item omne praesens apud Graecos in *ω* desinens modi
indicativi generis activi verbi perispomeni, si secundae coniugationis sit,
adhibet fini suo *μαι* syllabam et facit de se passivum, βῶω βοῶμαι, τιμῶ
τιμῶμαι: si vero sit primae vel tertiae, *ω* in *ου* mutato et accepta simi-
liter *μαι* passivum creat φιλῶ φιλοῦμαι, χρυσῶ χρυσοῦμαι. permu-
30 tationem autem *ω* in *ου* de circumflexo accentu indicium est *

- De defectivis verbis vel dictionibus. tam apud Graecos quam apud
Latinos aliqua verba in declinatione deficient. de his Graecorum ista
definitio est: III enim modis dicunt evenire defectum, aut intellectu exi-
gente aut litteris non convenientibus aut usu desistente. ex his in duobus
35 prioribus modis servimus necessitati, in tertio reverentiae velustatis ob-
sequimur. per intellectum | verba deficient omnia quae dicuntur πεποιη-
μένα, id est quae ad similitudinem soni alicuius expressa sunt, ut λίγξε
βίος, σίξε ὀφθαλμός et similia. in his enim verbis nec aliae personae
quaerendae sunt, nec in alios modos flectenda declinatio, quia tantum vo-
40 ces sunt expressae ad soni imitationem quem adsignare volumus.

2 eadem bis scriptum habet B 3 tempore B 5 necessarium B 11 fore ed. Viad.
eor 'punctis superpositis' B 13 πεπολεμάρχηκα] πεπολεμαρχηκα B 19 multi-
plicatione B 22 praeterito perfecto B 24 ψω] ζω B 25 γράψω] τραχω B

III

DE VERBO

Saeptissime tibi requirenti, disertissime studiosorum Severe, verbum sermonis *usu an ratione alicuius regulae* dirigatur, ac postulanti, siquid super eo declinando scriptum vel traditum noverim, ut docerem, libentissime parui, quo et amicitiae debito officio fungerer et a graeca lingua romanam nullis aut paucis admodum ostenderem discrepantem. quae igitur vel antiquitas vestigando vel posteritas reperit exsequendo in hunc libellum contuli stricto sermone decerpta. doctissimas enim aures tuas non tam instruendas credidi quam commonendas.

In primis igitur coniugationes, quas IV omnino nec amplius recepit, ad similitudinem circumflexilium apud Graecos verborum ex secunda persona primae positionis agnoscimus, cum primam a, secundam e, tertiam i modo producta, modo correpta, vel ante litteram vel ante syllabam quaeque posita designet: ante litteram quidem in his quae o, ante syllabam vero in his quae or terminantur, ut amo amas, doceo doces, audio audis, lego legis, amor amaris, doceor doceris, audior audiris, legor legeris. tertia enim correpta hoc a ceteris distat, quod in his quae or terminantur i in e convertit. ideo autem diximus in his quae o vel or terminantur, quoniam universorum quae apud eos regulariter declinantur hae duae tantum modo sunt syllabae terminales. nam ea quae m [et s] et t | vel i litteris finiuntur solius auctoritate lectionis nec ullius normae lege firmanur, ut sum es est, quaeque ex eo componuntur, ut adsum prosum desum possum potes potest, taedet pudet piget licet miseret paenitet, odi novi memini, quae etiam defectiva dicuntur, quod plurimis deficiant, ut coniugationibus generibus modis temporibus participiis, de quibus et ipsis postmodum disseremus.

Modos etiam, quos illi ἐγκλίσεις appellant, eosdem ac paene totidem habere noscuntur, indicativum imperativum optativum subiunctivum infinitum, quem ad modum Graeci ὀριστικὴν προστακτικὴν ἐνκτικὴν ὑποτακτικὴν ἀπαρέμφατον. nam impersonalis non modus magis est, quam altera declinatio unius cuiusque verbi sine personis ac numeris per supra dictos modos eademque tempora decurrens, quod et ipsum tamen reperies

B codex Bobiensis nunc Vindobonensis 17

4 sermonis ratione . . . cuius *B*: supplevit ed. *Vind.* 7 romanum *B*
 12 exsecuta personae corr. ex secunda persona *B* 15 ante littera quidem *B* 18 quod
 aliis corr. quod in his *B* 21 haec duae *B* 22 solius auctoritate vel lectionibus *B*
 sola auctoritate vel lectionibus *Ianus* 27 deseremus *B* 28 ipsi corr. illi *B* toti
 idem *B* 29 coniunctivum corr. subiunctivum *B*

graeco ex fonte demanans, ut sunt illa, *χρὴ πρόπει μέλει, χρὴ πλεῖν, χρὴ παιδεύεσθαι, χρὴ πολεμεῖν, πρόπει σωφρονεῖν, πρόπει νήφειν*. in his enim nec numerus nec persona significatur, sed res tantum modo declaratur, quam fieri oporteat. * huius modi etiam illorum locutiones
 5 *sunt, ἐπειδὴ ἦντο, ἐπειδὴ ἄριστα παρεσκεύαστο καὶ ἐβεβούλευτο*: nullius hic quoque personae vel numeri vox ipsa continet sensum. hoc tamen solo distant a graecis impersonalia Latinorum, quod per modos, ut iam diximus, currunt et tempora, quod apud Graecos nullatenus reperitur.

- 10 In temporibus quoque non dispar observatio est, nisi quod sola de- 602, 22
 minutione superetur et discrepet eoque habeat pauciora. nam cum apud illos prope universa duplicia sint, Latinorum loquella simplicitatis compendio semel singula proferre contenta nec praeteritum perfectum nec praeteritum plusquamperfectum nec futurum secundum aut medium | aut
 15 mox futurum admisit; *ἀόριστον* quin etiam illorum penitus ignorat. his quinque temporibus modi singuli declinantur aut separatim uno quoque sonum proprium exprimente, aut iunctim, binis eandem possidentibus vocem et communem emittentibus sonum, separatim indicativus imperativus subiunctivus, iunctim optativus et infinitus. ex quibus indicativus
 20 quidem et subiunctivus omnia receperunt, praesens amo, praeteritum imperfectum amabam, praeteritum perfectum amavi, praeteritum plusquamperfectum amaveram, futurum amabo: item subiunctivus cum amem, cum amarem, cum amaverim, cum amavissem, cum amavero: imperativus vero duo tantum modo, praesens et futurum, ama amato *: infinitivus tria,
 25 praesens, ut amare; praeteritum non trifariam divisum, sed semel pro tribus enuntiamus, ut amavisse; futurum, ut amatum ire. quaeritur autem, cur hic ordo in illis sit, ut primum locum obtineat praesens, secundum praeteritum imperfectum, tertium praeteritum perfectum ac deinceps. cuius haec ratio est: natura temporis haec est, ut semper transeat et
 30 lapsu celeriore decurrat ac vix ullo puncti momento possit consistere, ideoque aut iam praeterierit aut expectetur. unde quidam haec duo tantum modo tempora esse dixerunt, praeteritum et futurum; praesens enim ne tam diu quidem manere posse, dum dicitur, sed incomprehensibili velocitate transitionis vix, dum nominatur, elabi. necesse ergo fuerat ut
 35 inde principium sumeretur, unde transitus cepisset exordium, et gradatim cetera iungerentur, eo semper posteriore, quod plus habuerit praeteritionis atque transcursionis, et ea quae iam venerint minime praecedente venturo. communis etiam in modis haec subtilitas quaestionis. nam ibi

4 oporteat ad huius modi B. vel excerptoris negligentia vel librarii errore omīssa est observatio de impersonalibus latinis in tur finitis 5 sunt om. B βεβούλευτο B 8 nullatius B 11 eaque B 12 Latinorum] latoris corr. latioris B Latii oris editor Vindobonensis 15 admisit corr. admittit B 17 iunctim binis eandem editor Vindobonensis iuncti binis eadem B 24 lacuna quam indicavi definitio temporum optativi excidit 34 fuerat unde corr. fuerat ut inde B 35 coepisset B

p. 147—49 V.

quoque solet disquiri, an temere et ut fors tulerit alterum alteri praepo-
 namus, aut sit aliqua ratio quae illis hunc ordinem imposuerit. et in-
 venit non sine causa eo pacto fuisse digestos. nam unus quisque eorum
 in activa vel passiva declinatione, prout minus habuerit actionis vel pas-
 sionis, ita posterior erit. itaque indicativus, qui habet absolutissimam ac
 perfectam de re quae agitur pronuntiationem, merito primum obtinet
 gradum: nam qui dicit pingo, ipsam picturam a se iam fieri demon-
 strat; qui vero dixerit pingere, imperat ut fiat pictura, non iam esse de-
 signat; et qui pronuntiaverit utinam pingerem, votum sibi ac desiderium
 adhuc indicat esse pingendi; qui dicit cum pingam, pingere se ostendit
 sub condicionis incerto; qui pingere, nihil adhuc agi ex ipsa pictura de-
 monstrat. illud quoque indicativo detulit principatum, quod ex hoc verba
 alia derivantur, ut ἀπὸ τοῦ lego lecturio lecto lectito, ἀπὸ τοῦ caleo
 calesco, quaeque huius modi sunt; et quia nomina quoque verbalia ex
 hoc orientur, ut ἀπὸ τοῦ canto cantor, ἀπὸ τοῦ legi lex, ἀπὸ τοῦ parsi
 parsimonia.

Personas easdem quas Graeci totidemque suscipit naturali ratione.
 omnis enim sermo ab aliquo ad praesentem vel de se invicem vel de
 altero habetur. ideo autem primam dicimus quae loquitur, quoniam, nisi
 fuerit a quo vox proficiscatur, non erit qui de se vel de altero possit
 audire. de numeris vero superfluum loqui, cum plus quam notissimum
 sit dualem ex illis usum respuisse romanum, nec omnino vocem ullam
 apud illos posse reperiri, quae dualitatem contineat praeter duo et ambo.
 itemque merito utrobique a singularitate incipimus. si enim omnis mul-
 tudo ex singulis constat, recte unitas praecedat, sequitur populositas.

Superest ut de figuris aliquid disseramus, quae cum eadem apud
 utrosque reperiantur, non nihil tamen peculiariter habere noscuntur in
 compositionibus. denique sunt quaedam quae possunt ad simplicitatem
 reverti, ut distraho repeto; sunt quae minime possunt, ut suspicio con-
 plector amplector. multa post compositionem admissa sunt, cum simplicia
 non essent recepta, ut facior cum minime dicatur (ab eo enim quod est
 facio passivum non facior venit, sed fio fis fit), tamen adfacior reficior con-
 ficior optime dicitur, et cum grego latinum non sit, segrego congrego
 adgrego suavissime dicitur. apud Graecos quaecumque cum praepositio-
 nibus componuntur numquam corrumpuntur, ut est γράφω περιγράφω
 καταγράφω, βάλλω περιβάλλω καταβάλλω ἀμφιβάλλω, ἄγω συνάγω
 ἀπάγω | διάγω προάγω, φέρω προφέρω διαφέρω ἀναφέρω, φιλῶ κα-
 ταφιλῶ; quin immo praepositionibus saepe corruptis nihilo minus inta-
 minata perdurant, λέγω συλλέγω, φέρω συμφέρω, δέρω ἐκδέρω, φέρω

21 cum] eum B 23 continat B 24 itemque] et quod e B 26 eadem Iam
 eadem B 29 suspicio exc. Par. suscipio B 33 grego] greco B 38 corruptis
 om. B: corruptis nihilominus intaminata verba perdurant coniecit editor Vindobonensis

ἐκφέρω, βάλλω συμβάλλω, πλέω ἐκπλέω, τρέχω ἐκτρέχω. apud Latinos modo integra permanent, modo corrumpuntur, curro percurro, vello vellis revello revellis, bello bellas rebello rebellas, traho retraho detraho distraho, pono praepono depono, fero defero praefero; item facio conficio inficio, premo conprimo exprimo, aestimo existimo; et amplius ipsa etiam praepositio simul cum verbo mutatur, facio officio, rapio corripio, lego eligo colligo. apud Graecos praepositiones verbis adiectae accentum eorundem reservant, γράφω καταγράφω, βάλλω καταβάλλω περιβάλλω, φέρω περιφέρω, καλῶ κατακαλῶ, γλύφω ἀναγλύφω. Latini accentum in aliis servant, in aliis mutant, ut curro praecurro, pono praepono, prehendo reprehendo, fero adfero, gero ingero, frico refrico, vīo devio, traho contraho, lego colligo, premo deprimō. apud Romanos nulla praepositio adiuncta verbis mutat coniugationem, clamo clamas declamo declamas, moneo mones commoneo communes, emo emis coëmo coëmis, dormio dormis praedormio praedormis, mordeo mordes praemordeo praemordes, mitto mittis praemitto praemittis. et generaliter omnia quae composita sunt eandem quam in simplicitate declinationem custodiunt, premo premis opprimo opprimis, lego legis colligo colligis, fio sis fit, madesco madesco madesco, calefacto calefactis calefactis, expergesco expergesco expergesco. quaeritur de his duobus verbis, aufero et aufugio, unde composita sint. quae Cicero in libris de oratore ex praepositione ab composita esse existimat, et quia ab ante f litteram durum sonabat, verisimiliter mutataque esse ab in au syllabam, quo vox sonantior fieret. hoc Tullius, potentissimus latinitatis adsertor. sed plerisque placuit ex graeco μορίω, id est particula αὐ, haec esse composita ad similitudinem illius ἀνέρουσαν μὲν προῶτα, et alibi ἄβρομοι ἀνίαχοι, id est retrorsum traxerunt, reticuerunt. qui intellectus et in aufugio et in aufero congruit. addit his Nigidius tertium autumo, cum credat illud ex eadem praepositione et aestimo verbo esse compositum, ut sit tamquam abaestimo, dictumque intercise autumo, idemque significare quod aestimo, sicut abnumero idem esse quod numero. quod non solum id significat, verum etiam dico censeo adsevero vel adfirmo, ut apud Terentium 'et deinde facturum autumat'.

Haec tamquam communia praemisisse sufficiat; nunc ad ea quae in ipsa declinatione sunt observanda redeamus. declinandi autem verbi series a modis necesse est sumat exordium: nam hinc apud Graecos modus ἑγκλισις appellatur, οἶον ἐν ἡ ἡ κλισις.

1 πλέω ἐκπλέω τρέχω ἐκτρέχω B 7 lego eligo colligo post existimo scripta in B huc transponenda esse vidit editor Vindobonensis 9 καλλῶ κατακαλλῶ γλύφω ἀναγλύφω B 11 vīo devio] fortasse vello deveho traho contraho ed. Vind. contra B 15 obdormio obdormis coniecit editor Vindobonensis perdormio perdormis Ianus 18 collegio collegis B 19 quaeritur] Gell. XV 3 21 in libris de oratore] orat. 47, 158 23 quo Gellius quod B 24 μορίω ed. Vind. orri corr. morio B 25 ἀνέρουσαν μὲν προῶτα B: Hom. Il. A 459 26 ἄβρομοι] Hom. Il. N 41 ἀνίαχον legisse grammaticum coniecit Ianus 31 significet B 32 apud Terentium] Heauton. tim. prol. 19 36 ἐγισις B κλισις] κλησις B

Omne igitur indicativum, ut iam superius diximus, id est omne thema verbi latini, quinque his litteris terminatur, o r m t i; sed o et r in his quae sub regulam proportionis cadunt, m t i in his quae anomala sive defectiva sunt. et m quidem terminata haec fere reperiuntur, possum potes potest, sum es est, quaeque | ex eo componuntur, ut adsum prae-⁵sum desum prosum insum subsum; t vero, pudet piget taedet licet paenitet miseret placet decet oportet; i, ut odi memini novi, quod non nulli
617.7 praeteriti perfecti esse existimant a themate nosco. quaeritur autem a non nullis, o finalis verborum correpta an producta habeatur. et constat auctores utrumque fecisse, id est tam corripuisse quam produxisse, nec in¹⁰ his tantum modo quae in verbis reperiuntur, sed in omnibus quae per ceteras quoque partes orationis inveniuntur. Vergilius tamen ex confesso o finalem in uno verbo, uno adverbio, uno nomine, uno pronomine corripuisse monstratur, 'nunc scio, quid sit amor',

nec longo distant cursu, modo Iuppiter adsit,¹⁵
'si duo praeterea tales Idaea t. t. v.', 'non ego dum Danaïs Troianam excidere g. A. i.' singulae quoque coniugationes certas ex vocalibus ante o finalem recipiunt; et prima quidem e i u, ut com-
meo commeas, lanio lanias, fluctuo fluctuas; secunda vero e tandem modo, sine qua numquam est, sed semper eam ante o necesse est habeat ter-²⁰minalem, ut sedeo sedes; tertia correpta i et u, ut rapio rapis, acuo acuis, arguo arguis; tertia vero producta i tantum modo, quae et ipsa, sicut secunda, memoratam vocalem o novissimam necesse est habeat ante-
cedentem. hae enim semper in paenultimis, altera i, altera e vocalibus praemissis modis omnibus finiuntur nec ullam omnino ex consonantibus²⁵ admittunt, quod prima et tertia correpta fecerunt passim prope universis receptis, ut labo labas, seco secas, do das, rogo rogas, volo volas, amo amas, sano sanas, crepo crepas, aro aras, quasso quassas, lito litas; item lambo lam-
bis, dico dicis, addo addis, pingo pingis, colo colis, como comis, cano canis, serpo serpis, tero teris, lacesso lacesis, 'quato quatis. excipiuntur in³⁰ tertia producta quae non i sed e vocalem habent antecedentem tria, eo is it, queo quis quit, veneo venis venit, et quae ex his componuntur, ut exeo prae eo nequeo.

Omne itaque verbum modi indicativi temporis praesentis quod o lit-
tera terminatur nec defectivum est, ut fero fers, quaeque ex eo compo-³⁵nuntur, secunda persona in s litteram exit, sua cuiusque coniugationis praecedente vocali, amas mones legis audis, eademque s littera in t conversa fit tertia persona, ut amat monet legit audit. itemque ex tertia singulari primam personam numeri pluralis efficiunt dempta t littera et

2 terminantur B 14 nunc] Verg. bucol. 8, 43 15 nec] Verg. Aen. III 116
16 si] Verg. Aen. XI 285 hidaea B non] Verg. Aen. III 425 28 crepo crepas
post litas habet B 30 lacesso lacesis ed. Vind. lacero lacesso B quatio ed. Vind.
31 habeant B 35 est om. B ex eo] exe B 36 littera B

addita mus syllaba, amat amamus, monet monemus, legit legimus, audit audimus. secunda quoque persona eiusdem numeri ex eadem tertia formatur is addita syllaba, ut amat amatis, monet monetis, legit legitis, audit auditis. nec non etiam tertia persona pluralis a tertia procreabitur singulari in prima quidem et secunda coniugationibus n littera ante t novissimam interposita, ut amat amant, monet monent; in tertia vero producta et his verbis quae tertiae correptae in io exeunt ante t litteram u et n interpositis, ut dormit dormiunt, rapit rapiunt; in tertia vero correpta, quotiens ante o habuerint consonantem, i vocali eiusdem tertiae singularis in u et n conversa iisdemque ante t litteram collocatis, ut currit currunt, legit legunt. omne praeteritum imperfectum eiusdem modi per universas coniugationes bam syllaba terminatur, antecedentibus in prima quidem a, in secunda vero et tertia correpta e vocalibus, post consonantem thematis sui, ut amo amabam, moneo monebam, dico dicebam; in tertia vero producta, sed et correpta, quotiens vocalem ante o habeat, non consonantem, eadem quidem, id est e, praeveniente vocali, sed post paenultimam thematis sui vocalem, ut audio audiebam, rapio rapiebam, arguo arguebam; nisi quod in tertia producta non numquam suavioris gratia soni subducta e vocali profertur, ut est nutribam ibam. eiusdemque temporis secunda persona m in s, tertia s in t conversa formabitur, ut amabam amabas amabat, monebam monebas monebat, legebam legebas legebat. pluralis autem numeri persona prima ex prima singulari nascetur addita us syllaba, ut amabam amabamus, docebam docebamus, audiebam audiebamus, legebam legebamus; secunda vero ex prima mus ultima in tis commutata, amabamus amabatis, docebamus docebatis, audiebamus audiebatis, legebamus legebatis. tertia singularis pluralem tertiam creabit n littera ante t finalem interposita, ut amabat amabant, docebat docebant, audiebat audiebant, legebat legebant. | omne praeteritum perfectum activum indicativi modi primae personae in i litteram desinit, cui adiectis tribus litteris sti fiet secunda, ut secui secuisti, monui monuisti, nutrivit nutrivisti, lego legisti. sed interdum vi syllaba, cum finalis est eamque vocalis praecedit, subtrahitur, ut nutrivisti nutristi, amavisti amasti. non tamen semper hoc fieri necesse est: nam sunt quibus *εὐφωνία* memoratam syllabam subduci minime patitur, ut cavisti pavisti; casti pasti non dicitur. eidem primae t littera adiecta fiet tertia, amavi amavit, monui monuit, audiavi audivit, legi legit. ex eadem oritur et prima pluralis addita mus syllaba, ut secui secuimus, docui docuimus, audiavi audivimus, legi legi-

4 procreabitur in singulari B 10 iisdemque ed. Vind. eiusdemque B 11 legunt amo amas amat amamus amatis amant moneo mones monet monemus monetis monent audio audis audit audimus auditis audiunt lego legis legit legimus legitis legunt DE PRAETERITO IMPERFECTO MODI INDICATIVI ACTIVI B. eorundem verborum formas post relinquo quodque modorum et temporum definitiones in B constanter additas et titulos temporibus de quibus tractatur plerumque praescriptos omisi 33 quibus] quibus quibus B

p 153—55 V.

mus. at secunda pluralis de secunda nascitur singulari adiecta s littera, ut amavisti amavistis, docuisti docuistis, audivisti audivistis, legisti legistis. tertia vero pluralis eiusdem temporis semper in runt syllabam desinit et creatur ex prima singulari i finali eius in e conversa et addita syllaba supra dicta, ut secui secuerunt, monui monuerunt, audiui audiverunt, legi legerunt; eademque runt syllaba non numquam in re commutatur, ut amaverunt amavere, docuerunt docuere, audiverunt audivere, legerunt legere. memento v quoque illis subduci solere, cum vi syllaba terminentur i vocali antecedente, ut nutriv i nutriti nutrit, audi i audii audit, cupi i cupii cupivit cupiit. omne praeteritum plusquamperfectum activum modi indicativi in ram syllabam desinit. nascitur autem de praeterito perfecto i finali eius conversa in e et addita syllaba supra dicta, ut amavi amaveram, docui docueram, audiui audiveram, 618, 32 legi legeram. | * * * item qui dicit ἡ δίκη τεμνέσθω, litem adhuc in conflictu esse demonstrat; qui vero dicit ἡ δίκη τεμνῆσθω, tanta vi iubet, 15 ut iam velit esse negotium terminatum. quod et latinitas, quamvis circumloquendo, non tamen respuit, cum dicat 'ostium clusum sit', 'pugna commissa sit', 'lis terminata sit'. quibus omnibus quam conficiendi celeritatem exigimus demonstratur.

618, 14 Omne imperativum activum praesens per singulas coniugationes sua cuiusque vocali terminatur, ut ama mone audi lege. aliqua eius modi sola reperiuntur, cedo fer es dic. sed cedo in hac tantum modo voce consistit nec ulterius procedit, nisi quod plurale eius quidam cete dixerunt, sed originem nullam penitus habere cognoscitur. in r vero fer et quae ex eo componuntur, ut defer adfer confer praefer. s quoque finita et ipsa 25 perpauca sunt, ut es et quae ex eo componuntur, ades prodes praees, quaeque alia ex eodem verbo figurantur, et unum his simile potes. quae ex infinitis suis formari technici volunt ultimis syllabis ablatis, cantare canta, monere mone, audire audi, legere lege; adeoque hoc esse certissimum, ut etiam illa sub eiusdem regulae norma sint posita. nam ab 30 eo quod est esse ablata ultima fit es, adesse ades, itidemque ab eo quod est ferre praefere fer praefer. potes tantum videtur minime huic regulae consentire; sed | sciendum est nunc quidem infinitum eitis dici posse, sed apud antiquos integrum potesse reperiri, quod posterius posse per synopen dixerunt. dic autem vel fac duc deduc per apocopen dicuntur: 35

8 syllaba t terminetur B 14 legeram] 'desinit hic folium cod. 16. desunt duo folia, quibus continebantur reliqua de tempore plusquamperfecto, formatio futuri indicativi activi, declinatio indicativi passivi et initium praeceptorum de modo imperativo' editor Findobonensis. idem quatuor versus ex iis membranarum quae perierunt in praecedente membrana olim inversis litteris expressas legit hos, mus syllaba; secunda vero, si eidem tertiae is syllaba fuerit adiecta; tertia quoque, si ante t litteram ultimam eius u interponitur, ut audiemus audietis audient 14 τεμνέσθω utroque loco B 21 lege cedo B. quae interpositi, aliqua eius modi sola reperiuntur, infra 25 post praefer habet B. quamquam plura etiam perisse videntur 23 cete] cete B 28 technici B 32 potest tantum B 34 synopen] sineopan B 35 dixerunt] dicunt B

nam integra sunt face dice duce deduce olfac olface reice reice et alia similia, ut in his quoque constet regula sua et amissione ultimae syllabae ex infinitis suis procedant, facere face, dicere dice, ducere duce, olfacere olface, reicere reice. tertia persona singularis fiet ex secunda singulari. in prima quidem a in e conversa et addita t, ut ama amet, in secunda vero et tertia producta adiecta at syllaba, ut mone moneat, audi audiat, in tertia correpta e in a conversa et addita t, ut lege legat. et ut compendiosius dicam, eadem erit tertia singularis imperativi praesentis per omnes coniugationes, quae optativi futuri vel coniunctivi praesentis, utinam amem ames amet, utinam moneam moneas moneat, utinam audiam audias audiat, utinam legam legas legat, cum amem ames amet, cum moneam moneas moneat, cum audiam audias audiat, cum legam legas legat. secunda quoque pluralis ex secunda singulari adiecta te syllaba procreabitur, ut ama amate, mone monete, audi audite, lege legite: tertia enim correpta familiare hoc habet, inter e et i permutationem. tertia vero pluralis ex tertia veniet singulari n littera post a vel e paenultimam interposita, ut amet ament, doceat doceant, audiat audiant, legat legant. ama amet amemus amate ament, mone moneat moneamus monete moneant, audi audiat audiamus audite audiant, lege legat legamus legite legant. omne futurum imperativum declinationis activae in to syllabam desinit et fit ex praesenti suo fini eius memorata addita syllaba, ut ama amato, mone moneto, audi audito, lege legito: in tertia enim correpta, ut diximus, e et i litterae vicissim sibi cedunt. tertia aut eadem erit quae praesentis, ut amet moneat audiat legat, aut unam eandemque vocem et secundae et tertiae tribuimus, amato amato, moneto moneto, audito audito, legito legito, ut Terentius * 'Argolica hac galea contentus abito' et 'esto nunc sol testis' et

nequis ob inceptum subitum mihi segnior | ito.

secunda pluralis eiusdem temporis ex secunda fiet singulari adiecta te syllaba, amato amatote, legito legitote. tertia vero pluralis aut eadem erit quae praesentis, ut ament moneant audiant legant, aut hoc modo formabitur: omnis persona tertia pluralis modi indicativi temporis praesentis *addita sibi* o fiet tertia pluralis imperativi activi *temporis futuri*, ut amant amanto, monent monento, audiunt audiunto, legunt legunto. non numquam veteres non sine elegantia pro coniunctivis imperativa posuerunt, ut

ne pete conubiis natam sociare Latinis
et 'thalamis neu crede paratis' et

1 olfac — reice et olfacere — reice, e quibus olfac et reice post deduc ponenda erant, postea videntur adscripta esse 16 post ed. Vind. ante B 26 Terentius] Vergilius ed. Vind. lacunam qua Terentii exemplum excidisse videtur indicavi Argolica] Verg. Aen. V 314 27 esto] Verg. Aen. XII 176 28 nequis] Verg. Aen. XII 566 signior B 32 praesentis o fiet B: item in reliquis quae inclinatis litteris expressa sunt oblitteratam codicis scripturam restituit ed. Vind. 37 ne pete] Verg. Aen. VII 96 38 thalamis] Verg. Aen. VII 97

p. 156. 57 V.

ne, pueri, ne tanta animis *assuescite* bella,
 neu patriae validas in viscera vertite vires
 pro ne petas, neu credas, ne *assuescatis*, neu vertatis. amato *amato vel*
amet amatote ament vel amanto, doceto doceto vel doceat docetote do-
 ceant vel docento, audito audito vel audiat auditote audiant vel audiunto, 5
 legito legito vel legat legitote legant vel legunto.

Omne imperativum passivum temporis praesentis idem erit quod *in-*
finili modi activi praesens, amare docere audire legere. cuius tertia per-
 sona de tertia fiet activi praesentis addita ur syllaba, amet ametur, mo-
 neat moneatur, audiat audiatur, legat legatur. secunda pluralis ex se- 10
 cunda veniet plurali praesentis activi te ultima in mini syllabas commutata,
 amate amamini, monete monemini, audite audimini, legite legimini. ter-
 tia pluralis ex tertia veniet plurali praesentis activi ur addita syllaba,
 ament amentur, moneant moneantur, legant legantur. *amare ametur*
amemur amamini amentur, monere moneatur moneamur monemini mo- 15
 neantur, audire audiatur audiamur audimini audiantur, legere legatur
 legamur legimini legantur. omne futurum tempus passivum modi impe-
 rativi ex suo fiet activo addita r littera, ut amato amator, moneto mo-
 netor, audito auditor, legito legitor. | tertia aut eadem erit quae prae-
 sentis, ametur moneatur audiatur legatur, aut una eademque voce qua 20
 secunda proferetur, sic ut in activo futuro, amator amator, monetor mo-
 netor et reliqua. secunda pluralis eiusdem temporis ex secunda forma-
 bitur activi plurali temporis eiusdem tote syllabis in minor conversis, ut
 amatote amaminor, monetote moneminor, auditote audiminor, legitote
 legiminor. tertia pluralis eiusdem temporis aut eadem erit quae prae- 25
 sentis, aut ex tertia veniet activa numeri eiusdem et temporis addita in
 ultima r littera, ut amanto amantor, docento docentor, audiunto audiun-
 tor, legunto leguntor. amator amator vel ametur amaminor amentur vel
 amantor, monetor monetor vel moneatur moneminor moneantur vel mo-
 nentor, auditor auditor vel audiatur audiminor audiantur vel audiuntor, 30
 legitor legitor vel legatur legiminor legantur vel leguntor.

620, 12

De optativo modo. in hoc etiam modo communis Graecis Latinisque
 quaestio exorta est, si praeteritum tempus possit admittere, quia nullus
 umquam quae iam facta sunt sperat, cum infecta fieri non possint, sed
 in praesens vel in futurum aliquid optetur. sed transactum quoque tem- 35
 pus optanti necessarium adprobatur. nam saepe, cum in longinquis ali-
 quis constitutus de re quam desiderat incertus sit, votis tamen adiuvat
 cupidinem suam, ut id precetur iam evenisse quod cupit: ut puta navi-
 gantibus suis, si tempestas fuerit exorta, diis supplicans exposcat ut pa-
 rens aut filius aut cognatus evaserit discrimina ventorum ac vim supera- 40

1 ne puteri B: Verg. Aen. VI 833 11 te] e B 15 monemini corr. moneanimi B
 17 legamini B 18 monetor] monetur B 27 ultimo B 34 sunt] sint B 38 uenisse B

verit procellarum. omne optativum praesens idemque imperfectum activum in rem syllabam desinit vocali coniugationis suae antecedente, ut utinam amarem monerem audirem legerem. cuius m littera in s commutata nascitur secunda, eademque in t conversa fit tertia, amarem amares amaret et reliqua. prima pluralis ex prima nascitur singulari adiecta us syllaba, ut amarem amaremus et reliqua. secunda pluralis ex prima fiet plurali mus ultima in tis syllabam conversa, ut amaremus amaretis et reliqua. tertia pluralis ex tertia nascitur singulari n littera ante t ultimam interposita, amaret amarent. | omne optativum praeteritum perfectum idemque plusquamperfectum ex praeterito perfecto indicativo creatur ultimae eius syllabae s littera adiecta et addita sem syllaba, amavi amavissem, monui monuissem, audiavi audivissem, legi legissem. sed aliquotiens vi ex medio intercepta contrahimus syllabas, ut dicamus amassem audissem. residuas personas in utroque numero ad similitudinem superioris temporis figuramus. omne optativum futurum activum ex primo themate verbi nascitur, in prima quidem coniugatione o novissimo in em syllabam, in ceteris autem in am converso, ut amo amem, moneo moneam, audio audiam, lego legam. residuae personae ad similitudinem superiorum formantur. omnia optativa passiva *praeter* praeteritum perfectum et plusquamperfectum ex activis suis, sicut in praecedentibus, formabuntur in in r commutata reliquisque sub eadem observatione deflexis. |

De coniunctivo modo. coniunctiva Latinorum eandem apud Graecos 619, 21 habent causam vocabuli et ex una eademque origine traxerunt. non enim huic modo, ut ceteris, ex intellectu, sed ex solo accidenti nomen est inditum. siqui dicit lego, nihil dubium relinquit quin legere se indicet, ideo indicativus appellatur; qui dicit lege, aperte quid fiat imperat, inde imperativus; utinam legam cum dicitur, optatur quod fieri desideratur, et optativus vocatur; legere, quia nullum animi definit affectum, infiniti nomen accepit. si vero dixerō cum legam cum legerim cum legissem cum legero, ostendo nullum tempus modi istius nisi coniunctum alteri parti orationis posse proferri. ideo non ex sensu, qui adhuc dubius est, sed ex sola coniunctione quae ei accidit coniunctivus modus appellatus est. unde et Graeci ὑποτακτικὸν διὰ τὸ ὑποτετάχθαι vocaverunt, quod necesse est illi praemisso aliquid subdi, ut sensus integer fiat et planior, cum faciam vitula pro frugibus, ipse venito.

notabis in hoc modo quod non more Graecorum iunctim bina tempora deflectunt, sed singula separatim, cum in optativo contra quam Graeci bina, non singula declinent. sunt autem eadem quae in optativo et insuper praeteritum perfectum et futurum sub diversa finalitate, praesens idemque futurum optativum cum legam, praeteritum imperfectum cum

7 conuersam corr. -sa B 18 residuae B 19 praeter om. B, add. Iamus
23 et om. B 25 reliquid B indiget B 29 acceperit B 35 cum] Verg. bucol.
3, 77 37 singulas separatim B

p. 159—62 V.

legerem, | praeteritum perfectum cum legerim, praeteritum plusquamperfectum cum legissem, futurum cum legero. unde etiam isdem regulis formabuntur, nec alia discretio erit inter perfectum ac futurum, nisi quod in prima persona illud in rim, alterum in ro syllabam desinet, cum legerim cum legero. passiva quoque eiusdem modi sub isdem regulis declinantur et ex suis veniunt activis ad similitudinem superiorum, nisi quod futurum quoque per participium et ero vel fuero verbum declinatur. Latini sua quadam licentia usurpationis modo indicativa pro coniunctivis ponunt, modo coniunctiva pro indicativis: Cicero 'qui poterit socios tueri, si dilectum rerum utilium et inutilium non habebit' pro habuerit; alibi idem fuerint; 'libenter tibi, Laeli, ut eum desideras equidem concessero' pro concedam. |

621, 24 De infinito modo. infinitum modum quidam minime habendum inter verba existimant, quia neque numerum et personam, quae verbi propria sunt, designat, sed adverbis potius temporis adplicare conantur, quorum proprium est ut sensum, si cum verbo socientur, efficiant praeposita vel postposita: latine loquor, loquor latine, facio fortiter, fortiter facio. ita | et infinitum, scribere volo, volo scribere, disserere cupio, cupio disserere; praesertim cum multa sint adverbia quae ex verbis oriantur, ut a curro cursim, stringo strictim, caedo caesim, pungo punctim et similia; 20 maxime cum et aliae partes a verbo nascentur, ut participia et nomina, sicut est scribens et scriptor, quae et finalitatem solitam verborum et significationem amiserint personarum, quas non nisi cum additamento pronominis possint distinguere, ut amans me te illum nos vos illos. sed a doctioribus his refutantur: infinitum modum non quidem exprimere numerum vel personam, omnes tamen recipere personas et utrumque numerum 25 admittere. nam ipsum scribere, cum a me agitur, fit scribo, cum a te, fit scribis, cum ab illo, fit scribit, item cum a nobis, fit scribimus, cum a vobis, fit scribitis, cum ab illis, fit scribunt; et scripsisse, cum in me fuit, fit scripsi, cum in te, fit scripsisti, cum in illo, fit scripsit, cum in nobis, fit scripsimus, cum in vobis, fit scripsistis, cum in illis, fit scripserunt; et scriptum ire, cum in me erit, fit scribam, cum in te, fit scribes, cum in illo, fit scribet, cum in nobis, fit scribemus, cum in vobis, fit scribetis, cum in illis, fit scribent. cum enim dico scribo, nihil aliud significo quam scribere me. cum dico scribis, 30 quid aliud dixi quam scribere te? cum dico scribit, quid aliud dixi quam scribere illum? et cetera. deinde adverbium temporis hinc maxime esse

3 formabuntur . . . aliqua B 9 qui poterit] Cicero de legibus tertio exc. Par.
10 dilectum verum B delectum rerum ed. Vind. 11 'inter idem et fuerint exemplum e
Cicerone petium excidisse palam est' editor Vindobonensis libenter] Cicero in primo
de re publica exc. Par.: Cic. de re publ. I 13 laeti B 12 in declinatione coniuncti-
vorum quae sequitur cum lectus ero — lecti erint fuerint habet B 13 quidam exc. Par.
quidem B 16 proprium] primum B 20 caesim] caedim corr. caesim B 22 quae
ed. Vind. quia B 23 additamentum corr. -to B 25 doctioribus B

non posse, quia significationes temporum in adverbio non de eiusdem soni vel vocis inflexione nascuntur, sed, ut tempora mutantur, voces etiam permutantur, nunc modo nuper olim dudum antea postea; in infinito autem vox eadem paululum flexa tempus immutat, scribere scripsisse scriptum ire, quod est proprium verbi. alia quae de hoc modo tractantur praetermittenda existimavi, ne superfluis immorarer.

Omne infinitum activum praesentis temporis in e desinit, ut amare monere audire legere. unde etiam a fio fieri esse deberet; et licet usus aliter optinuerit (fieri enim nunc dicitur), Ennius tamen in X annalium 10 fieri dixit, non fieri. regula autem iam superius dicta est: nam omne imperativum activum addita re syllaba fit infinitum, ama amare, mone monere, audi audire, lege legere. omne praeteritum infinitum activum 623, 7 in se syllabam desinit; fit autem ex praeterito perfecto indicativo i ultimo eius adiecta s littera et adsumpta se syllaba, secui secuisse, monui monuisse, audi audiuisse, legi legisse. omne futurum activum per societatem participii seu gerundi sibi addito ire conformatur, amatum ire monitum ire auditum ire lectum ire.

Omne infinitum passivum praesentis temporis ex suo veniet activo e in i commutata praeter tertiam correptam, ut amare amari, monere moneri, audire audiri. ea vero quae tertiae sunt correptae, siquidem consonantem habuerint o ultimum praecedentem, ipsum o in i convertunt, ut lego legi, dico dici; si vero vocalem, quando i fuerit, o novissima subtrahetur, ut rapio rapi, capio capi; quando u, o finalis in i transfertur, ut arguo argui, acuo acui. omne praeteritum infinitum passivum 25 per societatem participii adiuncto esse vel fuisse verbo profertur, amatum esse fuisse, monitum esse fuisse, auditum esse fuisse, lectum esse fuisse. omne futurum infinitum passivum per eandem participii sive gerundi societatem adiecto iri pronuntiatur, amatum iri monitum iri auditum iri lectum iri. |

Latini peculiarius infinitis in i exeuntibus addunt er syllabam, ut i, 624, 20 quod longum fuerat, breve efficiant, ut 'accingier ense'. non nunquam infinito pro indicativo utuntur: Sallustius 'qui ubi primum adolevit, pollens viribus, decora facie, non se luxui neque inertiae corrumpendum dedit, sed, uti mos gentis illius, 35 equitare, iaculari, cursu cum aequalibus certare'. aliquotiens pro coniunctivo ponunt: Cicero pro Sextio 'rei publicae dignitas me ad se rapit et haec minora relinquere hortatur' pro 'hortatur ut relinquam', Vergilius 'hortor amare focos' pro 'hortor ut ament'.

2 voces ed. Vind. nices B 7 in re ed. Vind. 8 et] sed B 20 tertia sunt B
31 accingier] Verg. Aen. III 493 accingier arte, quo exemplo usus est Diomedes p.
341, 14. accingitur ense legitur Verg. Aen. VII 640 32 Sallustius] Jug. 6, 1 34
enertiae B 36 Cicero pro Sextio] 3, 7 dignitatis B 38 hortor] Verg. Aen.
III 134

p. 164. 65 V.

ponunt et pro gerundi modo: Cicero pro Quintio 'consilium cepisse' hominis fortunas funditus evertere' pro evertendi, Vergilius
 sed si tantus amor casus cognoscere nostros
 pro cognoscendi, Terentius in Hecyra 'adeamus visere' pro visitatum,
 et cantare pares et respondere parati
 pro 'ad cantandum et respondendum'. ponunt et pro participio: Varro
 in Scaevola 'et ut matrem audivi dicere', Vergilius 'equidem
 Teucrum memini Sidona venire', Cicero 'Charidemum Chium
 testimonium dicere audistis' pro dicentem et venientem.

DE IMPERSONALIBVS

10

625, 7 Impersonalis, ut iam superius diximus, non modus habendus est, sed peculiaris apud Latinos verborum geminata declinatio. nam una est cum numeris et personis, haec altera sine numeris et personis per universos modos per quos illa decurrens, et hoc distat ab infinito, quod in illo quidem necesse est modis omnibus extrinsecus adsumi personas et 15 numeros, prout usus exegerit, scribere oportet me te illum nos vos illos; in impersonali vero nullus huius modi ex adiectione sumitur intellectus. nam qui dicit legitur curritur agitur impersonaliter, non indicat quid ille aut illa aut illud, sed rem tantum exprimere contentus praetermittit personas, apud quas officium est lectionis aut cursus | aut actionis: Teren- 20 tius 'quid agitur? statuer' Vergilius 'itur in antiquam silvam', 'ventum erat ad limen'. qui vero non impersonaliter dicit, necesse est addat ipsam personam aut rem, in qua est ipsum officium, legitur Vergilius, legitur Sappho, legitur carmen Horatii. sunt tamen impersonalia Graecis Latinisque communia, sunt tantum latinitati concessa. nam 25 decet me te illum nos vos illos tam Graecis convenit quam Latinis, quod tunc impersonale habetur, cum casus illi non additur, ut puta decet legere, decet philosophari, decet artibus bonis vitam ornare. nam si casum acceperit, necesse est insit illi persona, et impersonale esse iam desinit, ut puta 'deceo magister discipulum, deces magister discipulum, decet 30 magister discipulum'; transitque etiam in numerum pluralem, ut 'decemus iudicia magistratus', 'decent domum columnae'. item etiam Graeci πρόπει μοί σοι ἐκείνῳ ἡμῖν ὑμῖν ἐκείνοις ἀναγινώσκειν γεωργεῖν φιλοσοφεῖν, καὶ πρόπω ἐγὼ πρόπεις σὺ πρόπει ἐκείνος ἄρχων τῇ πόλει, καὶ πληθυντικῶς πρόπομεν πρόπετε πρόπουσιν ἄρχοντες τῇ πόλει. 35 tale est et placet, quia et per omnes personas declinari potest, ut placeo

1 Cicero pro Quintio] 16, 53 concilium coepisse B 3 sed] Verg. Aen. II 10

4 adeamus visere] it ad eam visere exc. Par.: Terent. Hec. I 2, 114 it visere ad eam 5 et cantare] Verg. bucol. 7, 5 7 in scaeuolam B equidem] Verg. Aen. I 619 8 Cicero] in Verr. act. sec. I 19, 50 Chium] cum B 9 testimonium corr. nio B 16 numero B 17 in om. B, add. ed. Vind. 18 indicat] iudicat corr. id dicit B 20 Terentius] Eunuch. II 2, 40 21 itur] Verg. Aen. VI 179 22 ventum] Verg. Aen. VI 45 27 ut putat B 29 insit] inerit B

places placet placemus placetis placent, et impersonale accipi potest, item ut superius, casu addito vel detracto. nam 'placeo amator amicae, places placet et placemus placetis placent amatores amicae' verbi est legitima declinatio; 'placet' vero 'scribere legere militare' impersonalia sunt; sic et apud Graecos ἀρέσκω ἀρέσκεῖς ἀρέσκει ἄρχων, καὶ πληθυντικῶς ἀρέσκομεν ἀρέσκετε ἀρέσκουσιν ἄρχοντες, αὕτη μὲν συνήθης τοῦ ῥήματος κλίσις, ἀρέσκει δὲ ἀναγινώσκειν στρατεύεσθαι φιλοσοφεῖν ἀπροσώπως κλίνεται. contingit quoque potest et ex integra declinatione venire,

10 scilicet ut Turno contingat regia coniunx, potest et impersonale esse. si enim dixeris 'contingo contingis contingit iudex civitati' ac pluraliter 'contingimus contingitis contingunt iudices civitati', plena declinatio verbi; si vero 'contingit interfuisse spectaculis, supervenire cenantibus', nulla hic intellegentia certae personae. nec enim
15 ad tertiam | personam, quod prima facie occurrit, dirigitur, sed res ipsa tantum ostenditur accidisse. similiter et Graeci, ἐπιτέτευγμαῖ ἐπιτέτευξαι ἐπιτέτευκται ἄρχων τῇ πόλει, καὶ πληθυντικῶς ἐπιτετεύγμεθα ἐπιτέτευχθε ἐπιτετευγμένοι εἰσὶν ἄρχοντες τῇ πόλει κατὰ τὴν ἐντελῇ λέγεται κλίσει· συνέβη δὲ συμπαρεῖναι τῇ θεᾷ, ἐπιστῆναι δειπνοῦ-
20 σιν, ἢ πάλιν συνέβη ταραχὴν γεγενῆσθαι, πόλεμον ἐργεῖσθαι, οὐδεμία προσώπων ἢ ἀριθμῶν ἔμφασις ὠρισμένων· οὐ γὰρ εἰς τρίτον πρόσωπον, ἅπερ ἂν τινι τῇ πρώτῃ ἀπαντήσειεν ἀκοῇ, ἀναφέρεται, ὥς ἔβη, 'πῇ ἔβη Ἀνδρομάχῃ', ἀλλὰ τὸ μόνον ἀποβεβηκέναι τὸ πρᾶγμα δείκνυνται. huic simile est iuvat. nam si dixero 'iuvo iuvās iuvat aliquem sumptibus', integra et solita declinatio verbi; si vero 'iuvat spe-
25 ctare, iuvat ludere, iuvat amare', nulla hic significatio numeri vel personae, ut Vergilius

iuvat evasisse tot urbes

Argolicas mediosque fugam tenuisse per hostes,

30 et alibi

forsan et haec olim meminisse iuvabit.

idem etiam Graeci custodiunt: nam ἥδομαι ἥδῃ ἥδεται ἢ κατὰ προσώπων καὶ συνήθης κλίσις, ἥδει δὲ ἄρχειν φιλοσοφεῖν γεωργεῖν ἢ ἀπρόσωπος ἔμφασις. paenitet quoque hoc est quod apud illos μεταμέ-
35 λει, καὶ τῶν προτέρων μοι μεταμέλει μνημάτων, oportet etiam idem est quod a Graecis χρή sive δεῖ impersonaliter dicitur, oportet quaerere, oportet habere, oportet parta servare, χρή πορίζεσθαι, χρή ἔχειν, χρή τὰ πορισθέντα φυλάττειν. illa iam propria Latinorum, taedet piget

6 μέν] μη B 8 κηνεται contigit B 9 nenisse B 10, scilicet] Verg. Aen. XI 371 19 θεᾷ] θα B 22 αναφεται B 23 πῇ ἔβη] Hom. Il. Z 377 25 et solita ed. Vind. solida B 28 inuat enasesse B: Verg. Aen. III 282 31 forsā] Verg. Aen. I 203 32 καταπροσώπων B 33 ἥδει Ianus εδει B 35 προτερον B 37 parta] pera corr. perta B

p. 166. 67 V.

pudet licet miseret, taedebat pigebat pudebat licebat miserebat, tacsum est fuit, puduit, piguit, licuit vel licitum est fuit, misertum est fuit, taesum erat fuerat, puduerat, piguerat, licuerat *vel* licitum erat fuerat, misertum erat fuerat, taedebit pigebit pudebit licebit miserebit. sic et 'veritum est' impersonaliter figuravit Tullius in secundo de finibus bonorum et malorum, 'primum' inquit 'Aristippi Cyrenaicorumque omnium, quos non est veritum in ea voluptate, quae maxima dulcedine sensum moveret, summum bonum ponere'. | illa tamen omnino propria Latinorum, quae in tur exeunt et per singula tempora in omnibus modis ex tertia veniunt persona declinationis passivae, Romae bene docetur, bene spectatur in circo, fortiter dimicatur in ludo. hoc amplius species ista procedit, ut etiam ex neutris in tur impersonalia figurentur, curritur statur sedetur discumbitur prandetur pugnatur itur caletur: Plautus in Captivis

quasi cum caletur cocliae in occulto latent; egetur idem in Pseudolo, 'egetur atque amatur ampliter'. cum igitur per tempora currunt et modos, sine personis tamen et numeris declinantur, curritur currebatur cursum est fuit cursum erat fuerat curretur. hanc impersonalium speciem graecus sermo penitus ignorat. hoc quoque latinitatis est proprium, quod quaedam, cum ex activa declinatione personalia sint, in persona patientis fiunt impersonalia. nam 'maledico tibi, invideo tibi, noceo tibi' sine dubio activae significationis sunt; in persona vero patientis non recte dicitur 'maledicor a te, invideor a te, noceor a te', sed 'maledicetur mihi a te, nocetur mihi a te, invidetur mihi a te', quae forma impersonalis est.

626, 28 De usurpativa. hanc quidam gerundi modum vel participialem vocant, quia verba eius paene omnia similia participiis sunt et sola significatione distantia. nam salutandi et salutando et salutandum ac salutatum, cum per se dicuntur, participia videntur casibus declinanda; cum vero per hanc formam proferuntur, duce sensu aliud esse deprehenduntur. nam 'vado salutatum' hoc est dicere 'vado salutare' aut 'ut salutem': Vergilius

venatum Aeneas unaque miserrima Dido
in nemus ire parant,

id est venari aut ut venentur. denique figuratur etiam ex his verbis quae passivam declinationem non habent, ut natatum eo, ambulatum eo,

3 vel post licuerat om. B 4 misertum] mertum B sic et veritum est] Gell. XV
13 5 de finibus b. et m. B: II 13, 39 8 dulcedine B 14 platus B: Capt. I 1, 12
15 coeli latent B: supplevit editor Vindobonensis, sicut reliqua quae inclinatis litteris expressa sunt 16 in Pseudolo] I 3, 39 (v. 273 R.) 17 numero B
26 De usurpativa — 649, 25 lectu alieno loco posita esse vidit Iamius, eaque transposuit post 652, 4 potuit invenire. nolui tamen in his excerptis ab ordine codicis recedere, praesertim cum plura omitta esse verisimile sit: cf. Diom. p. 395, 11 gerundi modo et participialem B 27 participis B 33 natatum B: Verg. Aen. III 117

cum nec nator nec ambulator dici possit. item 'ad salutandum eo' participium esse iam desinit, nisi adieceris vel hominem vel amicum. hac enim adiectione participium obtinebit, sed tunc cum ex verbo est habente et passivam declinationem, ut ad videndum, ad salutandum; 'ad declamandum' vero cum dico, non possum dicere illum, quia declamator latinum non est. denique cum dicit quis 'eo ad salutandum vel ad audiendum vel ad videndum vel | ad osculandum', quia potest addi et illum et ab illo, si nihil addatur, incertum relinquitur, utrum activa an passiva significatione prolatum sit; si vero dixerō 'ad loquendum', hoc significo, ut de alio loquar, non etiam ut alius de me loquatur, quia loquor deponens est, non commune. inde est 'uritque videndo femina' et 'picis in morem ad digitos lentescit habendo' et 'verberando necati', quia et videor et habeor et verberor non deponentia, sed passiva sunt. item inter loquendum, inter agendum vel de inperando, de edendo verba usurpativa dixerunt. sed et illa,

nec visu facilis, nec dictu effabilis ulli,
verba sunt ad eandem formam pertinentia, quae latinitati non solum praestat ornatum, sed et illud quoque, ut aliquid habere videatur, quod Graeci iure desiderant, quamvis et ipsi partem eorum aliquam, licet inter adverbia positam, habere tamen existimantur, ut est *ποιητέον γραπτέον λεκτέον*: haec enim illis similia sunt, 'aut pacem Troiano a rege petendum'. sunt autem universa V, amandi amando amandum amatum amatu, monendi monendo monendum monitum monitu, audiendi audiendo audiendum auditum auditu, legendi legendo legendum lectum lectu.

DE FORMIS VERBORVM

Formae verborum sive species sunt IV, quibus ex rebus quas significant indita vocabula sunt. nam prima dicitur meditativa, quae significat meditationem eius rei quae imminet et cuius speratur effectus, ut parturio, quod est parere meditor, esurio esse meditor; sic amaturio lecturio et similia. secunda inchoativa, quae aliquid fieri iam coepisse testatur,

8 addatur in incertum B 11 utrique B: Verg. georg. III 215 12 picis] Verg. georg. II 250 16 nec] Verg. Aen. III 621 18 praestant B 20 ποιητέον B 21 aut] Verg. Aen. XI 230 22 agete (corr. a rege) pendendum B 25 lectu. declinatio impersonalium. quae in tur exeunt per singulas coniugationes ad similitudinem passiuorum ex tertia persona figurantur curruntque per omnes modos temporaque unusquisque eorum recepit. modo indicatio amatur — modo infinito eadem erunt impersonalia per omnes coniugationes quae infinita passiva. sed haec erit discretio. si dixerō legi cleonem, legi salustium, in finiti est; si vero legi tantum modo, impersonale est. non enim huic aut illum intellegitur, sed ipsa qualiscumque lectio demonstratur. amari — lectum iri. quae in et exeunt quoniam ex se non numquam oriuntur non referentur ad coniugationes, ut est taedet pudet piget poenitet miseret oportet, nisi quod potest similitudo quaedam in his esse coniugationis secundae, quantum ad tertiam personam attinet singularem. modo indicatio poenitet — taedet. ad similitudinem superiorum et reliqua declinabuntur per omnes modos et tempora. De formis B. declinationes verborum impersonalium amatur docetur auditur legitur et poenitet pudet piget licet omisi 30 parere B

p. 171. 72 V.

ut | pallescit, cui necdum totus diffusus est pallor, et calescit, qui incipientem sentit calorem. tertia perfecta, quae consummationem rei de qua loquitur ostendit et peractum officium actionis, nec adhuc cogitari vel coeptis haerere. quarta frequentativa, quod uno verbo frequentationem administrationis ostendit, quae etiam iterativa vocitatur, quod iterati⁵ ac saepissime repetiti obsequii designat effectum, ut est lecto lectito. ideo autem hoc ordine digestae sunt, quia primum est, ut de aliqua re capiamus consilium; secundum, ut firmato consilio incipiamus id quod placuit; tertium, ut coepta perficiamus; quartum, ut iam perfecta repe-
tamus. nunc de una quaque earum tractatus proprius proponatur.¹⁰

625, 27 De meditativa. haec forma tota coniugationis est tertiae productae, cuius similis apud Graecos quoque species invenitur. inde sunt enim illa, μαθητιῶ δαίμονιῳ βινητιῶ οὐρητιῶ: his enim verbis temptamen-
tum quoddam rei et meditatio, non ipse effectus exprimitur; quibus similia illa etiam videntur, εἰγείω δκνεείω γαμησειώ πολεμησηείω βρω-
σειώ ὀψείω.

625, 34 De inchoativa. haec forma semper tertiae correptae est in omnibus verbis, a quibuscumque veniat, adeo ut, etsi a verbo primae coniugationis derivetur, ad correptam tamen tertiam transeat, ut ab eo quod est hio hias hiasco et per collisionem seu contractionem hisco. et semper sub
activa tantum declinatione profertur, etiam si veniat ex principali, quod sit simile passivo, ut a misereor miseresco et a labo labasco, 'misc-
rescimus ultro' et 'labascet victus uno verbo q. c'. contra saepe trahitur ex verbo activo et significat passionem, quamvis activa de-
clinatione flectatur, ut lentesco,²⁵

sed picis in morem ad digitos lentescit habendo. sunt quaedam inchoativa et sine substantia principalis: Vergilius 'et tenebris nigrescunt omnia circum', cum non dicitur nigreo; et Lucretius 'grandescere adauctu', nec tamen dicitur grandeo. sunt quae habent principalis sui personam tertiam, cum prima non exstet:³⁰ hebesco a verbo est hebet, hebeo autem latinum non est: lentesco a verbo lentet, Lucilius 'lentet opus'; sed lenteo sine usu est: aegrescit a verbo aegret, Lucretius

saepe itaque in promptu corpus quod cernimus aegret; aegreo tamen dictum non est. haec forma semper in sco desinit, non
tamen quidquid exit in sco inchoativum est. nam quae non sunt a ver-³⁵

1 palescet corr. palescit B caliscit B 4 frequentationes B 6 designit B 19 ut om. B 22 miserisco B miseriscimus B: Verg. Aen. II 145 23 labascet] Terent. Eun. I 2, 98 25 flectatur corr. flectetur B 26 sed] Verg. Georg. II 250 lentiscit B 27 et tenebris] Verg. Aen. XI 824 28 ingrescunt corr. nigrescunt B cum nigro B 29 grandescere fauctu B grandescere adaucta ed. Vind. Lucret. II 1122 31 hebesco est B. luc pertinere videntur quae in imo margine membranae adscripta sunt in B, ea verba quae primam non habent personam lentesco] lentis ... B 32 Lucilius] in VIII Priscianus l. VIII p. 397, 25 33 Lucretius] III 106 34 in promptu B cernemus B

his aliis derivata, licet in sco terminentur, inchoativa non sunt, ut disco cresco senesco. perfectum tempus huic formae evenire non potuit. quid enim simul et adhuc incipere et iam praeterisse dicatur? participium quoque futuri temporis abnegavit. quid enim adhuc speratur, cum coeperit, aut quod iam extat venturum esse promittitur? semper etiam neutri est generis. his igitur quinque inchoativum quodque cognoscitur, si sco syllaba finiatur, neutrale sit, coniugationis tertiae correptae, careat praeterito perfecto, non habeat participium futurum. hanc quoque formam sunt qui Graecis familiarem existiment, adserentes hoc esse μελαί-
 10 νομαι καὶ θερμαίνομαι, quod est nigresco et calesco. sed apud illos quoque aliqua huius significationis in σκω exire contendunt, ut τελίσκω γαμίσκω τιπρώσκω γηράσκω. διδάσκω autem, licet eiusdem finis sit, nemo tamen perfectum, non inchoativum esse dubitavit.

De frequentativa. huius formae verba non numquam uno gradu, non
 15 numquam duobus derivantur, ut scribo scripto scriptito, cano canto cantito, salio salto saltito. nec tamen est in posterioribus maior quam in prioribus frequentationis expressio, sicut nec in diminutivis secundus gradus minus priore significat, anus anula anicula. sunt tamen quaedam eius verba quae in so exeunt, ut video viso, pello pulso, cum plerum-
 20 que in to soleant exire. sed ea quidem quae in to exeunt semper coniugationis sunt primae; ea vero quae in so non numquam et tertiae reperiuntur, ut viso visis [pulso pulsas]. sunt in ea non nulla sine substantia principalis, ut cyathissare crotalissare. sunt in ea | verba explicitantia magis moram quam iterationem, ut 'clipeoque sinistram insertabam a.' et 'hastamque recepat ossibus h.' hic enim molitio quaedam inserendi et recipiendi difficultas sub specie frequentationis exprimitur. quaeruntur in ea certa verba, ex quibus principalibus substantiam sumserint, ut sternuto, quod a sternuo venit: Propertius
 25 candidus augustae sternuit omen Amor.

pulto sunt qui accipiant pro eo quod est pulso et ἀττικισμόν quendam
 30 latinitatis existiment, ut apud illos θάλασσα θάλαττα, πλάσσω πλάττω; sed pultare est saepe pulsare, sicut tractare saepe trahere et habitare saepe habere: Coelius in primo 'illis facilius est bellum tractare', hoc est diu trahere; Ennius 'tractatus per aequora campi'. eructo
 35 etiam a quo principali veniat quaeritur, et est a verbo erugit: Ennius
 conte mpsit fontes, quibus ex erugit aquae vis.

4 abnecabit B 5 fortasse aut cum iam extet 10 nigresco] in greco B 11 in
 sco exire B 12 γερασκω B 13 perfectivum B 16 nec tamen, exc. Par. nec non
 B 18 anula] anilla B 19 eiusmodi verba ed. Vind. 23 ut] et B 24 clipeo-
 que] Verg. Aen. II 671 25 hastamque receperat B: Verg. Aen. X 383 26 insecand-
 corr. inserendi B 28 Propertius] II 3, 24 34 tractatus] in secundo annuum libro
 posuit H. Columna, qui et hunc Ennii versum et eum qui sequitur ex hoc loco primus
 edidit Enn. fragm. p. 49 et 143 ed. Hessel. 36 quibus exerugit B quibu' sese erugit
 Vahlenus Enn. poes. rel. p. 80

p. 173. 74 V.

grassatur iteratio est a graditur: Plautus in Rudente

sicine hic in umida veste grassabimur.

Sallustius 'cum inferior omni via grassaretur'. hanc formam in graecis nullus potuit invenire.

DE GENERIBVS VERBORVM

627, 4 Quae Graeci διαθέσεις appellant, Latini genera nominaverunt. διά-
 θεσεις autem hoc significat apud Graecos, quod apud Latinos adfectus.
 nam et qui agit et qui patitur mente adficitur. sed quoniam in nomini-
 bus discretionem sexuum genera distinguunt, cum masculinum a feminino
 per illa segregetur, ideo discernendorum quoque adfectuum notam genera
 vocitaverunt. omne igitur verbum apud Latinos, quod sub proportionis
 observationem cadit, aut o aut or syllaba terminatur, sicut iam superius
 dictum est. si o fuerit terminatum, aut activum est aut neutrum; si or,
 aut passivum dicitur aut deponens aut commune. activum dicitur quod
 in o desinit et necesse habet aut dativo aut accusativo iungi potestque r
 littera recepta in passivam transire declinationem, ut dico tibi, caedo te,
 dicor a te, caedor a te. neutrum dicitur quod, cum in o desinit, ali-
 quo ex his deficitur et r accipere non potest, ut volo vivo valeo. passi-
 vum dicitur quod, cum in r litteram desinat, amissa ea potest in acti-
 vum redire et necesse habet ablativo casui sociari, ut caedor a te caedo,
 dicor a te dico. et ut facilius explanetur, activum est, ubi altero agente
 alter patitur, passivumque est, quando altero patiente penes alterum est
 actus. nam multa etiam o terminata passivae significationis sunt, ut algeo
 esurio; sed quoniam minime altero patiente penes alterum est actus, ideo
 nec passiva dicuntur: rursusque plura sunt in o exeuntia quibus actus
 aliquis inest, ut nato ambulo curro; sed quoniam minime altero faciente
 alter patitur, non activa, sed neutra et absoluta dicuntur. denique nec
 dativo aut accusativo vel ablativo sociari possunt: nam nec nato tibi aut
 te aut curro tibi aut curro te nec esurio a te aut algeo a te vel vapulo
 a te dicimus, quod non est latinum, sed vapulo te caedente. deponens
 dicitur quod in or quidem desinit, sed amissa r littera latinum esse mi-
 nime potest, habetque interdum aliquam actionem, quamvis passiva sit
 declinatio, ut sequor luctor loquor intueor demolior, et itidem passionem
 tantum modo, uti nascor patior; sed non est passivum, quoniam neque
 in activum redit ablata r littera, neque patiente altero alterius est admi-
 nistratio. commune dicitur quod in or quidem desinit, ut deponens, nec
 r littera carere potest, sed utramque recipit significationem, tam agentis
 quam patientis. denique etiam his casibus iungitur, quibus activum et
 passivum, ut criminor te criminor a te, osculor te osculor a te. et haec

1 in Rudente] 1, 4, 31 9 distinguunt B 12 terminantur B 34 patior] potior
 B 37 tam] quam corr. tam B

discretio est inter deponens atque commune, quod deponens quidem alter-
 utram, commune vero utramque significationem recipit. ideo etiam qua-
 tuor temporum participia creat, bina ex utraque producents; deponens
 vero tria tantum modo: nam caret participio futuri temporis a significa-
 5 tione passiva, ideoque etiam deponens appellari non nulli crediderunt, vel
 quod unum ex participiis, vel quod alteram ex significationibus deponat.
 multa his similia apud Graecos etiam reperiuntur: ac primo neutris, ut
 sunt illa, ζῶ πλουτῶ ὑπάρχω ἐορτάζω τρέχω ἀριστῶ περιπατῶ νοσῶ
 ὀφθαλμῶ; dein deponentibus, ut sunt illa, κηδομαι σου, φείδομαι σου,
 10 ἐπιμέλομαι σου, ἱππάζομαι σοι, μάχομαι σοι, διαλέγομαι σοι, εὖχομαι
 σοι, ἄγαμαι σε, περιβλέπομαι σε; sed nec communibus desunt quae
 conferantur, ut sunt illa, βιάζομαι σε καὶ βιάζομαι ὑπὸ σοῦ, ἀνδρα-
 ποδιζομαι σε καὶ ἀνδραποδιζομαι ὑπὸ σοῦ, quae etiam μέσα vocare
 consuerunt. hoc etiam in verborum generibus adnotandum, quod quae-
 15 dam verba modo quasi neutra, modo quasi deponentia proferuntur, ut
 lavo labor sub una eademque significatione dicuntur ἐπὶ τοῦ λούομαι
 διὰ τοῦ μικροῦ βῆτα, lavo lavas, labor lavaris, unde sunt perfecta ἀπὸ
 τοῦ lavo lavi, ἀπὸ τοῦ labor lavatus sum et ex hoc lautus sum et au in
 o converso lotus sum; et labo labor itidem sub una eademque significa-
 20 tione ἐπὶ τοῦ ὀλισθαίνω, 'labat ariete crebro ianua' et 'levi
 cum sanguine Nisus labitur infelix'; et fabrico et fabricor ἐπὶ
 τοῦ οἰκοδομῶ, et ructo et ructor τὸ ἐρεύγομαι. quod ipsum etiam ne
 Graeci quidem ignorant: nam inde sunt illa, βουλευομαι βουλευῶ, πο-
 λιτεύομαι πολιτεύῶ et his similia.

25

DE DEFECTIVIS

Sunt quaedam in declinatione verborum quae plurimis deficient more
 Graecorum, apud quos tribus modis deficiunt, aut per inconvenientiam
 litterarum, aut ubi πεποιημένη λέξις est, aut usu et consuetudine de-
 sistente. per litteras non bene sibi cohaerentes, ut νενεμκα: ideo enim
 30 intercedente η sit νενέμηκα, et non ἐνεμθην, sed ἐνεμήθην, nec νεμ-
 θησομαι, sed νεμηθήσομαι. per πεποιημένην λέξιν in his quae ad
 exprimendum alicuius rei sonum conficta sunt, ut λίγξε βίος, σίξε ὀφθαλ-
 μός: haec enim ulterius non inflectuntur, sed his tantum vocibus quae
 semel dictae sunt permanent fixae. per usus raritatem vel consuetudine
 35 desistente, ut illa quae in νω exeunt, λανθάνω ἀνδάνω μανθάνω,

2 utrumque significationem recepit B 7 primum corr. primo B 10 υπαζομαι
 σου μαχομαι σου διαλέγομαι σου ενχομαι σου B 11 sed communibus B nec vel sed
 nec communibus Ianus 13 υπο σοι posteriore loco B 17 labo labas labor labaris
 — labo laui B 20 labat] Verg. Aen. II 492 [levi] Verg. Aen. V 328 21 inflex
 corr. infelix B 26 sunt quaedam verborum quae in declinatione plurimis deficient
 coniecit editor Vindobonensis 29 ut νενεμκα B 30 et non νενεμθην sed ενε-
 νεμηθην nec νεμησομαι sed νεμηθησομαι B 31 ad primendum B 32 λίγξε]
 Hom. II. Δ 125 σίξε] Hom. Od. I 394 34 dictae sunt permanent fixae Ianus dicta
 est permanent fixae B

p. 175. 76 V.

quae non nisi usque ad praeteritum imperfectum apud illos flectuntur; illa etiam, quae in σκω, ut γηράσκω τελίσκω γαμίσκω τιτρώσκω, et quae in νω exeunt maiora disyllabis, δμνύω πηγνύω, et quae in ειω, ut διγείω δκνείω βρωσείω γαμησείω, et quae ex monosyllabis per iota geminantur, ut τρω̄ τιτρω̄, χρω̄ κιχρω̄, βω̄ βιβω̄. haec enim omnia usque ad solum παρατατικόν illorum nec ultra possunt extendi. | sed apud Latinos omnia usu tantum destituente deficiunt. nam ὀνοματοποιίαι eorum, ut stridet et similia, ad declinationis ulteriora procedunt; pauca vero aut nulla sunt in quibus litterae male sibi cohaerere dicuntur; reliqua omnia, vel quia non lecta sunt, vel usu respuente vetantur. inquam et sum defecerunt. nam sequentes personae minime convenientes primae syllabarum exitu terminantur: alterum enim facit inquam inquis inquit, alterum sum es est, in quibus ἀναλογία verbis amica non exstat. et illud quidem reliquis omnibus temporibus deficit; sum vero in aliud transit, ut per tempora declinetur, eram fui fueram ero. ferio tempore perfecto deficit et vocem sibi aliunde mutuatur: percussi enim dicimus, non ferivi. volo non ita declinatur, ut molo: molo enim molis molit, volo vis vult, et quae ex eo componuntur nolo malo, nolo non vis non vult, malo mavis mavult. fero nullius coniugationis in secunda persona regulam servat, fero fers. odi novi memini in omni paene declinatione deficiunt. alia sunt quae, cum personam primam non habeant, habent ceteras, ut ovas ovat: ovo enim lectum non est. item furis furit, cum furio usus ignoret. faris satur, roras rorat, daris datur; nec roro tamen nec dor nec for admittit auctoritas. hebet aegret, cum nec hebeo nec aegreo sit relatum. soleo nescit futurum. verro perfectum negavit activum. genuit ex quo themate veniat, nullus expressit, licet Varro alique veterum dixerint genunt. nec mirum: nam et apud Graecos tam praeterita invenies tempora quam futura quae praesentibus careant, ἤνεργα ἔδραμον οἶσω.

2 γηράσκω] σερασκω B γαμίσκω] ραμίσκω B 4 διγείω] πιγείω B 5 τιτρώ] τιτρω B κιχρω̄] κιχρω B 10 sunt om. B 26 Varro alique veterum dixerint ed. Vind. uarro alique ueterum dixerit B 28 subiecta est in codice declinatio verborum defectivorum sum prosum possum fero volo nolo odi novi memini, ex qua haec excerpsti: Sum verbum defectivum, quoniam defecit coniugationibus temporibus participiis genere. coniugationis eum nullius est. tempora aliunde accipit, quid enim erat fui ad sum attinent? participium praesentis temporis non habet. generis itidem nullius est. gerundia et impersonalia non habet, indicativo modo temporis praesentis numeri singularis sum etc. omitta declinatione futuri indicativi — ad similitudinem prioris et quae ex eo composita sunt declinabuntur, ut est prosum — futuro prodero proderis proderit proderimus proderitis proderint — possum quoque verbum et idem defectivum simile superiori, nisi quod participio deficit, non praesentis temporis, sed futuri — potuero (corr. potero) poteris poterit poterimus poteritis poterint, imperativo modo ad secundam et (et om. B) tertiam personam tempore praesentis potes possit possimus possitis possint, futuro potesto tu potesto ille vel possit potestote possint vel possunto. — fero itidem verbum defectivum, quod et idem defecit aequè generibus et participiis et impersonalibus — imperativo modo ferre feratur feramur feramini ferantur fertor tu fertor ille (fero tu fero ille B) vel feratur feriminor ferantur vel feruntur — cum latus ero fuero eris fueris erit fuerit erimus fuerimus eritis fueritis erint fuerint. — volo verbum defectivum coniugationibus generibus par-

III

Exempla barytonorum secundum Macrobius Theodosius. *θλίβω* tribulo, *θλίβουμαι* tribulor, *θλίψις* tribulatio: *γράφω* scribo, *γραφή* scriptura, *γραφεύς* scriptor: *τέρπω* delecto, *τέρπομαι* delector, *τέρψις* 5 delectatio. *λήγω* decresco vel desino vel *λέγω* dico for memoro aio fero, *λέξις* dictio: *πλέκω* plico necto nexo: *ἄγγω* neco affligo ango, *ἄγχομαι* angor, *ἄγχονιστής* nector, *ἄγχονη* laqueus. *ἄδω* cano: *πλήθω* multiplico, *πλήθος* globus multitudo: *ἀνύτω*. *φράζω* dissero, *φράσις* loquela: *ὀρίζω* definio, *ὀρισμένον* certum finitum. *πάλλω* palpito vibro 10 *ἐπὶ τοῦ κραδαίνω*: *νέμω ἐπὶ τοῦ βόσκω*, *νέμω προστασίαν* patrocini- nium tribuo: *κρίνω*: *σπείρω* semino, *σπέρμα* semen. *δικαιῶ* *δίκαιος*, *ποιῶ* *ποίημα* *ποιητής*. *λεπίζω* squameo, *λεπίς* ὄφρεως, *λεπίς* ἀργυροῦ ἢ χαλκοῦ. *ἔψω* ἐψητής.

Exempla perispomenorum secundum Macrobius Theodosius. *λαλῶ* 15 *λάλος* verbosus, *λαλιά* loquela, *τιμῶ* honoro, *τιμή* honor, *στεφανῶ* *στέφανος* corona, *στεφάνωμα* iufula stemma.

ticipiis modis impersonalibus — imperativo modo per periphrasin fiet, nam ex se non facit, hoc modo, fac velis, fac velit, faciāmus velemus faciatis veletis faciant velint. — item de- fectiva, quae non solum his quibus superiora deficiunt, verum etiam insuper gerundi modo et imperfecto, odi novi memini — nulla ex his participia veniunt, quamvis lectum sit memineus, sed apud rudem, et osus, unde perosus et exosus. explicit.

P codex Parisinus 7499

2 exempla *ΒΑΡΥΤΟΝΟΡΩΝ* secundum macrobium theodosium *codex Laudunensis 444*
 exempla *ΒΑΡΙΘΟΝΟΡ*, P 5 *λήγω* ληπω P 8 *πανθος* globos multitudo *ανετο*
 (*superscr. i. repleo*) *φράζω* (*superscr. dissero*) P 9 *ορίσσω* *diffinio* P *ὀρίσσω* *exc.*
Par. p. 602, 7 10 *βοσκω* *patrociniū* tribuo *νέμω* *προστασίαν* *καρινω* (*superscr. fodio*
semino) *επειρο* (*superscr. semen*) *σπερμα* P 11 *δικαιῶ* et *ποιῶ*, quae ab hoc loco
aliena sunt, pro exemplis sextae coniugationis διὰ καθαροῦ τοῦ ω posuit excerptor
 12 *ποεμα* *πόητης* P *ἀργυροῦ* *αριχίρου* P 13 *εψω*. *εψς*. *ειρητης* P 14 *teo-*
dosium P